să schimbe procesul legal. Scopul acestei evoluții a fost de a reforma procesul legal astfel încît el să nu apese în continuare cu o povară inegală asupra negrilor, a săracilor de la orașe și a celor dezavantajați, ci să slujească obiectivele libertății și egalității.

Oamenii sînt orbiți de problema „legii și ordinii". Ei o consideră un simbol potrivit pentru ceea ce merge prost în America : orașele noastre în flăcări sau cel puțin într-o stare de nesiguranță, prestigiul nostru în străinătate periclitat, populația noastră neagră și tineretul nostru în stare de rebeliune.

Problema legii și ordinii, și contraconștiința provocată de ea se bazează pe diagnostice simpliste și ne vor distruge în mod cert în deceniul actual, dacă nu reușim să ne deșteptăm din visul unui trecut inexistent creat de ele.

Cum să despărțim mitul de realitate ?

Conștiința națională (așa cum este simbolizată ea de tot ceea ce este mai bun în tradiția noastră), spre deosebire de ceea ce am numit contraconștiința, trebuie să se bazeze pe respectul față de lege și ordine (mai bine spus față de lege și justiție) ; dar sîntem nevoiți să recunoaștem că legea și ordinea trebuie să fie schimbate și să devină demne de a fi respectate. Putem oare să facem ca legea și ordinea să devină demne de a fi respectate de către negri și tineri ? Numai schimbînd drastic prioritățile noastre naționale, putem începe să facem orașele noastre locuibile pentru negri și totodată pentru noi toți. În privința tinerilor, și mă refer în special la tinerii din clasa mijlocie, trebuie să facem două lucruri : în primul rînd, trebuie să punem capăt războiului din Vietnam și fie să reformăm drastic, fie să desființăm sistemul de recrutare ; în al doilea rînd, trebuie să facem legi mai puțin ipocrite.

Aceste sarcini reclamă reorientarea priorităților noastre naționale ; accentul trebuie să cadă nu pe sistemul de rachete antirachetă, pe întărirea capacității noastre de represiune internă sau externă, sau chiar pe cucerirea Lunii, ci pe reîntinerirea orașelor și a mediului nostru înconjurător.

În măsura în care delincvența este un produs al societății în care trăim, legea și ordinea trebuie să devină o umbrelă pentru noi toți ; dacă nu, trebuie să ne resemnăm să rămînem o națiune dezbinată în care vom fi cu toții fie vînătorii, fie vînatul. Nu îndrăznesc nici măcar să prezic în ce direcție ne vom îndrepta în anii '70.

Toți autorii citați mai sus recunosc, într-un fel sau altul, realitatea polarizării, a adîncirii prăpastiei care separă generațiile, rasele, clasele sociale. Alarmați de perspectiva scindării iremediabile a societății, unii cercetători propun măsuri pentru stăvilirea acestei evoluții. ANDREW N. GREELEY, *director la Centrul național de cercetare a opiniei de pe lîngă Universitatea din Chicago pune problema în următorii termeni :*

A „SCHIMBA REGULILE" ?

William Kuntsler, David Dellinger, Abbie Hoffman, dr. Spock și Noam Chomsky sînt poate eroi populari în rîndul elitelor intelectuale și al unui mare număr de tineri, dar nu sînt eroi populari pentru grupurile etnice albe sau, se poate presupune, pentru o majoritate substanțială a țării. Dacă grupurilor etnice albe li se spune de fapt că pentru a sprijini pacea ele trebuie să sprijine panterele negre, „eliberarea femeilor", drogurile, amorul liber, părul lung și pe clericii care organizează pichete de protest, ele pot constata că le este foarte greu să se situeze de partea adversarilor războiului.

Grupurile americane sînt profund tulburate de ceea ce consideră a fi „schimbarea regulilor", expresie pe care am auzit-o în repetate rînduri. Ele au trebuit să muncească pentru a obține poziția socială pe care o au în prezent, dar alte grupuri din societatea americană cer aceste poziții ca un lucru de la sine înțeles. Copiii lor au trebuit să treacă examene de admitere pentru a intra în facultate ; copiii altor oameni (își închipuie ei) nu trebuie s-o facă. Părinții lor au trebuit să muncească ore îndelungate pentru a-și întreține familiile ; părinții altor oameni par să nu fie nevoiți să muncească. Ei au trăit conform eticii americane de sobrietate și respectabilitate și acum văd la televiziune spectacolul hippie-ului care consumă stupefiante la un festival de muzică rock. Cu alte cuvinte, omul acesta este de părere că regulile nu se mai aplică, că alții urmează să obțină totul făcînd exact contrariul a ceea ce prescriau regulile.

Această analiză a „schimbării regulilor" are un element aproape paranoic. Pentru a converti sectoare substanțiale ale populației la cauza păcii, este necesar să se țină seama de anumite principii. Apelurile pentru pace trebuie să fie înrădăcinate în patriotismul american mai degrabă decît în retorica „urii împotriva Americii". Fără îndoială că în tradiția noastră există un curent șovin, dacă nu imperialist, dar există și un curent altruist. După părerea mea, trebuie scos în evidență că noi am onorat — totdeauna în teorie și deseori în practică — principiul autodeterminării țărilor mici. S-ar putea sublinia, de asemenea, că pretenția Americii de a fi o putere de mîna întîia nu poate constitui o problemă în Vietnam, și că de fapt criteriul măreției în lumea contemporană este ca o națiune să permită altor națiuni să ia propriile lor hotărîri. S-ar putea argumenta că numai o națiune foarte puternică își poate permite să înceteze un război fără să cîștige victoria totală. Accentul pe curentul altruist din tradiția americană ar fi mai util în atragerea de adepți din rîndul grupurilor etnice decît accentul pe afirmația profesorului Chomsky că sîntem țara cea mai imperialistă care a existat vreodată.

Dacă dorim într-adevăr să ne angajăm într-un dialog cu grupurile etnice albe, trebuie să fim dispuși să nu-i tratăm pe membrii lor ca pe niște oameni orbi sau imorali pe motiv că nu văd problemele la fel de clar ca noi, ci mai degrabă să încercăm să înțelegem complexitățile și ambiguitățile așa cum le văd ei.

Mă îndoiesc că acest lucru se va întîmpla, fie și numai deoarece nu sînt convins că grupurile de elită din societatea americană au modestia sau răbdarea necesare pentru a încerca să stabilească, sau poate să restabilească, dialogul cu restul națiunii".

Greeley este, deci, pesimist. Același lucru se poate spune și despre WILLIAM BRADEN, *autorul cărții* „Zodia Vărsătorului", *care situează problema într-un context mai cuprinzător :*

„AVEM NEVOIE DE ARMONIE, NU DE OMOGENITATE"

În America asistăm la o reafirmare a particularităților etnice și această evoluție este probabil sănătoasă. Dar, așa cum s-a constatat, enclavele de acest fel nu sînt legate între ele printr-o cultură americană comună, care să le depășească. Problema nu este de a asimila aceste enclave, sau subculturi, în supercultura tehnologică pe cale de a se naște și care, dealtminteri, nu este o adevărată cultură, ci mai degrabă o noncultură mecanică și inumană. Problema este de a le integra într-o cultură americană viabilă. Ele ar îmbogăți-o prin însăși

Confruntare între poliție și un grup de manifestanți pentru drepturi civile

diversitatea lor ; în același timp, ele ar fi păstrate ca părți esențiale ale unui tot organic. Căci noi avem nevoie de armonie, nu de omogenitate. Tineretul însuși constituie acum una din aceste subculturi organice, comparabilă sub multe aspecte cu o enclavă etnică. Și, în ciuda tuturor greșelilor sale, în ciuda tuturor absurdităților sale, tineretul este cel care, la urma urmei, va putea crea în America o societate într-adevăr organică, deoarece el constituie o vastă majoritate și un element al sistemului pe care vrem să-l transforme.

Este încurajator să constați că mulți tineri par să adopte o abordare pragmatică, politică a problemelor societății tehnologice. În acest timp, pe cînd biologul C. H. Waddington vorbește despre aplicarea la societate a conceptelor biologiei, mai degrabă decît ale fizicii, alți savanți vorbesc de aplicarea la biologie a conceptelor fizicii, pentru a crea ceea ce ei numesc acel „genetic engineering" (construcții genetice). În total, acesta nu este nicidecum o încurajare.

Poate că rezultatul va fi bun. Poate că, într-o bună zi, vom avea o tehnologie fără „tehnologism", o sinteză a unei științe care fragmentează și a unui umanism care unifică. Dar se poate și ca rezultatul să fie prost. Armonia este posibilă. Marea confuzie, de asemenea.

Dacă este adevărat că mulți tineri acceptă o „abordare pragmatică" a problemelor societății, este tot adevărat că alții consideră depășit pragmatismul și, nefiind în stare să propună soluții concrete pentru reînnoirea societății, se complac într-o reverie nebuloasă. Acest mod de a gîndi — în care protestul îndreptățit rămîne în stadiul de căutare — își găsește expresia și în lucrări filozofice aparținînd unor personalități ale vieții științifice. Iată un citat din cartea „Întinerirea Americii", publicată în octombrie 1970, de CHARLES REICH, *profesor la Facultatea de drept a Universității Yale.*

Este în curs o revoluție. Ea nu seamănă cu revoluțiile din trecut. Punctul său de plecare îl constituie indivizii și cultura și dacă va reuși, schimbarea structurii politice nu va fi decît ultimul ei act. Ea nu va avea nevoie de violență pentru a reuși și nimeni nu i se va putea opune cu succes cu ajutorul violenței. Ea este pe cale să se răspîndească cu o surprinzătoare repeziciune și, de pe acum, legile noastre, instituțiile noastre, structura noastră socială se modifică în consecință. Ea va putea ajunge în cele din urmă la o rațiune superioară, la o comunitate mai umană, la un individ nou și liber.

E vorba de o revoluție a noii generații. Este o transformare care pare concomitent necesară și inevitabilă și, atunci cînd va veni vremea, ea ar putea îngloba nu numai tineretul ci și ansamblul poporului american. Logica rebeliunii noii generații trebuie înțeleasă în lumina dezvoltării statului ca o mare societate anonimă și a modului în care acest stat domină, exploatează și în cele din urmă distruge atît natura, cît și omul. Americanii au pierdut controlul asupra mecanismelor societății lor, și numai valori noi și o cultură nouă le pot reda acest control. În centrul întregului se află ceea ce trebuie numit o schimbare de conștiință. Cu alte cuvinte, un nou mod de a trăi — aproape un om nou. Aceasta caută noua generație și aceasta a început ea să realizeze. Industrializarea a produs un om nou, adaptat exigențelor mașinii. Prin contrast, atitudinea care se schițează astăzi caută o nouă cunoaștere a ceea ce înseamnă ființa umană pentru ca mașina, după ce a fost construită, să poată fi acum orientată spre țeluri umane.

Și mai eterate, și mai indiferente față de realitate par concluziile la care ajunge THEODORE ROSZAK, *profesor la Colegiul statului California, autorul cărții* „Făurirea unei contraculturi".

Va trebui să facem experiențe în educație, în viața comunitară, nu pentru a încerca să obținem coexistența cu tehnocrația și încă și mai puțin, satisfacțiile înșelătoare ale unei publicități rapide, ci pentru a căuta să seducem prin forța purității, a generozității și a unei fericiri vizibile într-o lume în care aceste calități sînt abandonate cu cinism în favoarea unor surogate proaste. Obiectivul este să obținem ca tot mai mulți dintre compatrioții noștri să înceteze de a se mai conforma exigențelor declarate ale tehnocrației ; să refuze să se mulțumească doar cu cîteva ore după muncă pentru a-și dezvolta personalitatea ; să devină surzi și orbi la seducțiile carierei, ale prosperității, ale maniei consumului, ale puterii politice, ale progresul tehnic, să poată, în sfîrșit, să surîdă trist în fața josnicei comedii a acestor pretinse valori și să-și vadă de drum".

Un drum care duce, evident, nu spre refacerea societății ci în afara ei, în marginea ei, pe căile vagabondajului fără țel al lumii hippie, dincolo de civilizație, fără preocupări de viitor, spre o beatitudine timpă și, în fond, imposibilă. Căci racilele sociale nu dispar numai pentru că închizi ochii ca să nu le vezi. Oricît ar părea de absurdă această filozofie evazionistă, este un fapt că ea tinde să pătrundă în mase îngrijorător de mari de tineri. Și poate că acest fenomen este unul din cele mai grave simptome de criză din societatea americană : o parte a noii generații și-a pierdut orice speranță de adaptare socială, refuză integrarea într-un mod de viață care-i displace și a abandonat ideea posibilității unei soluții constructive în cadrul sistemului.

Am trecut în revistă cîteva dintre modalitățile în care se exprimă frămîntările, neliniștea, deruta societății americane contemporane. Fiecare dintre punctele de vedere expuse mai sus are adepți, există și alte puncte de vedere, tabloul moral al Americii de azi este confuz, efervescent, în continuă schimbare.

Felicia ANTIP

HAFEZ EL ASSAD

primul ministru al Siriei

Hafez El Assad, noul premier sirian, s-a născut în anul 1928 în localitatea Lattaquieh, situată la nord-est de Damasc, dintr-o familie modestă ce aparține comunității alauite. Asemenea altor reprezentanți ai acestei comunități, Assad s-a înrolat în armată pentru a putea urma astfel studii superioare. Absolvind Academia militară, el rămîne în continuare în armată și avansează în ierarhia militară pînă la gradul de general-locotenent. Totodată, este numit și comandant al aviației siriene.

Pe plan politic, Hafez Assad începe să fie remarcat în 1965 cînd, în februarie, el s-a aflat printre cei care au inițiat și realizat o remaniere a conducerii Partidului Baas. La 1 martie 1966, generalul locotenent Hafez El Assad este numit ministru al apărării în cabinetul condus de premierul Yussef Zayen. În luna septembrie a aceluiași an, Assad a dejucat planurile unei lovituri de stat care urmărea răsturnarea lui Nureddin Atassi, președintele Siriei. Hafez El Assad este menținut în continuare în postul de ministru al apărării după ce, în octombrie 1968, președintele Nureddin Atassi devine și premier, înlocuindu-l pe Yussef Zayen, cît și după remanierea din mai 1969 a cabinetului sirian. În anul 1968, Assad este ales membru al direcțiunii Partidului Baas. În martie 1969, în cadrul Partidului Baas din Siria, apare o criză ca urmare a înfruntărilor dintre liderii civili și militari. Congresul de urgență convocat atunci a ales un nou Comandament regional al partidului, printre ai cărui 16 membri se afla și Hafez El Assad. Rezolvarea crizei n-a fost însă de durată și aceasta s-a declanșat și mai puternic după ce, la 11 octombrie a.c., Nureddin Atassi a demisionat din funcțiile pe care le ocupa : președinte al Siriei, premier și secretar general al Partidului Baas. Congresul al X-lea al Partidului Baas, convocat între timp, n-a putut aplana conflictul dintre liderii civili și militari, care s-a soldat cu lovitura de stat condusă de generalul Hafez El Assad. La 17 noiembrie 1970, noul Comandament regional provizoriu al Partidului Baas l-a desemnat pe Hafez El Assad în funcția de prim-ministru al Siriei. În noul guvern, premierul Assad deține în continuare și postul de ministru al apărării. Observatorii apreciază că noua conducere siriană ar fi mai aproape de R.A.U. în problema reglementării conflictului din Orientul Mijlociu decît a fost vechiul regim.

D. C.

poșta redacției

Anunțăm pe cititorii noștri că a început reînnoirea abonamentelor pentru anul 1971.

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitate în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de :

— anual	**104 lei**
— pe șase luni	**52 „**
— pe trei luni	**26 „**

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

NOUL CABINET CHILIAN

Gh. Bădescu, Craiova. În numărul 45, revista noastră a scris despre componența noului cabinet chilian. Iată cîteva date despre noii miniștri : **Clodomiro Almeyda** — ministrul afacerilor externe, în vîrstă de 45 de ani, aparține Partidului Socialist. Sociolog și avocat, Almeyda este profesor la Școala de sociologie a Universității din Chile. La 29 de ani a fost ministru al minelor în guvernul lui Carlos Ibañez del Campo. **Pedro Vuskovici Prado** — ministru al economiei și dezvoltării, în vîrstă de 46 de ani. Este inginer și economist. Timp de 20 de ani a îndeplinit funcția de economist al Comisiei Economice pentru America Latină (CEPAL), fiind, pînă în noiembrie 1969, director al Departamentului dezvoltării economice din această comisie. Prado a condus apoi Institutul de economie și planificare al Universității din Chile. **Americo Zorrilla** — ministru al finanțelor, în vîrstă de 60 de ani, membru al Partidului Comunist. Zorrilla a fost muncitor tipograf și a condus Partidul Comunist Chilian în timpul ilegalității, între 1948 și 1957. **Mario Astorga Gutierrez** — ministru al educației, în vîrstă de 39 de ani, membru al Partidului Radical. Profesor la o școală normală, Gutierrez a lucrat concomitent într-o clinică psihopedagogică și a condus Uniunea Profesorilor din Chile. **Lisandro Cruz Ponce** — ministru al justiției, în vîrstă de 59 de ani, membru al Acțiunii Populare Independente, avocat. A îndeplinit funcțiile de judecător de poliție locală, ministru al muncii (1946) și deputat al provinciei Antofagasta. **Alejandro Rios Valdivia** — ministru al apărării naționale, în vîrstă de 69 de ani, aparține Partidului Radical. Profesor de geografie și istorie, Rios Valdivia a fost ministru al educației (1945) și a ocupat diferite funcții în organizațiile de educatori. **Pascual Barraza** — ministru al lucrărilor publice, în vîrstă de 65 de ani, membru al Partidului Comunist. Este și primar al localității La Granja, situată în apropierea capitalei. **Jacques Chonchol** — ministru al agriculturii, în vîrstă de 44 de ani, secretar general al Mișcării de Acțiune Populară Unitară. Inginer agronom și specialist în probleme agrare, a fost funcționar al O.N.U. Președintele Centrului de studii asupra mediului natural din cadrul Universității Catolice din Chile. **Humberto Martones Morales** — ministru al păminturilor, în vîrstă de 43 de ani, aparține partidului social-democrat. A ocupat diverse funcții parlamentare între 1953 și 1961. **José Oyarce** — ministru al muncii și prevederilor sociale, în vîrstă de 48 de ani, membru al Partidului Comunist. Muncitor feroviar și conducător sindical, Oyarce a participat la congresul de constituire a Centralei Unice a Lucrătorilor. **Oscar Jimenez Pinochet** — ministru al sănătății publice, în vîrstă de 55 de ani, membru al partidului social-democrat. Profesor la Școala de medicină a Universității Catolice și de chimie — fiziologie la Universitatea din Chile. A fost subsecretar la ministerul sănătății și ministru al păminturilor între 1952 și 1957. **Orlando Cantuarias Zepeda** — ministru al minelor, în vîrstă de 40 de ani, membru al Partidului Radical (între 1967 și 1969 a fost secretar general al partidului). **Carlos Cortes** — ministru al locuințelor și urbanismului, în vîrstă de 45 de ani, membru al Consiliului Director al Centralei Unice a Lucrătorilor. **Jaime Suarez Bastidas** — secretar general al guvernului, în vîrstă de 39 de ani, membru al Partidului Socialist. Profesor de psihologie la Universitatea Tehnică de stat.

George State, București. Activitățile Mafiei au făcut și obiectul unor statistici. Iată cîteva cifre edificatoare, pe care le reproducem alăturat după săptămînalul italian „Tempo". E vorba de delicte înregistrate în provinciile Agrigento, Caltanissetta, Palermo și Trapani. Datele se opresc în anul 1968. Cele privind infracțiunile comise în 1969 sînt în curs de elaborare la Institutul central de statistică.

	MASACRE	OMUCIDERI	TENTATIVE DE OMUCIDERI	EXTORCĂRI	RAPIRI	FURTURI	ASOCIERE LA O INFRACȚIUNE
1960 Infracțiuni	—	107	155	23	88	182	45
atribuite Mafiei	—	81	44	14	28	21	5
1961 Infracțiuni	1	97	132	17	51	137	45
atribuite Mafiei	—	78	52	14	16	25	2
1962 Infracțiuni	2	88	113	10	73	82	66
atribuite Mafiei	—	57	51	9	22	18	11
1963 Infracțiuni	4	86	105	11	38	58	62
atribuite Mafiei	4	43	39	7	22	20	18
1964 Infracțiuni	—	39	87	20	44	84	49
atribuite Mafiei	—	31	46	9	15	38	10
1965 Infracțiuni	2	49	84	14	41	83	53
atribuite Mafiei	—	31	43	8	12	41	8
1966 Infracțiuni	1	33	92	19	49	52	55
atribuite Mafiei	—	21	49	7	28	23	19
1967 Infracțiuni	—	43	91	17	58	38	65
atribuite Mafiei	—	25	43	11	26	24	16
1968 Infracțiuni	1	48	96	16	74	32	73
atribuite Mafiei	—	34	58	9	26	24	8

C. Gheorghiu, Simeria. Generalul Charles de Gaulle a avut trei copii : Anne, născută în 1928 și decedată în 1948 ; Philippe, căpitan de vas, comandantul forțelor aeronavale ale celei de-a doua regiuni maritime (Brest), căsătorit în 1947, și care, la rîndul lui, are trei fii ; Elisabeth, căsătorită în 1946 cu generalul de corp de armată Alain de Boissieu Déan de Luigné (astăzi inspector al armatei blindate și al cavaleriei), care, la rîndul ei, are o fiică.

Marcel Munta, Sibiu. Despre țările membre ale Commonwealth-ului găsiți informații la „Poșta redacției" în nr. 36/1970. Asupra problemei vom mai reveni.

H. Grigorescu, Brăila. 1. Despre „forțele de autoapărare" ale Japoniei s-a scris la această rubrică în nr. 11 din acest an. Potrivit unor date ulterioare, actualele efective ar fi de 260 000 persoane, repartizate astfel : 180 000 de oameni în forțele terestre, 45 000 în aviație și 35 000 în marină. 2. „Cartea albă" în problema apărării, apărută la 20 octombrie în Japonia, este, într-adevăr, întîia de după cel de al doilea război mondial. 3. Bugetul apărării naționale japoneze e relativ scăzut. Pentru anul 1972 se prevede aproximativ 1 milion yeni, ceea ce ar reprezenta aproximativ 0,8 la sută din produsul național brut. 4. Vă sugerăm consultarea fragmentului din ultimul volum de memorii al generalului de Gaulle, apărut în nr. 47 al revistei noastre.

Dumitru Carianopol, București. 1. Ziarul spaniol de centru „Madrid" a fost suspendat la începutul verii anului 1968. În acea perioadă, Rafael Calvo Serer, președintele Consiliului de administrație al ziarului, publicase un articol despre „conducătorii care îmbătrînesc la putere" și a căror politică nu mai reprezintă de mult opinia publică. Aluziile la generalul Franco erau vizibile. Urmarea a fost suspendarea ziarului, timp de patru luni, și o amendă de 400 000 de pesetas. 2. Rezultatele alegerilor din landul Hessa au fost publicate în nr. 46 al revistei. 3. Recentul complot descoperit în Republica Populară a Yemenului de Sud viza izolarea provinciilor orientale Mahra și Hadhramout. Ministrul adjunct al apărării sudyemenite a declarat că toți conspiratorii au fost arestați. 4. Bugetul Organizației Națiunilor Unite pentru anul 1971 este aproximativ de 180 milioane de dolari. 5. Biografia noului premier tunisian a fost publicată în nr. 47 al revistei noastre, la rubrica „Profil".

Ștefan Maico, Oradea. Central Intelligence Agency (C.I.A.), a fost creată în 1947, ca o secție a Consiliului Național pentru Securitate. Vom avea în vedere propunerile dv.

Ion Călnicu, Dîlga, jud. Ialomița. Vă recomandăm consultarea numărului 42, în care consacrăm un spațiu amplu celebrării a 25 de ani de la întemeierea O.N.U.

Ion Cristu, Pitești. 1. După un calm de aproape douăzeci de zile, incidentele de la Reggio Calabria au reizbucnit săptămîna trecută, în ciuda faptului că autoritățile își făcuseră cunoscute proiectele privind dezvoltarea economică a regiunii. 2. Vizita pe care împăratul Etiopiei, Haile Selassie, a întreprins-o în Italia este prima după 35 de ani (în 1936, armatele fasciste italiene invadau Etiopia). În cadrul călătoriei (întreruptă temporar de participarea la funeraliile fostului președinte Charles de Gaulle), suveranul etiopian a avut întîlniri cu oficialitățile italiene, a fost primit de Papa Paul al VI-lea și a vizitat Torino, Milano, Veneția și alte orașe.

poșta redacției

ENIGMA DISPARIȚIEI LUI DIESEL

I. Ursu, Bacău. Inginerul german Rudolf Diesel a realizat epocala sa invenție — motorul care-i poartă numele — în anul 1897. La zece ani după punerea la punct a invenției, motorul lui Diesel era răspîndit în toată lumea, în peste un milion de exemplare, cu toată acerba opoziție a marilor concerne petroliere și metalurgice, în frunte cu puternicul Krupp. În anul 1913, la 29 septembrie, Diesel dispare în chip misterios, în timp ce călătorea pe bordul vaporului „Dresden", de la Anvers spre Alnwick. Diesel fusese invitat de amiralitatea britanică la o consfătuire privind aplicarea motorului său la navele comerciale și militare. În seara de 28 septembrie, Diesel a fost văzut pentru ultima oară plimbîndu-se pe puntea vaporului ; a doua zi n-a mai fost găsit. Era cert că își aflase sfîrșitul în apele mării. Ziarele timpului au consacrat pagini întregi acestei întîmplări, emițînd diferite ipoteze : sinuciderea, accidentul, crima. Pînă astăzi, enigma cazului Diesel n-a fost dezlegată. Majoritatea observatorilor au ajuns la concluzia că inventatorul a fost victima trusturilor petroliere, care au pus la cale asasinarea sa, pentru a împiedica perfecționarea motorului ce le stînjenea interesele financiare.

„ANUL INTERNAȚIONAL AL CĂRȚII"

Dumitru Tomescu, Galați. 1) Propunerea de a se proclama anul 1972 ca „An internațional al cărții" a fost înaintată (și acceptată) în cadrul ședințelor subcomisei pentru informație ale Conferinței generale U.N.E.S.C.O. din octombrie 1970. Delegațiile celor 125 de state membre au propus ca activitățile prevăzute cu ocazia Anului internațional să se desfășoare sub deviza „Cartea pentru toți". Inițiativele U.N.E.S.C.O. se vor desfășura în patru domenii : încurajarea redactărilor și traducerilor ; producția și difuzarea cărților, inclusiv dezvoltarea rețelei de biblioteci ; extinderea obișnuințelor de lectură printr-o popularizare sporită ; utilizarea cărților în educație, pentru înțelegerea internațională și cooperarea pașnică între țări. Programul „Anului internațional al cărții" a fost elaborat cu concursul organizațiilor internaționale ale editorilor, autorilor, bibliotecarilor și librarilor, care au promis sprijinul lor în folosirea pe scară largă a progreselor înregistrate în domeniul tehnicii de producție și al difuzării cărților. Rațiunile proclamării „Anului internațional al cărții" au fost explicate de Robert Escarpit, cunoscutul specialist francez în probleme de sociologie a literaturii, într-un studiu publicat de U.N.E.S.C.O. : „Sînt astăzi în lume de două ori mai mulți cititori decît în urmă cu două decenii și, cu toate că numărul cărților este de trei ori mai mare, cerințele minimale sînt încă departe de a fi satisfăcătoare pentru imensa majoritate a acestei populații". Considerînd epoca noastră drept „etapa decisivă în istoria milenară a cărții" Escarpit observă că „din toate instrumentele de comunicație, cartea este și rămîne cel mai simplu, mai puțin constisitor și mai eficace. Proclamarea anului 1972 ca an internațional al cărții nu trebuie considerată ca un omagiu adus trecutului glorios al cărții : este vorba de deschiderea porților viitorului ei". Planificarea măsurilor preconizate pentru „Anul internațional al cărții" va fi efectuată în 1971 de un comitet internațional. 2). Cei cincisprezece membri ai Consiliului executiv al U.N.E.S.C.O., aleși recent, sînt : Etienne Dennery (Franța), Fuad Sarruf (Liban), Blaise Senghor (Senegal), André Bongo (Republica Democratică Congo), Abd Elwahad El-Borolossy (Republica Arabă Unită), William Mathieson (Marea Britanie), Basil Monze (Zambia), Kankam Twum-Barima (Ghana), Bernard de Hoog (Olanda), Gabriel Betancour Mejia (Columbia), Ilmo Hela (Finlanda), Herbert Blankenhorn (Republica Federală a Germaniei), Ricardo Diez Hochleitner (Spania), Hector Wynter (Jamaica), Enrique Macaya-Lahman (Costa Rica). O parte din membrii Consiliului au fost realeși în această funcție.

OMUL ȘI BIOSFERA

Radu Crivăț, București. 1) Programul interguvernamental pe termen lung „Omul și biosfera" a fost adoptat de U.N.E.S.C.O. pe baza unei rezoluții prezentate de România, Franța, Iran și Marea Britanie. Programul cuprinde patru obiective : studierea ansamblului structurii și funcționării biosferei, precum și a regiunilor sale ecologice ; observarea sistematică a schimbărilor pe care omul le provoacă în biosferă ; determinarea efectelor generale ale acestor schimbări asupra speciei umane ; răspîndirea informațiilor obținute prin studierea schimbărilor generate de acțiunea omului. 2).Premiul „Libesco" a fost creat în onoarea profesorului T. Ebenezer Ward, fost președinte al „Colegiului Liberia", actuala Universitate a Liberiei, și se acordă pentru cel mai bun eseu despre „Rolul și sensul învățămîntului primar în țările pe cale de dezvoltare". Intenționăm publicarea unui documentar pe tema care vă interesează.

DRUMUL TRANSCORDILIER

Adrian Roșu, București. Șoseaua internațională care traversează Anzii și leagă orașul Mendoza (Argentina) de portul chilian Valparaiso a fost inaugurată la 8 ianuarie 1970. Lungimea șoselei este de 404 km. din care 198 km în sectorul chilian. Construcția acestui drum a început în 1965 dar, din pricina înălțimii mari (și, deci, a frigului) nu se putea lucra decît șase luni pe an. Au trebuit înlăturați peste 3 900 000 mc de pămînt și rocă. În unele sectoare, constructorii au întîmpinat dificultăți uriașe — în zona numită „Salto del Soldato", pe o distanță apreciabilă, rocile mărunte nu ofereau nici un punct de sprijin. Deși cea mai mare parte a drumului se află la mari înălțimi — 3 200 metri — s-a păstrat de-a lungul întregului traseu o lățime de 10,50 metri, ceea ce permite circulația pe patru benzi. Lucrarea a fost finanțată de Banca Interamericană pentru Dezvoltare (B.I.D.). Costul total s-a ridicat la 14 558 000 dolari.

VESTIGII ALE CULTURII CHINEZE ÎN AFRICA

În ciuda marilor distanțe geografice care separă China de Africa, descoperiri arheologice și unele scrieri dovedesc că între ele au existat vechi relații. Claudius Ptolomeius, geograf și astronom din secolul al II-lea a' erei noastre, și Cosmos Indicopleustes din secolul al VI-lea — amîndoi din Alexandria — au lăsat amănunțite descrieri ale Chinei. Pe de altă parte, lucrarea chineză intitulată „Vei Lio" conține date despre Alexandria, „Oraș al imperiului roman". O dată cu răspîndirea Islamului, legăturile chino-africane devin mai intense. Un negustor arab, pe nume Suleiman, care a călătorit în India și China, menționează că în localitatea Siraf din Golful Persic erau transbordate mărfuri de pe djonci chineze pe vase care se îndreptau spre Egipt. Al-Ma-Sudi, care a trăit în secolul X, scrie în lucrarea „Cîmpul de aur" că fildeșul african era transportat în China și India prin Golful Persic. În ghidul despre „Țara Malin", scris în secolul al VIII-lea de Tu Huan, se găsesc date referitoare la Kenya. Lucrarea „Cartea popoarelor străine", scrisă de Ciu Fan Ce prin anii 1225, amintește de Somalia, Egipt, Zanzibar și Maghreb. Autorul menționează că în Egipt există nu numai pustiuri, ci și un fluviu limpede cu apă dulce, în care trăiesc hipopotami. În anul 1349, Tao Ji Ce Sue a făcut o comunicare despre teritoriul de azi al Zanzibarului. Relațiile chino-africane au devenit mai strînse la începutul dinastiei Ming (1368-1644). Pe-atunci a trăit un faimos corăbier, Ceng-Ho, care a condus șapte expediții în Africa răsăriteană. În însemnările sale, corăbierul a descris așezarea geografică a localităților vizitate, obiceiurile locuitorilor și comerțul existent. În secolul trecut, arheologii au ajuns la concluzia că porțelanul chinez pătrunsese de multă vreme în Africa. În apropierea vechiului oraș egiptean Fustat s-au găsit vase de porțelan confecționate în timpul dinastiilor Tang și Sung (900-1110 e.n.). În țările africane s-au efectuat în ultimii ani săpături care au scos la lumină multe obiecte de proveniență chineză. În 1950 au fost descoperite la frontiera etiopiano-somaleză și pe malul Mării Roșii, la Aidhab'a, porțelanuri din secolul XIII-lea și XVI-lea. Aproape de Malindi (Kenya) au fost găsite vase colorate și medalii din timpul unui împărat Sung. Au mai fost descoperite porțelanuri în Tanzania, Congo și Zambia.

D. MACH
Cîmpia Turzii

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Uzina METALUL ROȘU — CLUJ

realizează :

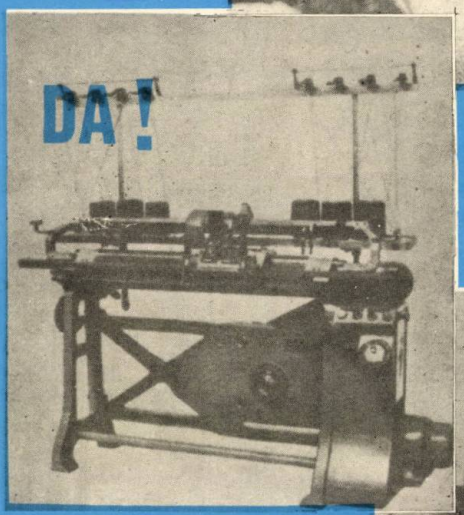

- **Mașina semiautomată de tip M.T.D., executată în cinci fineți (5, 6, 7, 8, 10) pentru tricotat degete la mînuși**

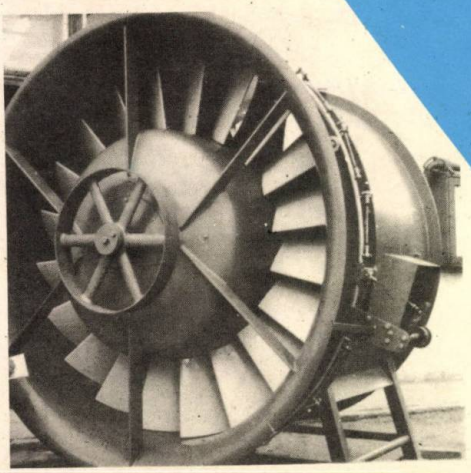

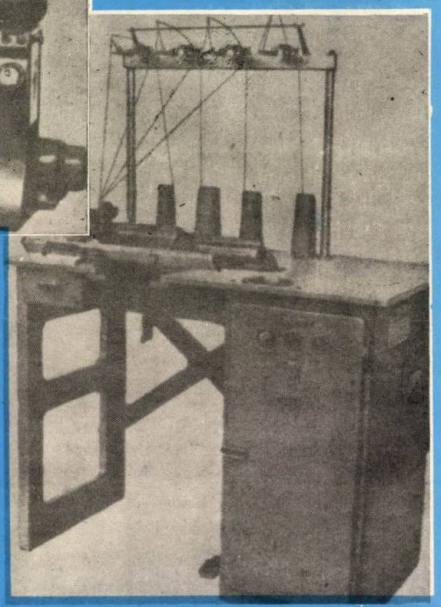

- **Mașina de tricotat semiautomatizată de tip VKTM, executată în patru fineți (3, 8, 10, 12) pentru prelucrarea fibrelor de bumbac, de lină, de viscoză și poliacrilanitrilice în tricouri.**

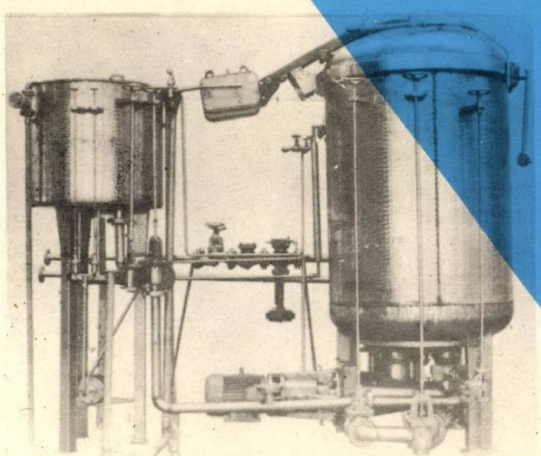

- **Utilaj destinat finisajului textil**
- **Utilaje necesare tăbăcăriilor, pentru prelucrarea pieilor**
- **Utilaje pentru diverse alte sectoare ale industriei ușoare, ca de exemplu, pentru industria sticlăriei, a porțelanului, a maselor plastice și a cauciucului**

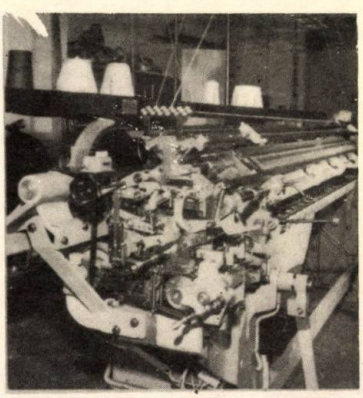

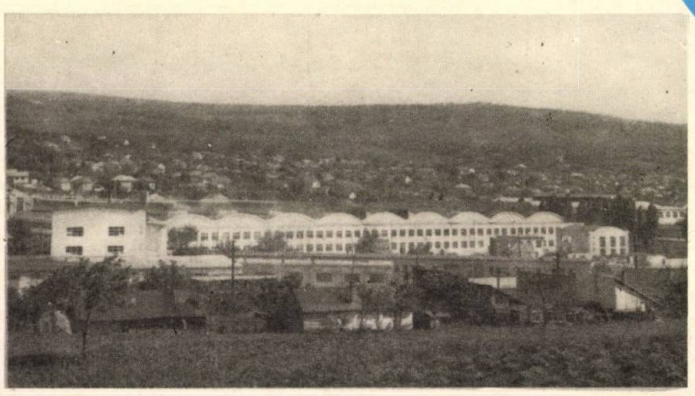

METALUL ROȘU
str. Tudor Vladimirescu 12—14
Cluj

MAȘINI PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ • MAȘINI PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ • MAȘINI PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ •

UZINA DANUBIANA

produce sortimente de anvelope convenţionale sau radiale şi camere de aer, în profile diferite pentru exploatare pe orice fel de drum şi intemperii, pentru echipare de :

turisme, autobuze, camioane, tractoare, maşini agricole, maşini industriale, electrocare, motociclete, scutere, biciclete, motorete.

Centrala industrială de anvelope

LUMEA

Nr. 49 *3 decembrie 1970*

CABINET BIBLIOTECA SIBIU

Interviul nostru

MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE AL MAROCULUI

Ce se discută la sesiunea N.A.T.O.

ITALIA. „il decretone" şi dificultăţile centrului – stînga

În ţara Kalevalei

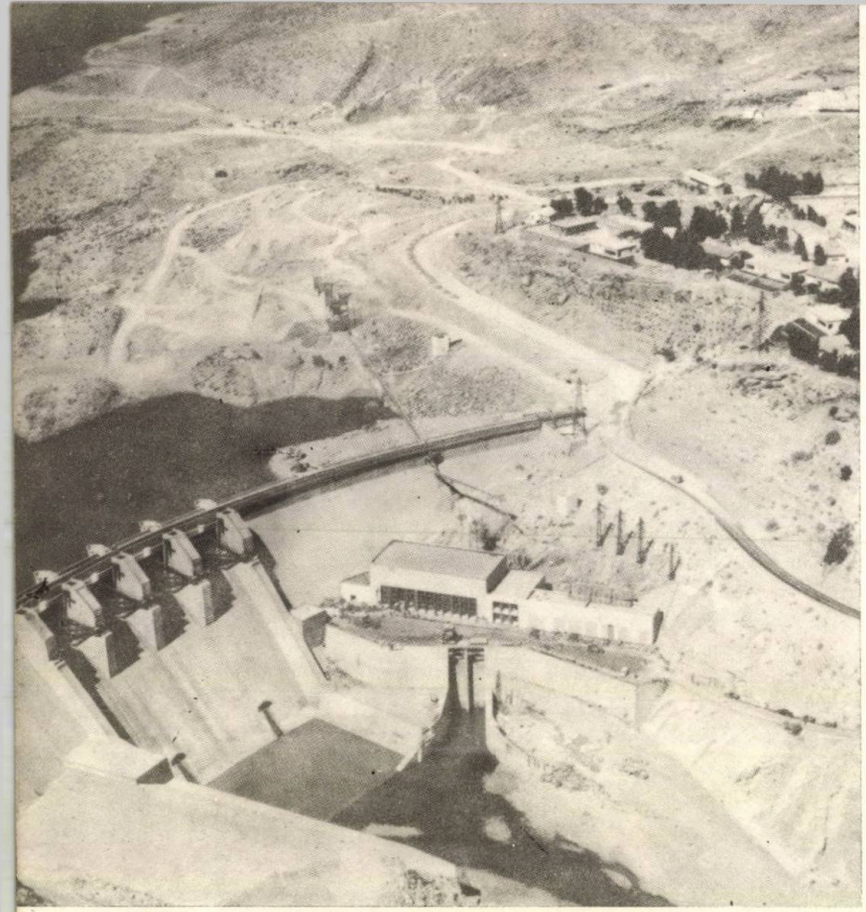

Barajul de la Mechra-Klila

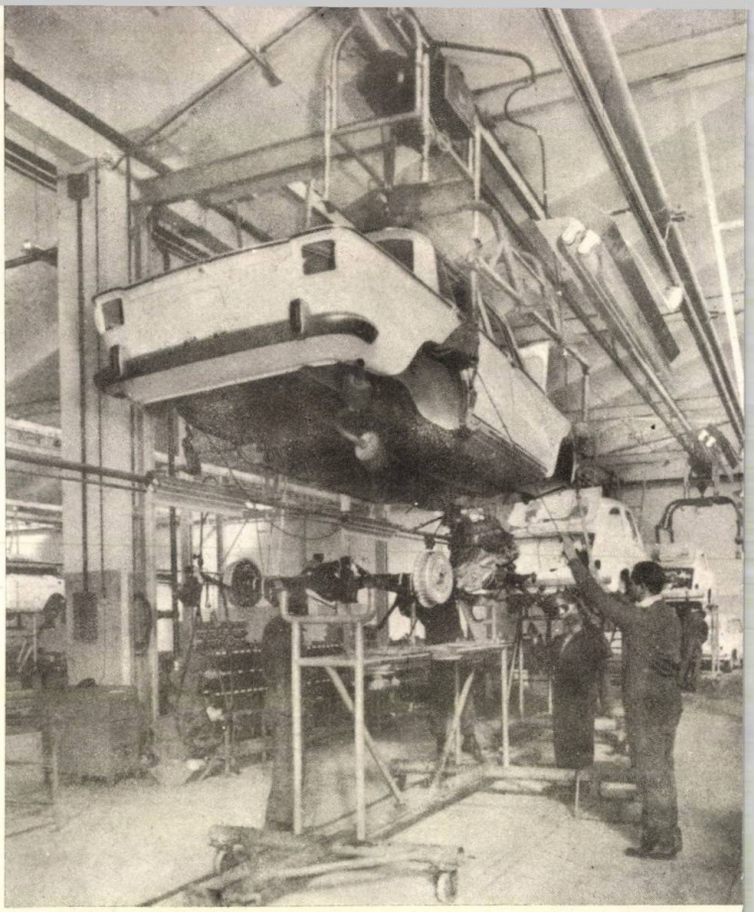

Uzina de montaj „Somaca“ de la Casablanca

IMAGINI DIN MAROC

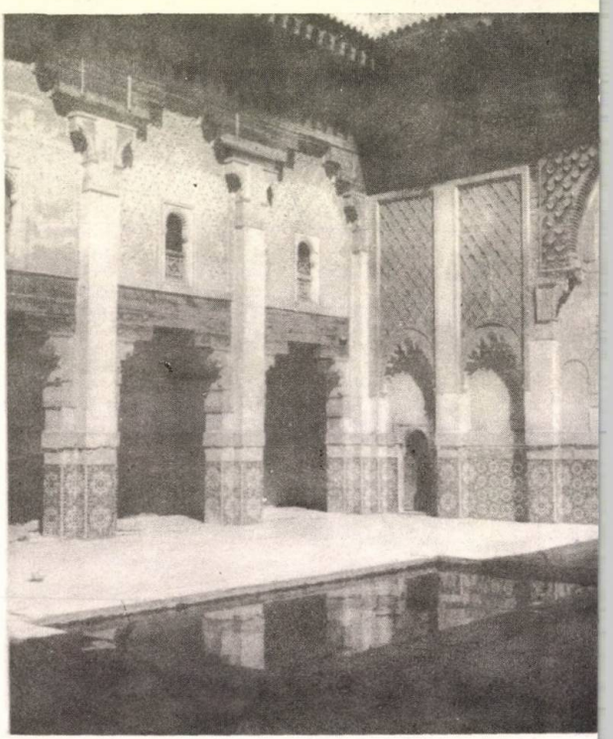

Marrakech. Arhitectură marocană din secolul XIV

Şcoala de cadre tehnice de la Mohammadia

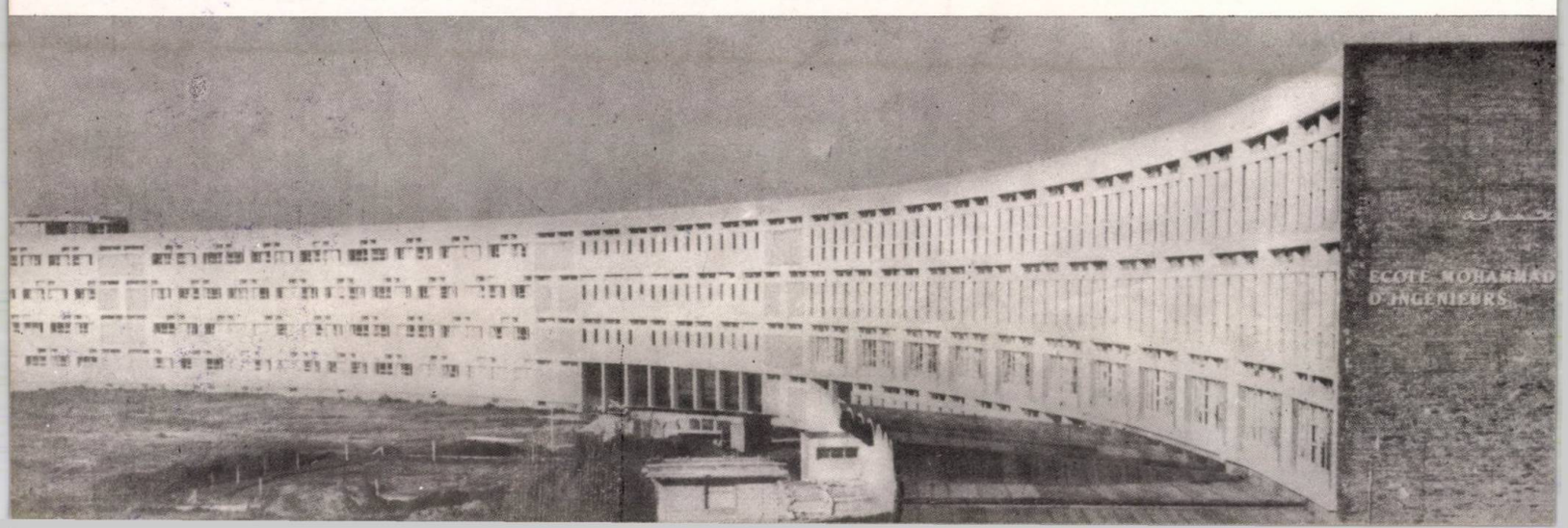

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

LUMEA

Nr. 49 (381) — 3 decembrie 1970

sumar

INTERVIUL NOSTRU

2 YOUSSEF BEL ABBES, ministrul afacerilor externe al Regatului Maroc.

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

3 VARȘOVIA. Dialogul polono-francez. *Iosif Dumitrașcu.*
4. BERLIN. Schimbul de păreri continuă. *Ștefan Deju.*
5 BELGRAD. Dezbateri economice. *George Ionescu.*
6 Italia. Implicațiile lui „decretone-bis". *Rodica Dumitrescu.*
8 Contacte inter-arabe. *Dumitru Constantin.*
10 Anglia. Diagnostic economic și context politic. *Mihai Matei.*
12 Ce se discută la sesiunea N.A.T.O. *Sergiu Verona.*
14 Vocabular de politică americană curentă. *Felicia Antip.*
16 Finlanda. Confluențe în timp și spațiu. *Florin Hera.*

11 ÎN CÎTEVA RÎNDURI...

SINTEZE

18 Un obiectiv central al vieții internaționale : Respectarea deplină a dreptului popoarelor de a-și hotărî singure destinele. *Edwin Glaser.*

21 „Memorii de speranță" *Charles de Gaulle.*
23 Ultima zi. *Jean Mauriac.*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

24 Cum se deplasează „automobilul lunar". *Ne vorbește constructorul principal al „Lunohod"-ului.*
25 De ce în Marea Ploilor. *Dr. Kira Șingariova.*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 La Libre Belgique, Pravda, The New York Times, Le Monde, Il Giorno, The Spectator.

PROFIL

30 HASSAN AL II-LEA, regele Marocului.

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

SĂPTĂMÎNA aceasta, premergătoare apropiatei vizite în Maroc a președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, trimisul nostru la Rabat, Rodica Georgescu, a avut prilejul să înregistreze viul interes cu care este așteptată sosirea șefului statului român. „Sînt convins că vizita d-lui Nicolae Ceaușescu va contribui enorm la reafirmarea legăturilor româno-marocane", declara în interviul acordat revistei noastre, ministrul de externe marocan, dr. Youssef Bel Abbes **(pag. 2)**

Săptămîna politică europeană își păstrează același ritm intens al negocierilor, contactelor și întrevederilor diplomatice. Notăm, din nou, Varșovia ; dialogul Poloniei cu o serie de țări occidentale înregistrează, după încheierea tratativelor cu R.F.G., un nou moment ; convorbirile dintre premierii Jozef Cyrankiewicz și Jacques Chaban-Delmas deschid perspective fructuoase în evoluția relațiilor bilaterale polono-franceze și au totodată o certă rezonanță pe plan european **(pag. 3).** În timp ce negocierile cvadripartite din Berlinul occidental continuă, în capitala R.D. Germane a fost reluat dialogul dintre cele două state germane prin schimbul de păreri dintre secretarii de stat Michael Kohl (R.D.G.) și Egon Bahr (R.F.G.) **(pag. 4.)**

Problemele sociale și economice atîrnă greu în balanța de priorități a două noi guverne vest-europene — britanic și italian. E simptomatic că, și la Londra și la Roma, soarta lirei invită la reflecții lipsite de optimism **(pag. 6 și 10).** Finanțele îi preocupă și pe militari. Recenta sesiune a N.A.T.O. e concludentă : americanii nu mai vor să plătească pentru întreținerea soldaților lor din Europa, iar aliații atlantici sînt prea puțin dispuși s-o facă **(pag. 12).** O idee care însă cîștigă din ce în ce mai mult teren : nu **cine** să plătească, dar **de ce** să mai plătească pentru N.A.T.O. ? Căci „pentru marea masă a bărbaților și femeilor din orașele noastre, N.A.T.O. este un lucru rău și periculos" (constatarea aparține secretarului general al N.A.T.O., Manlio Brosio).

În lumea arabă se conturează noi regrupări și reorientări **(pag. 8).** La **pag. 14,** o încercare de sinteză a „vocabularului politic american" constată frecventa folosire a noțiunii de „criză de încredere" față de Administrație.

Continuăm, și în această săptămînă, să reproducem fragmente din recent apărutele „Memorii de speranță" ale lui Charles de Gaulle. Publicăm, totodată, sub semnătura lui Jean Mauriac, fiul celebrului scriitor, un reportaj despre ultima zi din viața marelui om de stat francez.

Ca urmare a dificultăților economice, în Marea Britanie au loc de cîteva luni ample mișcări greviste. Un comentar asupra tensiunii sociale din Anglia, în pag. 10. În imagine : o demonstrație revendicativă pe străzile Londrei.

**De la trimisul nostru
la Rabat
Rodica Georgescu**

Interviu cu

dr. YOUSSEF BEL ABBES

ministrul afacerilor externe
al Regatului Maroc

Șeful diplomației marocane în timpul interviului acordat trimisului nostru la Rabat

O vizită așteptată cu viu interes

Personalitate marcantă a vieții politice marocane, dr. Youssef Bel Abbes a fost numit recent în funcția de ministru de externe al Marocului. După terminarea studiilor secundare, a urmat la Paris cursurile facultății de medicină, obținînd licența în 1949. A intrat pentru prima oară în guvern în 1958 ca ministru al sănătății publice. În guvernele următoare ocupă postul de ministru al educației naționale. Ulterior, este numit ambasador la Roma și apoi, în 1968, la Alger. Misiunea sa în capitala algeriană a contribuit la aplanarea crizei între Maroc și Algeria și la apropierea dintre cele două țări.

Primind în cabinetul său delegația de ziariști români aflată în Maroc, dr. Youssef Bel Abbes a avut amabilitatea ca la sfîrșitul întrevederii, să răspundă la cîteva întrebări adresate de trimisul special al revistei, privind unele aspecte ale orientării politicii externe marocane ; o atenție deosebită a acordat ministrul de externe dezvoltării relațiilor româno-marocane, cît și interesului cu care este așteptată apropiata vizită în Maroc a președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu.

Referindu-se la principiile pe care Marocul le consideră fundamentale pentru dezvoltarea bunelor relații între țări indiferent de regimul lor social-politic, pentru statornicirea unui climat de pace și cooperare în lume, dl Youssef Bel Abbes a spus: „Marocul, de la cucerirea independenței sale, întîi prin vocea Maiestății Sale Mohamed al V-lea, și apoi prin cea a demnului său succesor, Hassan al II-lea, a proclamat principiile fundamentale pe care se bazează nu numai politica noastră externă, dar și optica noastră asupra modului în care trebuie să se dezvolte relațiile între state, indiferent de regimul lor politic și economic. Aceste principii pot fi rezumate astfel. În primul rînd, respectarea suveranității fiecăruia, neamestecul în treburile interne sau externe ale statelor. Într-adevăr, Marocul este împotriva oricărei intervenții armate sau folosirii forței pentru reglementarea problemelor dintre state. Și țara noastră a demonstrat de altfel acest lucru de cînd este un stat independent, deoarece întotdeauna a recurs la negocieri pentru reglementarea diferendelor pe care le-a avut cu alte țări. Marocul este convins că statele care intervin prin forță sau alte mijloace în afacerile interne ale altora comit o încălcare flagrantă a Cartei Organizației Națiunilor Unite și își asumă o grea responsabilitate în fața istoriei și a tuturor popoarelor. De aceea, Marocul sprijină toate eforturile Națiunilor Unite menite să împiedice asemenea acte și să asigure fiecărui popor libertatea și independența sa, respectul suveranității sale.

În al doilea rînd, este vorba de dezvoltarea cooperării economice între toate statele, indiferent de regimul lor social-politic, și aceasta, bineînțeles, în limitele respectării libertății și legalității.

În cadrul acestor două principii fundamentale, Marocul își aduce modesta contribuție la menținerea păcii și securității comunității internaționale. Și tot în cadrul acestor două principii se desfășoară acțiunea sa în vederea instaurării unei atmosfere de încredere și apropiere între toate popoarele".

În acest context dl Youssef Bel Abbes s-a referit la îndatoririle și posibilitățile țărilor mici și mijlocii în condițiile actuale ale vieții internaționale, subliniind că aceste țări „pot contribui în mare măsură la menținerea păcii în lume. Cel mai important lucru este ca țările mici și mijlocii să-și spună în toate împrejurările punctul lor de vedere asupra diferitelor probleme spinoase ale contemporaneității. Exprimîndu-și ferm adeziunea și opțiunile lor —, deși uneori aduc în discuție puncte de vedere controversate —, se va reuși în cele din urmă să se impună soluțiile dorite de comunitatea internațională".

Referindu-se la stadiul actual al relațiilor româno-marocane și la perspectivele lor de dezvoltare, ministrul de externe a subliniat faptul că „dintotdeauna aceste relații s-au caracterizat printr-un spirit de colaborare și comprehensiune. De la stabilirea relațiilor diplomatice, în 1962, contactele dintre cele două țări s-au înmulțit și s-au extins, ceea ce a contribuit la o mai bună cunoaștere reciprocă." *În legătură cu aceasta, dl Youssef Bel Abbes a menționat vizitele efectuate de ministrul de externe al Marocului în țara noastră în 1969 și a ministrului de externe al României în Maroc, în 1968, precum și acordurile și protocoalele semnate cu aceste prilejuri.* „Aceste evenimente — *a arătat domnia sa* — au avut repercusiuni fericite asupra relațiilor româno-marocane, ele evidențiind posibilități largi de extindere a raporturilor dintre România și Maroc".

Vorbind despre interesul viu cu care cercurile politice marocane așteaptă apropiata vizită a președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, ministrul de externe marocan a subliniat: „Cînd două state iau o hotărîre de o asemenea importanță, aceasta înseamnă că relațiile dintre ele sînt excelente și că între țările respective nu există probleme litigioase, cum este cazul României și Marocului. Sînt convins că vizita domnului Nicolae Ceaușescu va contribui enorm la reafirmarea și dezvoltarea legăturilor româno-marocane. Ea va permite totodată celor doi conducători să se cunoască reciproc și să aibă un schimb de vederi asupra problemelor internaționale. Atît regele Hassan al II-lea cît și președintele Nicolae Ceaușescu practică o politică de independență și comprehensiune, luptă pentru o pace care să se întemeieze pe respectul libertății și suveranității fiecăreia".

Rabat, 30 octombrie

Corespondență din Varșovia de la Iosif Dumitrașcu

Dialogul polono-francez

Agenda politică poloneză a fost deosebit de bogată și diversificată în această toamnă. Recentei vizite oficiale a premierului francez, Jacques Chaban Delmas, i se conferă în acest context, o importanță deosebită, atît pe planul relațiilor bilaterale, cît și — într-un sens mai larg — al tendințelor tot mai pregnante din ultimul timp în Europa, de dezvoltare a dialogului politic între țări cu orînduiri sociale diferite.

Subliniind interesul major cu care a fost urmărită în Polonia și peste hotare această vizită, comentatorii de aici au relevat tradițiile bogate, istorice, ale relațiilor dintre Polonia și Franța. Cele două zile petrecute la Varșovia de către șeful guvernului francez, vizita sa la Oswieczim și la Cracovia, precum și cele peste 9 ore de convorbiri oficiale efective cu conducătorii de partid și de stat polonezi — Wladyslaw Gomulka, Marian Spychalski și Jozef Cyrankiewicz — au adăugat valențe multiple la tendința generală spre statornicirea unei păci și securități trainice pe continentul european. Atmosfera dominantă generală, de prietenie și cordialitate, de încredere și respect reciproc, a avut darul să contribuie în mare măsură la o mai bună cunoaștere reciprocă a problemelor legate de stadiul și perspectivele relațiilor bilaterale pe toate planurile, a concepțiilor și pozițiilor în principalele probleme internaționale care frămîntă în prezent Europa și întreaga lume.

Făcînd un prim bilanț al rezultatelor vizitei premierului francez în Polonia, ziarul „Zycie Warszawy", arăta, printre altele, că ea „constituie o dovadă a faptului că ideea coexistenței pașnice în Europa capătă un nou conținut, o dimensiune nouă", cu implicații nu numai în direcția lichidării încordării, ci și în cea a „organizării unui sistem de securitate și colaborare multilaterală între statele europene". La rîndul său, „Trybuna Ludu" sublinia luni într-un comentariu pe aceeași temă că „dorința de pace și colaborare afirmată cu consecvență de guvernul polonez, precum și continuarea de către actualul guvern francez a liniei politice inițiate de generalul de Gaulle, de destindere și apropiere" constituie doi din principalii factori care în final au dus la o apropiere și mai mare între cele două țări și popoare. Ziarul sublinia, de asemenea, dezideratul comun de continuare și extindere a raporturilor bilaterale precum și de „contribuție comună la opera de destindere pe continentul european". În același sens, „Dziennik Ludowy" apreciază ca un fapt deosebit de pozitiv hotărîrea celor două guverne de a continua consultările politice regulate, în vederea confruntării și punerii de acord a pozițiilor, precum și a adoptării în comun a unor inițiative.

Convorbire între Wladyslaw Gomulka, Jozef Cyrankiewicz și Jacques Chaban-Delmas

O încercare de ierarhizare a importanței factorului politic sau economic în cadrul convorbirilor oficiale polono-franceze este destul de dificilă. „Runda varșoviană" a dialogului larg polono-francez a fost dominată în egală măsură de ambii factori. Totuși, se poate spune că factorii de ordin politic au fost mai pregnant subliniați la Varșovia, chiar și atunci cînd s-au făcut referiri la relațiile și colaborarea pe plan economic, științific, tehnic, cultural dintre cele două țări. În cadrul lor, o atenție sporită a fost acordată problemelor europene și îndeosebi pregătirii conferinței europene pe tema securității și colaborării. În toastul său de vineri seara, rostit la masa oferită de partea poloneză, premierul francez a spus printre altele: „Se poate nutri speranța că prin progresul înregistrat în cadrul convorbirilor dintre state... în scurt timp vor fi create condițiile pentru succesul conferinței europene". Subliniind că nu se poate risca un eșec al unei astfel de acțiuni concepută pe o scară atît de mare, Chaban Delmas a adăugat că „ideea conferinței trebuie să pășească pe făgașul realizării într-un climat însănătoșit, pentru a duce în final la o adevărată destindere".

La rîndul său, premierul Cyrankiewicz a exprimat părerea că procesul de normalizare în plină desfășurare existent în Europa va progresa, întărind sentimentul general de securitate. Totodată, el a subliniat că cele două țări acordă prioritate problemelor păcii și securității, vizita premierului francez constituind „un nou pas important în direcția dezvoltării colaborării multilaterale politice și economice, o contribuție la întărirea în continuare a prieteniei polono-franceze".

Rămînînd în continuare la aspectele politice ale vizitei premierului Chaban Delmas în Polonia, trebuie subliniat că Varșovia a primit cu deosebită satisfacție reînnoirea declarației guvernului francez cu privire la frontiera de pe Odra și Nyssa. „Considerăm în prezent și în viitor stabilirea granței vestice a Poloniei de pe Odra și Nyssa în actuala sa configurație, a spus premierul francez, ca un fapt indiscutabil și ireversibil". Chaban Delmas a salutat finalizarea cu succes a tratativelor polono — vest-germane încheiate, după cum se știe, prin parafarea tratatului cu privire la bazele normalizării relațiilor reciproce, apreciind că este vorba în acest caz de un act realist.

Declarația finală precizează că cele două părți sînt de acord să acționeze în favoarea destinderii pe continentul european a apropierii între statele europene pe baza principiilor integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne, respectării suveranității, egalității și independenței, nerecurgerii la folosirea forței și soluționarea pe cale pașnică a conflictelor.

Convorbirile oficiale polono-franceze au confirmat așteptările părții poloneze în ceea ce privește intensificarea în continuare a relațiilor economice cu partenerul francez. Cu toate că în ultimii cinci ani volumul schimburilor reciproce a crescut de peste două ori, importul din Franța continuă a fi cu mult mai mare decît exportul polonez pe piața franceză. În cercurile de observatori din capitala poloneză se exprimă părerea că, în discuțiile purtate, cele două părți au pre-

conizat un program concret menit să ducă în final la echilibrarea schimburilor reciproce, la diversificarea și îmbogățirea lor, la sprijinirea și promovarea exportului polonez de mașini și utilaje în Franța. Se relevă posibilitățile largi existente de extindere a colaborării economice dintre cele două țări. În prezent, relațiile din acest sector sînt reglementate de acordul de colaborare pe termen lung (1971—1975), semnat în decembrie anul trecut între Franța și Polonia, el fiind primul acord de acest gen încheiat de Polonia cu o țară capitalistă dezvoltată.

În declarația comună, părțile au hotărît să-și sporească eforturile multilaterale în vederea dezvoltării substanțiale și armonioase în continuare a schimburilor economice reciproce, reafirmînd interesul pe care-l acordă procesului de intensificare a cooperării în producție, îndeosebi în ramurile construcției de mașini, electrotehnică și electronică. În urma hotărîrii luate de comun acord, la Varșovia a avut loc o întrevedere a reprezentanților resorturilor economice interesate din Polonia și Franța, în vederea studierii posibilităților de dezvoltare în continuare a schimburilor comerciale reciproc avantajoase. Protocolul semnat cu acest prilej zilele acestea afirmă interesul ambelor părți față de dezvoltarea cooperării industriale. Totodată, în protocol s-a atras atenția asupra posibilităților de cooperare directă în producție și a livrării de produse realizate în comun, pe piețe terțe.

Varșovia, 30 noiembrie

Corespondență din Berlin de la Ștefan Deju

Schimbul de păreri continuă

După întîlnirea împuterniciților guvernelor Republicii Democrate Germane și Republicii Federale a Germaniei, care a avut loc la 27 noiembrie la Berlin, a fost dat publicității un comunicat cuprinzînd doar cîteva rînduri, în care se anunța că a avut loc întîlnirea dintre secretarul de stat de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.D. Germane, Michael Kohl, și secretarul de stat al cancelariei R.F. a Germaniei, Egon Bahr, ultima propoziție a comunicatului — „cele două părți au convenit continuarea schimbului de păreri" — a avut însă darul de a fi recepționată cu rapiditate și interes.

În contextul general al dezvoltării tot mai intense, pe continentul european, a tendințelor realiste vizînd adîncirea colaborării dintre state cu sisteme sociale diferite și asigurarea unui climat de pace și securitate, întîlnirea din capitala R.D.G. a reprezentanților guvernelor celor două state germane a trezit în mod vădit interesul larg al opiniei publice. După cum se știe, dialogul dintre R.D.G. și R.F. a Germaniei a fost precedat de un schimb de mesaje între președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane, Walter Ulbricht, și președintele R.F. a Germaniei, Gustav Heinemann, în decembrie anul trecut, inițiativa aparținînd R.D. Germane. Au urmat un schimb de scrisori între premierii celor două state, Willi Stoph și Willy Brandt, și mai multe întîlniri între experți, în cadrul cărora au fost purtate discuții tehnice pregătitoare desfășurate, după aprecierile ambelor părți, într-o atmosferă pozitivă, de lucru. Prima rundă a convorbirilor directe între șefii de guvern ai R.D. Germane și R.F. a Germaniei a avut loc pe teritoriul R.D. Germane, la Erfurt, în ziua de 19 martie a.c. După două luni, la 21 mai, premierii celor două state germane s-au reîntîlnit, de data aceasta în R.F. a Germaniei, la Kassel.

Întîlnirile de la Erfurt și Kassel au fost apreciate drept etape semnificative în desfășurarea relațiilor dintre R.D. Germană și R.F. a Germaniei. Deși punctele de vedere exprimate de președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane și cancelarul R.F. a Germaniei au fost diferite într-o serie de probleme, și chiar contradictorii, ca de pildă în problema definirii relațiilor dintre cele două state germane, aceste întîlniri au fost considerate utile atît pentru cele două state, cît și pentru climatul politic european. Schimburile de mesaje, rundele tehnice și întîlnirile la nivel înalt — primele de la constituirea celor două state germane, care au avut loc în aceste ultime 11 luni — dovedesc existența unui curs favorabil destinderii și păcii pe continentul nostru.

Într-un comentariu publicat de „Neues Deutschland", o zi după recenta întîlnire de la Berlin, se precizează că R.D. Germană este dispusă — pornind de la premisa că în Berlinul occidental va fi încetată orice activitate R.F.G. — „să înceapă cu guvernul R.F.G. tratative asupra problemelor tranzitului reciproc de persoane și mărfuri". „Un acord între R.D.G. și R.F.G. asupra tranzitului reciproc nu este, firește, posibil decît în condițiile respectării drepturilor suverane ale R.D.G., precum și a normelor general-recunoscute ale dreptului internațional, așa cum se obișnuiește în relațiile între state egale în drepturi și independente. În ce privește acest schimb de păreri, și de partea R.F.G. trebuie să existe o înțelegere deplină a faptului că Berlinul occidental nu aparține și nu va aparține niciodată Republicii federale", menționează ziarul.

Înainte de a pleca la Bonn, secretarul de stat Egon Bahr a declarat ziariștilor la aeroportul Tempelhof din Berlinul occidental că în convorbirea cu secretarul de stat al R.D.G., Michael Kohl, au fost abordate și probleme concrete. Totuși, acestea nu s-au aflat în centrul discuției. „Este în firea lucrurilor să se înceapă cu probleme de procedură", a adăugat secretarul de stat. Bahr a precizat că reluarea schimbului de păreri va avea probabil loc încă înainte de sfîrșitul lunii decembrie. Totuși, nu s-a indicat încă o dată precisă. Acest lucru se va stabili ulterior. Atmosfera convorbirii a fost calificată de Bahr ca realistă. Ea nu a fost nici un moment încărcată sau neplăcută, a specificat el.

Unii observatori de presă apreciază actualele convorbiri dintre R.D.G. și R.F.G. în corelație cu negocierile cvadripartite în problema Berlinului occidental (între Uniunea Sovietică, S.U.A., Anglia și Franța); în acest sens, convorbirile Kohl—Bahr — presupun acești comentatori — ar putea influența în mod favorabil desfășurarea tratativelor dintre „cei patru".

Berlin, 30 noiembrie

Pe lîngă imensul număr de victime omenești, ciclonul care s-a abătut recent asupra Pakistanului Oriental a produs și enorme pagube materiale. În imagine : un ponton distrus

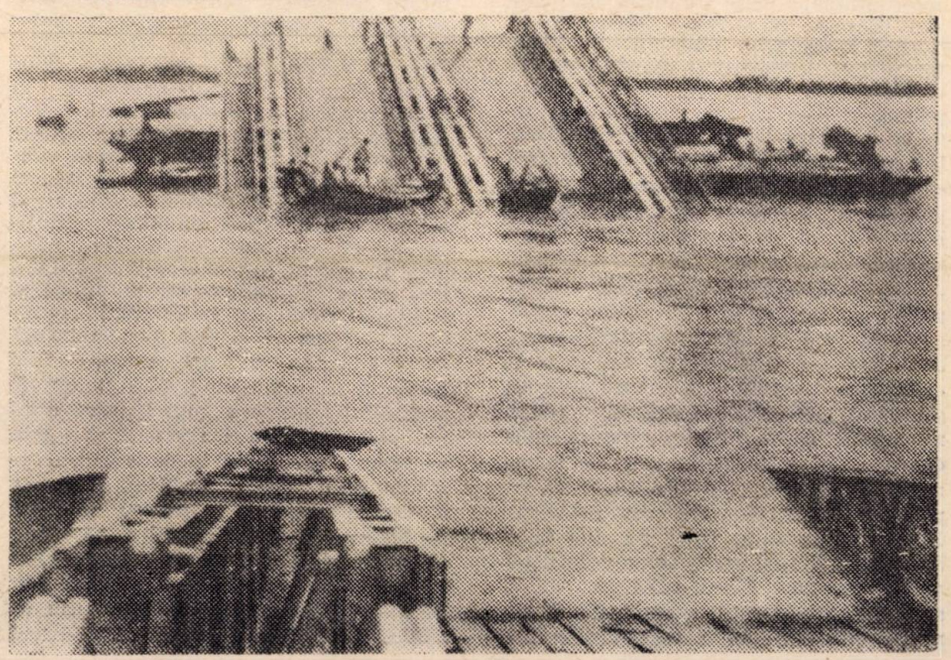

Corespondență din Belgrad de la George Ionescu

Dezbateri economice

Problemele de prim ordin care se definesc în centrul actualității iugoslave pe agenda lunii decembrie au fost limpede prefigurate de recenta Conferință națională a Uniunii Comuniștilor. De altfel, ele au și făcut, în ultima perioadă, obiectul unei suite întregi de dezbateri intense, confruntări de păreri ample, la diferite eșaloane republicane sau federale.

Fără doar și poate, un capitol esențial îl constituie preocupările economice pe fundalul dezbaterilor pasionate cu privire la redimensionarea atribuțiilor și funcțiilor federației, corelarea prerogativelor organelor federale cu stadiul actual de dezvoltare a societății socialiste iugoslave, cu necesitățile ei proprii de perfecționare continuă pe plan social, politic, economic.

O atenție deosebită au suscitat în aceste dezbateri problemele economice curente, a căror examinare — așa cum arăta Krste Țrvenkovski la Conferința națională — denotă, alături de o serie de aspecte pozitive, tendințe nefavorabile, reflectate în creșterea accelerată a prețurilor și cheltuielilor de trai, fenomenele inflaționiste, deficitul balanței de plăți și într-o oarecare încetinire a ritmului de creștere a producției.

Așa cum a rezultat și din lucrările Conferinței, și din dezbaterile ulterioare, cauza acestor tendințe rezidă, între altele, în creșterea exagerată și în depășirea timp de mai mulți ani a cheltuielilor destinate investițiilor productive și neproductive, a bugetului unor organe, instituții și organizații federale, republicane sau locale.

De altfel, tema esențială abordată într-una din ultimele cuvîntări rostite de președintele Iosip Broz Tito, săptămîna trecută, a fost consacrată tot sferei de preocupări din domeniul economic. Expozeul prezentat a îmbrățișat aspecte substanțiale ale măsurilor concrete care trebuie întreprinse pe plan economic.

Subliniind în prealabil că măsurile temporare pe termen scurt n-au darul să rezolve problemele, cuvîntarea a scos în evidență că „în prezent, trebuie să se elaboreze un plan pe termen lung pentru stabilizarea economiei noastre și pentru dezvoltarea social-economică în general". În aceeași cuvîntare, Iosip Broz Tito a precizat că, în momentul de față, o serie de funcțiuni și atribuții ale organelor federale sînt transferate republicilor iugoslave și că federația va păstra doar acele funcții „pe care ea trebuie realmente să le dețină în comunitatea noastră plurinațională".

În ultima ședință a Skupștinei, șeful guvernului iugoslav a prezentat liniile directoare ale activității imediate și de perspectivă pe plan economic. Mitia Ribicici a subliniat în fața Parlamentului Federal că realizarea programului național de stabilizare economică necesită nu numai un sprijin politic total, dar în același timp o participare activă a tuturor factorilor societății în elaborarea însăși a programului și apoi în traducerea lui în viață. Programul stabilizării economiei iugoslave — a relevat Mitia Ribicici —, program a cărui platformă politică a fost adoptată de recenta Conferință națională a U.C.I., fiind socotit de acest înalt for ca o sarcină directă a întregii societăți în perioada următoare — constituie un tot unitar și necesită aplicarea paralelă a măsurilor de politică economică și a soluțiilor de lungă durată ce vor fi preconizate. Conceptul de stabilizare economică — s-a arătat cu același prilej — nu se poate limita doar la „măsuri de scurtă respirație și cu cuprindere limitată".

Expozeul făcut de președintele Vecei Executive Federale a lăsat să se întrezărească clar că rezolvarea problemelor economice își va găsi soluții trainice în contextul unor măsuri luate pe ansamblul mecanismului social și economic, măsuri care se așteaptă să fie concretizate în această lună.

Sintetizînd principalele idei care s-au degajat din acest expozeu, am putea desprinde trei etape distincte, bine definite, în privința aplicării ansamblului măsurilor care decurg din planul de stabilizare economică.

PRIMA ETAPĂ a programului de stabilizare economică ar urma să prevadă măsuri menite să ducă, în ansamblul țării, la diminuarea consumului în domeniile investițiilor, cheltuielilor bugetare și de fonduri, apoi la adoptarea de măsuri corespunzătoare în politica monetară și de credit, în domeniul veniturilor personale, în cel al balanței de plăți, al prețurilor, ca și la adoptarea de decizii cu privire la o serie de obligații legislative ale economiei.

ÎN ETAPA URMĂTOARE va începe aplicarea soluțiilor esențiale de sistem, comportînd, conform celor anunțate de premierul Mitia Ribicici, definirea noilor funcțiuni ale Federației, sistemul fiscal, politica în domeniul beneficiilor, soluții în domeniul regimului devizelor, al comerțului exterior, al dezvoltării regiunilor țării insuficient dotate economic. În această ordine de idei, s-a exprimat convingerea că în timp ce măsurile preconizate pentru prima etapă vor fi concretizate pînă la sfîrșitul anului, cele din etapa a doua a programului de stabilizare vor căpăta o formulare definitivă pînă la sfîrșitul lunii februarie a anului 1971.

O dată adoptate noile soluții cu privire la obiectivele menționate mai sus, se va putea trece la ETAPA A TREIA a înfăptuirii programului de stabilizare economică, etapă în care se va proceda la măsuri complementare de politică economică în vederea realizării obiectivelor de dezvoltare. Tot în această perioadă se vor intensifica pregătirile pentru definitivarea proiectului de concept a planului pe termen mediu de dezvoltare a Iugoslaviei, care conform aprecierilor ar putea să fie realizat pînă la sfîrșitul lunii aprilie 1971. Și cu acest prilej, s-a subliniat faptul că o importanță deosebită o prezintă definirea noilor funcții economice ale organelor federale, astfel încît aceste funcții să devină factorul stabilității economice și politice iugoslave, al perfecționării continue a societății socialiste.

În această ordine de idei, Mitia Ribicici a subliniat că ar fi necesar ca Federația să dețină în domeniul economic numai acele atribuții care să permită și să asigure funcționarea unei piețe unitare pe întreaga Federație, precum și înfăptuirea politicii de comerț exterior în interesul tuturor popoarelor iugoslave.

După expozeul șefului guvernului, au fost angajate ample dezbateri în toate Camerele (Comitetele) Skupștinei Federale cu privire la programul de stabilizare economică.

Toți deputații care au luat cuvîntul în cadrul acestor dezbateri și-au exprimat aprobarea față de hotărîrea fermă a guvernului și față de concepția înfățișată cu privire la măsurile pentru traducerea în viață a programului de sta-

Belgrad, Sediul Skupștinei Federale

bilizare. Deputații au stăruit în cuvîntările lor asupra necesității ca întreaga comunitate iugoslavă, și îndeosebi cadrele cele mai experimentate din republici și din regiunile autonome iugoslave, să-și aducă întreaga lor contribuție, să acorde tot sprijinul pentru găsirea celor mai propice măsuri pentru înfăptuirea programului anunțat.

În dezbateri s-au făcut referiri și la problema devalorizării dinarului. Deputații au sprijinit și aprobat în unanimitate punctul de vedere al Veceі Executive Federale cu privire la această problemă, despre care a vorbit, de altfel, cu cîteva zile mai înainte și președintele Iosip Broz Tito. S-a subliniat că atunci cînd o asemenea măsură se va dovedi, poate în viitor, oportună, ea va trebui să fie precedată de înfăptuirea unui ansamblu de soluții menite să asigure o temeinică pregătire a ei, o stabilizare economică fermă.

Preocupările pentru continua dezvoltare a economiei socialiste iugoslave, care a cunoscut în ansamblul ei o impetuoasă ascensiune în sfertul de secol scurs de la proclamarea republicii, găsesc un larg sprijin în întreaga țară, la toate nivelurile forurilor republicane, în rîndurile maselor celor mai largi. Aceste preocupări au în vedere faptul că ascensiunea continuă a unei economii, în care bilanțul realizărilor remarcabile este absolut evident, constituie un proces complex care în desfășurarea lui trebuie să rezolve cele mai diferite situații pentru a asigura un ritm ascendent neîncetat.

Hotărîrea maselor largi muncitoare iugoslave de a-și intensifica eforturile în vederea dezvoltării neîncetate și înfloririi economice a patriei lor socialiste își găsește exprimarea concludentă sub multiple forme. Dînd glas acestei hotărîri a membrilor sindicatelor iugoslave, Dușan Petrovici, președintele sindicatelor din țara prietenă, sublinia zilele acestea, într-o declarație făcută ziarului „Politika Expres" că organizațiile sindicale se vor strădui să-și aducă o contribuție cît mai eficientă la programul de stabilizare economică, considerînd că obiectivele acestui program pot fi îndeplinite prin sporirea productivității muncii, prin modernizarea producției și reducerea cheltuielilor de producție. Pe planul preocupărilor de perspectivă, toate măsurile din domeniul economic au în vedere înfăptuirea obiectivului esențial, de trecere de la o economie extensivă la una intensivă, modernă, de mare randament.

Belgrad, 1 decembrie

ITALIA

Implicațiile lui „decretone-bis"

„Inutil să recurgem la eufemisme : în aceste zile se joacă partida decisivă pentru supraviețuirea guvernului Colombo" — avertiza săptămîna trecută cotidianul milanez „Corriere della Sera". Într-adevăr, formula de înțelegere cvadripartită, renăscută din propria-i cenușă la 6 august, după obscura și controversata criză declanșată prin demisia lui Mariano Rumor, s-a găsit din nou într-o situație critică : au adus-o aici contradicțiile din sînul democrației creștine, dar mai ales imposibilitatea celor patru partide ce o constituie (democrat-creștin, socialist, socialist-unitar și republican), de a găsi, la nivel parlamentar, o punte de convergență care să se traducă, pe plan guvernamental, printr-o fermă și concretă voință politică.

Ultimele săptămîni politice italiene s-au consumat în cadrul Parlamentului, efectele dezbaterilor amenințînd să treacă în mod periculos asupra formulei de guvernare. Aceasta pînă la 28 noiembrie, cînd în Camera deputaților a fost votată moțiunea de încredere în guvern, moțiune care a înlăturat, pentru o vreme cel puțin, pericolul unei dizolvări a cabinetului Colombo. Moțiunea de încredere a reprezentat o măsură extremă, respingerea ei putînd atrage după sine o nouă criză politică italiană. Și totuși guvernul Colombo a recurs la ea. Ce anume l-a determinat s-o facă, vom încerca să explicăm mai jos.

La jumătatea lui august, după ce a primit investitura, primul ministru Emilio Colombo a emis un decret menit să facă față, prin complexul de măsuri economico-financiare pe care-l conținea, unei situații economice din ce în ce mai dificile.

În luna iulie, în timp ce nu se găsise încă o soluție pentru rezolvarea crizei politice declanșate prin demisia neprevăzută a lui Mariano Rumor, în economia italiană se observau pe de o parte tendințe inflaționiste agravate de manevre speculative, iar pe de altă parte se resimțea acțiunea consecințelor grave ale unei politici monetare de tip deflaționist, cu o restricție a creditelor, care, la rîndul ei și datorită dezorientării provocate de lipsa unei autorități guvernamentale, exercita presiuni spre recesiune și spre o depresiune generalizată a producției. Dacă această tendință nu ar fi fost stăvilită, s-ar fi produs consecințe grave asupra condițiilor de trai ale oamenilor muncii și asupra posibilităților de dezvoltare a luptei lor, iar pe plan politic — și Partidul Comunist Italian a subliniat la vremea aceea acest lucru — ar fi accentuat posibilitatea unei manevre reacționare fățișe. Meritul cabinetului Colombo este în primul rînd acela de a fi apărut la momentul oportun, centrul-stînga părînd a-și fi regăsit vitalitatea în restaurarea financiară și în relansarea economică a țării. Acesta este de altfel și scopul „decretului" care, căpătînd valoare de lege va aduce, se speră, întrucîtva, și pentru o anumită perioadă de timp, o ameliorare în economia țării.

Înainte de a fi prezentat și aprobat de Senat, decretul a trecut prin Camera deputaților. Aici însă, din cauza numeroaselor amendamente aduse de deputați, conversiunea în lege apărea imposibilă în termenii prestabiliți. Ca urmare a acestei imposibilități, guvernul Colombo s-a aflat, la 10 noiembrie, în situația de a prezenta o altă formă, revăzută, a primului decret, supranumită „decretul-bis" (il decretone-bis). Dar, numai după o săptămînă de la prezentarea acestuia în Parlament, amendamentele atingeau cifra de 1 050. Deoarece „il decretone-bis" nu putea deveni, în termenii fixați, lege, guvernul s-a văzut obligat să recurgă la votul de încredere al Parlamentului care să-i dea mînă liberă în asigurarea unei politici economice „de ultimă oră". Și iată că efectul moțiunii

FINAL LEGISLATIV

Italienii vor putea divorța. Divorțul a fost acceptat de Parlament într-un moment cînd bătălia părea pierdută de cei peste un milion de italieni ce așteaptă la porțile tribunalelor pentru o separare conjugală „de jure", nu numai „de facto" : proiectul de lege instituind divorțul în Italia a fost aprobat de Camera deputaților, după ce cu șapte săptămîni mai devreme — la 9 octombrie — trecuse prin Senat.

Cunoscut sub numele autorilor săi, Loris Fortuna (socialist) și Antonio Baslini (liberal), proiectul de lege privind divorțul a fost prezentat în Camera deputaților, pentru prima oară, la sfîrșitul lui 1969. N-a figurat însă în nici unul din programele guvernelor de centru-stînga ce s-au succedat de atunci : trei dintre partidele coaliției cvadripartite (socialiștii, social-democrații, republicanii) ca și comuniștii, socialiștii unității-proletare și liberalii i-au fost favorabil (330 voturi), în timp ce democrat-creștinii, alături de neofasciști și monarhiști și-au manifestat opoziția (299 voturi). Camera deputaților adoptase proiectul la 28 noiembrie 1969 dar, din cauza crizelor politice din februarie și apoi din iulie 1970, întregul proces legislativ a fost aminat pînă în septembrie, cînd Senatul l-a readus în discuție.

Soluția a fost de altfel găsită în planul subtilităților juridice, revenindu-i lui Giovanni Leone, supranumit în Italia „omul situațiilor dificile", rolul de a restabili, cu recunoscuta lui abilitate în materie de drept procedural,

de încredere s-a făcut simțit la mai puțin de 50 de ore de la votarea ei : aceeași Cameră a deputaților, care întîrzia în luarea unei hotărîri, acceptă — 30 noiembrie — atît „decretul-bis" cît și proiectul de lege asupra divorțului.

Criza primului decret ca și întîrzierea provocată „decretului-bis", prin sutele de amendamente parlamentare, reprezintă reflexele confruntărilor și înfruntărilor dintre și din cadrul partidelor de coaliție ; sînt, în fapt, efectele involuției noțiunii de centru-stînga. Guvernul Colombo are în fața sa o serie nesfîrșită de noduri de desfăcut care sînt de fapt nodurile de întotdeauna ale centrului-stînga. În acest răstimp, însă — nota Corriere della Sera — situația economică se înrăutățește, problemele societății civile se agravează ; din cele patru sectoare-cheie ale sistemului industrial (construcțiile de mașini, siderurgia, sectorul edilitar și industria chimică și petrochimică) numai primul dă semne reale de vitalitate ; siderurgia a rămas în urmă, sectorul edilitar la fel (11,6 la sută mai puține construcții în ultimele șapte luni față de aceeași perioadă a lui 1969) ; industria chimică și petrochimică abia au depășit cu cîteva zecimale slaba producție din '69, fără a mai socoti nemulțumirea crescîndă a industriilor mici și mijlocii. Unica cifră reconfortantă rămîne cea monetară : lira italiană „se ține bine" în interior, pe plan extern atenuîndu-se deficitul balanței de plăți, ce atinsese iarna trecută nivele de-a dreptul alarmante.

„Multe semne — scria «La Stampa» — confirmă că activitatea publică se desfășoară într-o continuă stare de criză latentă". O asemenea criză a lăsat amprente atît pe înțelegerea și încrederea ce trebuie să stea la baza formulei cvadripartite, cît și pe competența celor două partide principale : democrat-creștinii și socialiștii caută o „nouă majoritate" internă, aptă să facă față necesităților momentului. Este în același timp o căutare deloc în măsură să atenueze raporturile conflictuale cu celelalte două partide de guvernămînt : socialist-unitar și republican. Exemplul Sardiniei o dovedește. De la alegerile regionale din 7 iunie s-au scurs șase luni, timp în care, la nivel regional, s-au încheiat alianțe previzibile — socialiștii guvernează de la Roma întreaga Italie în alianță cu democrat-creștinii, social-democrații și republicanii, avînd în opoziție partidul comunist, iar la cîteva sute de kilometri de Roma, la Perugia, Firenze și Bologna, pe o arie ce taie în două peninsula, guvernează în alianță cu comuniștii și social-proletarii, avîndu-i în opoziție pe democrat-creștini, social-democrați și republicani — dar și imprevizibile — în Sardinia democrat-creștinii au încheiat un consiliu de administrație bicolor cu socialiștii, deschizînd astfel o problemă politică ce a depășit granițele regionale, căpătînd accente naționale. Știrea că creștin-democratul Giagu a fost ales numai cu voturile P.D.C. și P.S.I., fără o consultare preliminară a social-democraților și republicanilor și, mai ales, cu abținerea benevolă a P.C.I. și P.S.I.U.P., a provocat reacții și luări de poziții ce par a fi zdruncinat și mai mult precarul echilibru politic al centrului-stînga. Este de altfel primul caz fățiș de desconsiderare a formulei cvadripartite într-o perioadă extrem de delicată în viața politică a țării. Mai mult : în documentul democrat-creștin este recunoscut în termeni clari rolul politic al Partidului Comunist Italian și al P.S.I.U.P., privite de astă-dată nu ca partide de opoziție, ci ca interlocutori cu care să se dezbată, în adunările generale regionale, programele politice și sociale ale Sardiniei.

De șase luni încoace, de la înființarea regiunilor, se poate constata o evidentă deplasare spre stînga a noii componențe a consiliilor comunale, provinciale și regionale. Se asistă astfel la o creștere consistentă a consiliilor de stînga, la o reducere a formațiunilor cvadripartite reflectîndu-se, în mod mai general, o dialectică politică ce tinde să se îndepărteze de rigida „omogenitate" cvadripartită ce se preconiza a fi impusă în organele locale.

Sardinia, discuțiile parlamentare privind divorțul și „decretul" au repus astfel în centrul polemicii politice problema raportului partidelor de guvernămînt cu opoziția parlamentară. În sînul coaliției de centru-stînga — arăta Enrico Berlinguer în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.I. — „conviețuiesc și se ciocnesc într-o măsură tot mai mare, dar cu o serie întreagă de nuanțe și deosebiri, trei elemente componente fundamentale: un element reacționar, de tip aventurist, o componentă moderată și o a treia democrată sau de stînga care, în pofida contradicțiilor și oscilațiilor, constată acum că, fără stabilirea unui nou raport cu opoziția comunistă, nu se poate rezolva în mod pozitiv nici o problemă națională importantă și că, în schimb, se poate merge spre o criză gravă a regimului democrat". Discuțiile privind găsirea unor soluții social-economice — subliniază reprezentanții comuniști — pot fi purtate numai în cadrul Parlamentului, conceput ca organ care acționează fără să confunde pozițiile și rolurile, dar și fără să fie frînat de vetouri și delimitări artificiale. „Reformele, așa cum le concepe guvernul, — sublinia Enrico Berlinguer — dobîndesc de fapt semnificația unei serii de ajustări și corectări parțiale ale unor «vicii» ale sistemului, lăsînd însă neatinse, în ansamblu, structurile vieții economice și de producție. Acestea sînt în esență adăugiri și corective și nu înlocuitoare ale formelor și genului de dezvoltare în curs. Noi considerăm că trebuie schimbate și răsturnate tocmai acele date care sînt considerate ca intangibile și că trebuie să se lupte pentru o dezvoltare calitativ nouă, care să aibă la bază o schimbare a relațiilor sociale și politice".

O dată cu adoptarea de către Camera deputaților a „decretului-bis" și a legii divorțului, pericolul unei crize a fost înlăturat, cel puțin pentru o vreme. Căci dificultățile oricărui guvern de centru-stînga provin din complexitatea echilibrurilor sale interne, din echivocul pozițiilor partenerilor de coaliție. Deși criza a fost depășită, nici de astă-dată nu pare a fi fost rezolvată problema ei centrală ; partidele coaliției guvernamentale nu au găsit încă un punct comun de apropiere privind raporturile majorității parlamentare cu opoziția de stînga. Este scînteia ce poate declanșa în orice moment, în Italia, o nouă criză politică.

Rodica DUMITRESCU

Premierul Colombo : Misiunea dificilă de a desface vechile „noduri" ale centrului-stînga

climatul de destindere în care avea să se consume, cîteva săptămîni mai tîrziu, o dificilă controversă politică, juridică și confesională, ce amenință să sfîrșească prin a provoca ample dispute religioase. Deși cele patru partide de guvernămînt sînt divizate în chestiunea divorțului, ele se află în prezent în situația de a înfrunta împreună rezistența bisericii. Căci votul Parlamentului nu a pus capăt discuțiilor ci, mai degrabă, abia le-a deschis. Este de prevăzut că bătălia va continua, cel puțin pe plan diplomatic, punînd în discuție aspecte delicate ale raporturilor dintre Sfîntul Scaun și statul italian. „Democrat-creștinii — nota «France Presse» — au suferit un eșec. Șeful grupării din Camera deputaților, Giulio Andreotti, a trebuit s-o admită : «Am suferit o amară înfrîngere». Dar democrat-creștinii nu se recunosc definitiv învinși. Se gîndesc la referendum, o armă pe care vor încerca s-o folosească după intrarea în vigoare a legii".

Votarea legii divorțului ar putea prefigura și mai distinct angajarea exhaustivă a celor două tabere — laici și catolici — pe care succesive forțe politice au încercat de-a lungul anilor să le recompună într-o singură unitate. După unele păreri, partidul catolic (democrat-creștin), care guvernează împreună cu trei partide laice, ar putea să abordeze o temă ca cea a divorțului „fără a se teme de anateme și excomunicări" pentru „a confirma pe deplin inserarea sa «pleno jure» în dialectica unui stat modern, fără condiționări, presiuni sau intimidări externe" („La Stampa"). Pe de altă parte, nu poate fi ignorat faptul că tradiționala sa orientare implicitează legături — tot atît de tradiționale — cu Vaticanul.

R. D.

GRECIA

„Micul parlament" intră în funcțiune

Nouă organizații profesionale, culturale, economice, printre care Confederația oamenilor muncii, Confederația meșteșugarilor, Asociația industriașilor etc., au ales duminică, 29 noiembrie, prin vot secret, 92 de candidați dintre care guvernul grec va alege 46 din cei 50 de componenți ai „Comisiei legislative consultative".

Anunțate încă din primăvară, alegerile pentru „micul parlament", cum a fost denumită pînă de curînd această comisie, au fost, la început supuse la numeroase speculații și supoziții. Pe parcurs însă ele și-au reliefat adevăratul caracter și importanța reală. Cu aproximativ 2 luni în urmă, cînd premierul Papadopoulos a comunicat data precisă a scrutinului, se cunoștea faptul că viitorul organism va fi alcătuit din circa 60 de deputați (o parte dintre cei desemnați de „corpul electoral" și 10 desemnați direct de guvern), „oameni tineri și eficienți" (în vîrstă între 25—50 de ani), chemați să-și spună părerea, strict consultativ, asupra proiectelor de lege ce urmează să fie înaintate spre aprobare guvernului. Și, în plus, să vegheze și să acționeze în scopul întăririi „ordinii sociale existente". Mergînd pe linia sublinierii atribuțiilor noului organism, în ajunul alegerilor, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de interne, Stylianos Pattakos, vorbea despre importanța creării unui „climat psihologic favorabil aplicării legilor", iar premierul Papadopoulos, manifestîndu-și satisfacția pentru felul cum a decurs pregătirea alegerilor ca și pentru numărul și personalitatea candidaților înscriși, cerea corpului electoral să se intereseze mai puțin de „trecutul politic" al acestora cît de măsura în care ei „aderă la principiile revoluției naționale în curs".

Recentul eveniment trebuie privit mai ales în perspectiva vieții politice grecești. La început, în legătură cu alcătuirea și viitorul „Comisiei legislative consultative" unii observatori au considerat propice să reia ideea unei metamorfoze a regimului. Din cercurile guvernamentale replica a venit prompt, restabilind dimensiunile exacte ale intențiilor administrației. Ar fi vorba astfel nu despre o schimbare de regim, ci doar de o „nouă fază", tranzitorie, către aplicarea integrală a Constituției, obiectiv a cărui transpunere în viață ar reveni viitoarelor organisme politice printre care partidele și în special parlamentul. Îndatoririle „Comisiei consultative legislative" ar prefigura unele din atribuțiile acestor organisme, opinînd, chiar și numai consultativ, asupra proiectelor de lege constituționale, ce vor fi publicate periodic și vor definitiva osatura juridică a viitorului stat grec, așa cum a pare el în concepția actualilor conducători. Concomitent, ea ar fi un mediu corespunzător pentru pregătirea cadrelor politice pentru perioada consecutivă „guvernării extraconstituționale". Căci cu puțin timp în urmă purtătorul de cuvînt al guvernului grec, Gh. Gheorgalas remarca : „Revoluția în faza sa actuală extraconstituțională constituie o paranteză... După ce vom fi atins obiectivele, vom institui un regim parlamentar". În acest sens al avansării pe drumul spre o nouă etapă în existența regimului, este interpretat și scrutinul din 29 noiembrie.

L. E

Contacte interarabe

În viața politică din această zonă a lumii au intervenit, în ultima vreme, cîteva evenimente care, fiecare în felul lui, ar putea avea unele consecințe în viitor. Recenta remaniere ministerială din Republica Arabă Unită a fost apreciată în primul rînd ca un nou pas spre realizarea unor reforme interne pe care autoritățile egiptene le consideră de mai mult timp necesare. Cu formarea noului guvern a fost desemnat tot Mahmud Fawzi. Spre deosebire de cel precedent, cabinetul nou format cuprinde patru vicepremieri care, în același timp, își păstrează vechile portofolii. Noii vicepremieri sînt : Sayed Marei, pentru problemele agriculturii și irigației care deține și funcția de ministru al agriculturii și reformei agrare ; Aziz Sidky, pentru problemele educației și comerțului, totodată și ministru al industriei, petrolului și resurselor miniere ; Mahmud Riad, pentru problemele externe și ministru de externe și Sharawy Mohamed Gomaa, pentru sectorul public și ministru de interne. Din noul guvern nu mai fac parte nouă foști miniștri, posturile lor fiind încredințate unor personalități care dețin pentru prima oară o funcție ministerială. O serie de alți cunoscuți oameni politici cum sînt Mohamed Fayek, generalul Mohamed Fawzi, Mohamed Abdullah Marzeban și-au păstrat funcțiile, respectiv de ministru al informațiilor, al apărării, al economiei și comerțului exterior. În același context, observatorii au remarcat că numărul militarilor din noul guvern s-a redus la opt, fapt care confirmă că tendința de reducere a proporției lor — inițiată o dată cu remanierea guvernamentală din mai 1968 și continuată cu cea din mai 1970 — s-a menținut.

Un comunicat oficial dat publicității de președinția R.A.U. arăta că recenta remaniere a guvernului răspunde necesităților de „organizare a aparatului guvernamental, a organismelor de stat și a sectorului public". Același comunicat sublinia că remanierea a fost decisă avîndu-se în vedere următoarele criterii : repartiția responsabilităților, prerogativelor și specializărilor ; alegerea elementelor capabile și descentralizarea în execuție. „Acești factori diverși, încheia amintitul document, trebuie să permită mărirea randamentului cadrelor națiunii, creșterea producției țării și rezolvarea marilor probleme care se referă la masele egiptene". Ziarul „Al Ahram" scria că remanierea guvernamentală vizează în special consolidarea aparatului executiv și, în acest sens, trebuie interpretată în special numirea celor patru vicepremieri.

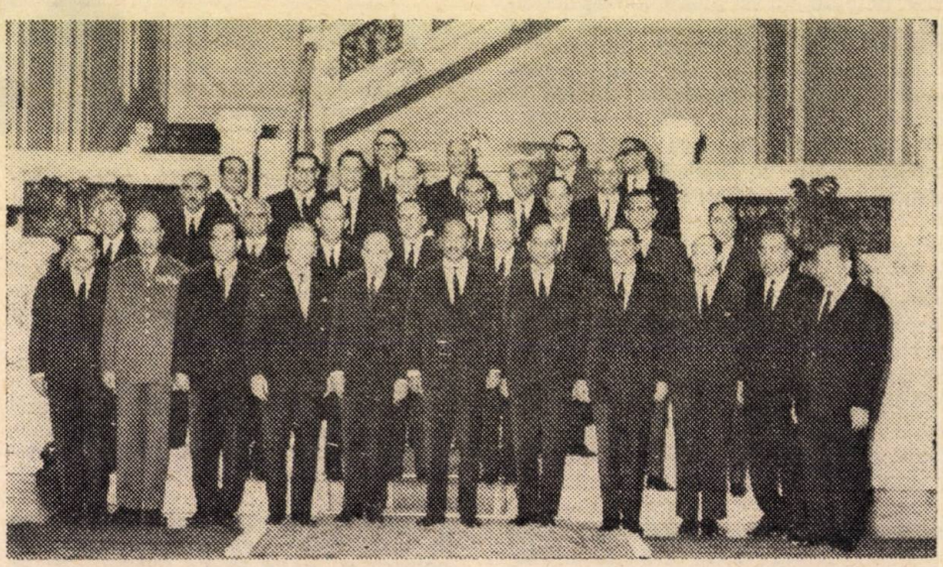

Noul cabinet al R.A.U. În centru : premierul Mahmud Fawzi

La măsurile adoptate recent pe plan intern s-a referit într-un discurs pronunțat cu ocazia celei de a treia sesiuni a Adunării Naționale, președintele Anwar El Sadat. Menționînd că „obiectivul fundamental al țării îl constituie construirea unei vieți libere pentru poporul egiptean", Anwar El Sadat a subliniat, în această ordine de idei, necesitatea dezvoltării unor ramuri industriale de bază ca siderurgia, petrochimia, îngrășămintele chimice, cît și importanța mecanizării agriculturii și electrificării țării, a îmbunătățirii procesului educativ etc.

De curînd în R.A.U. a fost creat Consiliul Național al Apărării care va fi condus de președintele țării. Acest organism, din care fac parte membri ai Comitetului Executiv Suprem al Uniu-

nii Socialiste Arabe, primul ministru și alți miniștri, are drept scop pregătirea în timp de război a statului și armatei, pe plan politic, economic și militar. De asemenea, noul Consiliu ar urma să examineze problemele de primă importanță cît și mijloacele de mobilizare a tuturor resurselor țării în serviciul apărării.

După cum a mai anunțat președintele Sadat, în R.A.U. se preconizează o serie de reforme menite să reducă unele excese birocratice „care fac ca 25 la sută din capacitatea țării să fie pierdută în urma confuziilor de atribuții și responsabilități". În cadrul lucrărilor actualei sesiuni a Adunării Naționale a R.A.U., primul ministru, Mahmud Fawzi, va explica deputaților reformele preconizate pentru aparatul de stat.

După evenimentele de acum două săptămîni, în urma cărora în Siria a fost numit un nou președinte al republicii în persoana lui Ahmed El Khatib, iar generalul Hafez El Assad a devenit premier, comentatorii politici au apreciat că aceste schimbări ar putea avea drept consecințe o serie de mutații pe scena politică arabă. Și, întrucît o primă reacție oficială la aceste evenimente a constituit-o vizita întreprinsă în capitala siriană de către președintele Consiliului Comandamentului revoluției din Libia, Moamer El Kadhafi, care, în calitate de reprezentant al R.A.U., Libiei și Sudanului a asigurat noile autorități de „sprijinul celor trei țări", observatorii au apreciat că, între altele, această călătorie nu făcea decît să vină în întîmpinarea unei declarații a postului de radio din Damasc, prin care se evoca simpatia și optimismul cu care noii lideri sirieni privesc crearea uniunii dintre R.A.U. — Libia — Sudan. Ulterior, ei declarau că vor milita ca Siria să-și găsească „locul ei natural în această uniune".

Imediat după formarea noului guvern, liderii sirieni au început o susținută activitate diplomatică, în primul rînd pe plan arab. S-a anunțat că delegații ale Siriei vor merge în celelalte țări arabe pentru a le explica și a le pune la curent cu sensul recentelor evenimente. O primă vizită a fost efectuată la Cairo, la sfîrșitul săptămînii trecute, de noul premier, generalul Hafez El Assad. Mai înainte însă, timp de 24 de ore, la Damasc se aflase Mohamed Fawzi, ministrul egiptean al apărării care conferise cu noii conducători sirieni pregătind, cu același prilej, și călătoria premierului Assad la Cairo. Aici, Hafez El Assad a discutat cu precădere problemele referitoare la conflictul arabo-israelian. În acest context, el a prezentat cererea Siriei de aderare la proiectata uniune tripartită. După cum a anunțat agenția M.E.N., cererea premierului Assad a fost aprobată, Siria devenind al patrulea membru al uniunii. A fost creat un comandament unificat în componența căruia au intrat șefii de stat ai R.A.U., Siriei, Sudanului și Libiei.

După alăturarea Siriei la uniune, au apărut a serie de reacții și comentarii pe plan arab, care, în general, s-au referit la implicațiile militare și politice ale aderării. După cum se știe, linia pe care se situa Siria în ce privește modalitățile de rezolvare a conflictului din Orientul Mijlociu era diferită de cea a R.A.U., Libiei și Sudanului. Împreună cu Algeria și Irakul, ea nu recunoscuse nici rezoluția din noiembrie 1967 a Consiliului de Securitate, nici planul Rogers, nici acordul de încetare a focului și, recent, nu votase nici în favoarea rezoluției O.N.U. privind Orientul Apropiat. Subliniind rapiditatea cu care Siria a aderat la uniune, comentatorii sînt de părere că aceasta reflectă dorința noilor lideri sirieni de a aplica programul pe care Comandamentul regional provizoriu al Partidului Baas l-a adoptat la 1 noiembrie 1970, cît și de a alătura Siria unor acțiuni de care se izolase de cîțiva ani.

În ce privește implicațiile militare ale acestei aderări, observatorii politici subliniază că ele s-ar materializa într-o posibilă întărire a frontului oriental. În acest sens, Moamer El Kadhafi prezentase, în iulie a.c., un plan destinat să reorganizeze frontul oriental care a rămas, însă, din diferite motive, fără ecouri pozitive. Or, pornind de la recenta aderare a Siriei la uniunea R.A.U. — Libia — Sudan, nu se exclude posibilitatea unor viitoare clarificări pe acest plan.

Referindu-se în general la intensa activitate diplomatică din Orientul Apropiat, observatorii semnalează un amplu program de vizite, întrevederi, consultări, în cadrul cărora se înscrie și turneul regelui Hussein al Iordaniei prin o serie de capitale arabe și occidentale — Riad, Cairo, Londra, Washington, Paris și Bonn.

Dumitru CONSTANTIN

„MARINARUL PE CARE MAREA L-A RESPINS"

„Nó-"ul este în teatrul clasic japonez o dramă lirică evocînd, într-o îmbinare de muzică, dans, recitare poetică și dialog în proză, faptele unor eroi sau, cîteodată, ale spiritelor unor eroi revenite vremelnic pe această lume pentru a-i îndrepta strîmbătățile. Yukio Mishima, romancier și dramaturg cunoscut — nu îndeajuns pentru a fi înscris în Enciclopedia Britanica sau în Larousse-ul Enciclopedic, dar în „Who's who International" pe 1969—1970 figura — a dat „nó"-ului o nouă tinerețe, recizelînd în ultimii ani temele și limbajul acestui gen care părea încremenit în hieratica sa noblețe seculară. Merit incontestabil — dar nimeni n-a băgat de seamă, sau nimeni n-a luat în serios, că întoarcerea lui Yukio Mishima către „nó" era de fapt o întoarcere totală către valorile unor vremuri apuse. Că, restructurînd substanța și arabescurile metaforice ale „nó"-ului, scriitorul se regăsea în personajele pe care le manipula sau, mai exact, că regăsea în el aceste personaje. Deznodămîntul dramei s-a petrecut săptămîna trecută, cînd scriitorul s-a sinucis prin harakiri. Și nu, pur și simplu, spintecîndu-și pîntecul la el acasă. Ci la modul somptuos, spectaculos.

Știrea și amănuntele au surprins cu atît mai violent cu cît în lumea actuală Japonia se afirmă atît de categoric ca o din ce în ce mai prezentă și mai competitivă forță economică modernă, încît cireșii înfloriți, kimonourile și samuraii au dispărut aproape din reprezentările comune ale oamenilor despre realitatea niponă. Yukio Mishima nu adera însă la această nouă realitate. Se mai întîmplă și altora, pe alte meridiane, unde societatea contemporană satisface poate multe, dar nu nevoia de frumos, de noblețe umană, de armonie. În general, aceștia caută contururile și căile unui viitor pe măsura aspirațiilor lor. Yukio Mishima s-a cufundat în trecut, visînd la resurecția unei Japonii fascinate de virilitatea militară și de uniformele fiilor săi.

A și încercat s-o fascineze încropind, anacronic și pueril, un fel de mică armată privată (cîteva zeci de oameni), costumată în uniforme foarte impodobite și cu care făcea instrucție. Prețuit ca personalitate literară, inițiatorul acestui derizoriu „nó" apărea contemporanilor săi ca un spirit bizar, obsedat de ideea reînvierii dogmelor și ritualelor trecutului. Voindu-se și autor al unei lovituri de stat, a pătruns, în fruntea unui detașament al „armatei" sale, în incinta cartierului general din regiunea Tokio al forței de apărare japoneze, apoi în biroul comandantului. După ce, împreună cu doi dintre oamenii săi, l-a legat pe acesta de fotoliu, Yukio Mishima a ieșit în balcon, adresînd celor două mii de soldați din garnizoană o furtunoasă chemare la lupta împotriva comunismului, pentru reforma Constituției și libera reînarmare a Japoniei, pentru restabilirea vechilor tradiții. Cei două mii de soldați l-au ascultat uluiți... și nereceptivi. Învins, Yukio Mishima s-a întors în biroul comandantului, a îngenuncheat și a procedat la harakiri, după cele mai stricte reguli ale ritualului. Tot în conformitate cu prevederile acestuia, secundul său, un anume Morita, i-a dat lovitura de grație, decapitîndu-l cu sabia — apoi s-a înjunghiat el însuși, decapitat la rîndu-i de către cel de-al treilea membru al grupului...

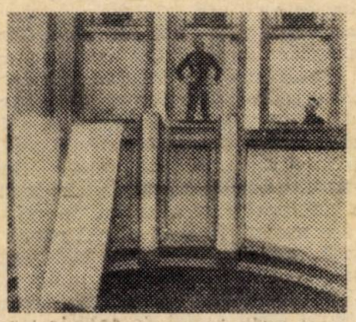

Yukio Mishima (în picioare) adresîndu-se soldaților cu puțin timp înainte de a-și face harakiri. În dreapta, Masakazu Morita, care s-a sinucis și el

Unul din romanele lui Yukio Mishima este intitulat „Marinarul pe care marea l-a respins". Pe autor, nu timpul său l-a respins, ci el a crezut că poate respinge timpul în care trăiește. Și, umilit în orgoliul lui de personaj al unui scenariu pe care el însuși l-a pus în scenă și l-a jucat, a dat ultimului său „nó" acest final. Nu numai singeros, dar și fără alt ecou în opinia publică niponă decît cel pe care îl consemna un corespondent străin, „de oroare și stupefacție".

Fl. Ș.

Diagnostic economic și context politic

Dificultățile economice și implicațiile lor sociale rămîn, ca și înaintea schimbării de guvern din iunie, ca și în anii precedenți, subiect de acută îngrijorare și controversă în politica internă britanică. În raport cu anii precedenți, schimbarea principală privește simptomul cel mai alarmant al maladiei economice. Nu mai este deficitul balanței de plăți. Este inflația.

1970 este fără îndoială anul în care în economia engleză s-a manifestat evident cercul vicios al inflației — cursa de urmărire între prețuri și salarii, a cărei frînare este cu atît mai dificilă cu cît oamenii muncii nu pot accepta scăderea nivelului lor de viață (ca urmare a creșterii prețurilor), iar patronii nu acceptă scăderea profiturilor și compensează sporurile de salarii acordate prin noi ridicări de prețuri. Conservatorii pot încerca să-și blameze predecesorii laburiști pentru că din considerente de strategie electorală, au acceptat, în primele luni ale anului, fără să opună multă rezistență, satisfacerea unor revendicări importante privind salariile unor categorii de muncitori. Se poate specula dacă s-au făcut astfel de calcule strategice; rămîne însă un fapt că satisfacerea respectivelor revendicări nu putea fi amînată la infinit, după ani de politică de „control asupra prețurilor și veniturilor", ani în care controlul asupra creșterii salariilor s-a dovedit a fi mult mai sever și eficient decît acela asupra prețurilor.

Evident, mai multă preocupare decît problema impulsului originar produce, însă, evoluția actuală a tendințelor inflaționiste. Bilanțul primelor cinci luni de guvernare conservatoare, arată că guvernul Heath, instalat la putere după o campanie concentrată asupra creșterii prețurilor și pericolului inflației, nu a reușit nici să frîneze creșterea și nici să îndepărteze pericolul.

Nu a reușit, între altele, pentru că nu s-a grăbit să încerce: se pare că guvernul conservator a debutat cu preocuparea esențială de a-și respecta nu atît promisiunile electorale — în fond între acestea se număra în mod explicit și stăvilirea creșterii prețurilor — cît unele dogme tradiționale. Așa stînd lucrurile, într-o perioadă cînd primejdia inflației se conturase clar, și deci intervenția, într-o formă sau alta, a guvernului se impunea, acțiunile oficialităților păreau să dea prioritate demonstrației că, spre deosebire de laburiști, conservatorii respectă libertatea forțelor economice. Premierul Heath și miniștrii săi au subliniat că nu vor reintroduce controlul asupra prețurilor și veniturilor — deși unele personalități din conducerea sindicatelor ar fi acceptat o înghețare temporară a salariilor, cu condiția ca guvernul să garanteze, concomitent, stabilizarea prețurilor. S-a preconizat „asumarea răspunderilor" — patronii urmînd să-și asume răspunderea de a nu acorda sporuri de salarii, iar sindicatele de a nu solicita așa ceva (strategie nerealistă și eșuată pentru că intransigența patronilor nu a rezistat intransigenței sindicatelor). În sfîrșit, nici chiar „minibugetul" din 27 octombrie nu a clarificat o strategie antiinflaționistă: dacă reducerea cheltuielilor guvernamentale s-ar putea încadra într-o acțiune de combatere a inflației, reducerile de impozite, anunțate cu aceeași ocazie, merg în direcția opusă.

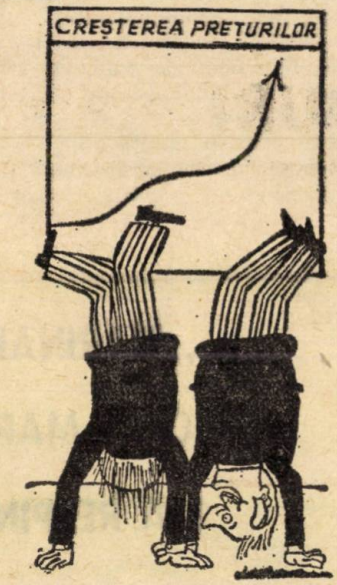

— Ai dreptate, domnule Smith. Și eu am impresia că prețurile sînt în scădere...

(Din **Sunday Times**)

În ultima parte a lunii noiembrie, după ce (într-un interviu televizat și, apoi, în tradiționalul discurs de la banchetul oferit anual de lordul primar al Londrei) primul ministru a dezvăluit că, în afara unor revizuiri periodice ale cheltuielilor guvernamentale, nu are în proiect măsuri drastice de combatere a inflației, neliniștea latentă în ultimele luni a devenit acută. Financiari din City, experți în economie, presa — chiar aceea de obicei favorabilă guvernului conservator — au intrat în efervescență. Sîntem în pragul unei crize comparabilă cu aceea din 1931 — afirma, într-un interviu Alan Day, profesor la facultatea londoneză de științe economice; răspunderea pentru inflație nu poate reveni fiecărui patron, sau fiecărui sindicat, ea revine în mod categoric guvernului — arăta un editorial din „The Observer"; guvernul a eșuat total în abordarea celei mai serioase probleme pe care o avea de rezolvat — constata un alt editorial din „The Economist".

În acest context, știrea că experții ministerului de finanțe vor definitiva, pînă la începutul acestei luni, un studiu asupra tendințelor inflaționiste avea evident menirea să infirme aprecierile că guvernul refuză a priori orice revizuire a politicii sale financiare. În așteptarea datei la care acest diagnostic oficios va deveni cunoscut, comentatorii convinși de urgența unor măsuri anti-inflaționiste calculează care ar putea fi acelea asupra cărora s-ar opri guvernul. Instituirea unui control strict asupra tuturor pîrghiilor economice este, practic, exclusă (o „naționalizare" — chiar dacă ar fi temporară și nu s-ar numi așa — nu poate intra în vederile unui guvern conservator). Exclusă pare și revenirea la „înghețarea" prețurilor și salariilor — deși unii experți pledează pentru așa ceva — prin faptul că primul ministru a condamnat prea categoric și prea insistent procedeul (ca pe o mostră de dirijism economic laburist), pentru a putea executa acum o întoarcere de 180 de grade.

Există mai multe motive să se creadă că soluția aleasă va fi aceea a unor restricții asupra creditului, asociate eventual cu noi reduceri ale cheltuielilor guvernamentale (reduceri privind, probabil, capitolul prevederilor sociale, deja oropsite în recentul „minibuget" prezentat de ministrul de finanțe Barber). Ar fi soluția cea mai conformă cu tradiția guvernărilor conservatoare și totodată, aceea pe care o preconizează dreapta partidului (inclusiv liderul ei neoficial Enoch Powell). Ar fi de asemenea orientarea cea mai puțin în contradicție cu afirmațiile programatice anterioare (fapt nu lipsit de însemnătate, ținînd seama de preocuparea pentru consecvență a premierului Heath).

Dilema guvernului conservator este urmărită cu evidentă satisfacție de conducerea laburistă, care pare mulțumită de perspectiva ca unii dintre autorii surprizei electorale de la 18 iunie a.c. să-și regrete voturile date conservatorilor. În situația de partid de opoziție, laburiștii nu se simt deocamdată presați să ofere soluții alternative, să pledeze pentru „înghețarea" salariilor, sau a creditelor, măsuri pe care, pe cînd formau guvernul, le-au aplicat — cu succes relativ și consecințe electorale nefaste. Cu excepția aripii de stînga, care pledează pentru formularea unei alternative distincte, laburiștii par mulțumiți că culeagă dividende mai mult prin eșecurile guvernului decît prin eforturi proprii; este, de altfel, ceea ce, în opoziție, făceau, cu un an în urmă, conservatorii. Regruparea laburistă este, în aceste condiții, incompletă.

Un consens deplin nu pare să fi realizat nici sindicatele.

Într-adevăr, dacă unele elemente din conducerea T.U.C. ar fi dispuse să accepte un compromis cu guvernul — secretarul general Victor Feather, recomandă o abținere voluntară de la revendicări cu condiția stabilizării prețurilor — majoritatea sindicatelor nu înclină în această direcție, iar liderii militanți ai unor mari sindicate (Jack Jones, Hugh Scanlon) se opun categoric tendințelor conciliatoare. Oricum, guvernul este îndreptățit să calculeze că nu poate miza pe dorința de cooperare a sindicatelor atîta timp cît își menține intenția de a introduce legislația cu implicații antisindicale prezentat la sfîrșitul săptămînii trecute parlamentului.

Proiectul de lege menționat, pe care ministrul productivității și folosirii forțelor de muncă, Robert Carr, speră să-l treacă prin parlament pînă în primăvară, rămîne un element agravant pentru actuala tensiune socială. Un „comitet de legătură pentru apărarea sindicatelor" a organizat recent o conferință la care 1 800 de reprezentanți ai unor organizații sindicale locale au hotărît inițierea unor greve și alte acțiuni demonstrative la 8 decembrie.

Mihai MATEI

ÎN CÎTEVA RÎNDURI • • •

ANTI-HIJACKING

Capitala olandeză găzduiește în aceste zile (1—16 decembrie) prima reuniune diplomatică internațională cu tema „pirateria aeriană". Cei aproximativ douăsutecincizeci de reprezentanți guvernamentali din 60 de state membre ale Organizației Internaționale a Aviației Civile (I.O.A.I.C.) urmează să examineze diverse modalități de contracarare a „oricărui act de piraterie aeriană". Se crede că vor fi emise sugestii legislative și de conlucrare pe plan internațional pentru profilaxia deturnărilor.

CHICHESTER DIN NOU SOLITAR

În ciuda celor 69 de ani, Sir Francis Chichester, celebrul navigator solitar britanic, se prepară din nou de drum. Și-a fixat de astă dată drept obiectiv traversarea Oceanului Atlantic între Bissao (Guineea) și San Juan del Norte (Nicaragua) propunîndu-și o viteză medie zilnică de 200 mile marine. Plecarea, Sir Francis și-a anunțat-o pentru 13 decembrie, la bordul noii sale ambarcațiuni „Gipsy Moth", în speranța de a parcurge 4003 mile în numai 20 de zile. 200 mile pe zi — a ținut să sublinieze Chichester — n-au putut fi realizate de nici un navigator solitar într-o traversare de lungă durată. (În 1966, cînd a înconjurat Pămîntul, recordul stabilit de Francis Chichester avea să fie de 176 mile marine, viteză respectată numai timp de 8 zile).

ÎN CONTINUARE

Întrebate despre stadiul actual al convorbirilor sovieto-americane de la Helsinki privind limitarea armamentelor strategice, surse americane s-au mărginit să aprecieze că, la nivelul actual, discuțiile dintre cele două părți sînt „constructive și serioase". În capitala finlandeză se crede că delegațiile sovietică și americană ar urma să rămînă la Helsinki pînă la 25 decembrie, următoare întrevederi fiind previzibile în primăvară — la Viena, iar în vară — din nou în Finlanda.

DIAGNOSTICUL PSIHIATRILOR

După atentatul de la Manilla împotriva Papei Paul al VI-lea (cînd președintele filipinez Marcos și-a demonstrat atît prezența de spirit cît și buna cunoaștere a procedeului „karate") anchetatorii au stabilit că Benjamin Mendoza-Amor, 35 de ani, pictor suprarealist, este cetățean bolivian expatriat în 1958. El a pretins că atentatul său urma să fie pur simbolic. Psihiatrii l-au declarat „bolnav mintal", suferind de „tulburări cerebrale caracterizate prin idei morbide". Mendoza era obsedat de ideea că este „salvatorul umanității".

În fotografie: Mendoza în momentul în care este împiedicat să comită atentatul

ATLANTIC — PACIFIC

După 5 ani de studii și prospectări, Comisia Canalului interoceanic Atlatic — Pacific a prezentat Casei Albe recomandarea de a construi un nou canal în Panama și nu în Columbia, cum se preconizase inițial. Un acord — a specificat cu acest prilej Comisia — ar putea fi negociat cu statul Panama. Noul canal ar urma să intre în funcțiune cu 15 ani înainte ca cel actual să atingă maximum capacității sale de trafic, probabil la sfîrșitul acestui secol.

PROCESUL DE LA BURGOS

La tribunalul militar din Burgos începe astăzi procesul intentat împotriva a 16 separatiști basci, inculpați de o fi activat în sînul mișcării clandestine E.T.A. Deschiderea procesului — potrivit agenției spaniole de presă E.F.E. — a fost hotărîtă la Madrid în cursul unei reuniuni ministeriale prezidată de generalul Franco. Știrea a fost urmată de manifestații și incidente la Barcelona și alte orașe din Spania. Se anunță că 44 de persoane au fost arestate, interogate și apoi eliberate de poliția madrilenă.

PREȘEDINTELE TITO ÎN ITALIA

Vizita oficială pe care președintele R. S. F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, o va face începînd de la 10 decembrie în Italia, răspunde vizitei pe care președintele Giuseppe Saragat a făcut-o în Iugoslavia între 2 și 6 octombrie 1969. Italia — subliniază agențiile occidentale de presă — este a șasea țară vest-europeană pe care șeful statului iugoslav o vizitează în cursul acestui an. Chestiuni economice — Italia este al doilea partener comercial vest-european al Iugoslaviei, după R. F. a Germaniei — ca și cele politice (Mediterana și securitatea europeană) — vor figura, se pare, pe primul loc al convorbirilor de la Roma. Președintele Tito — se afirmă în cercurile diplomatice — va fi primit de asemenea oficial la Vatican de către Papa Paul al VI-lea.

EȘECUL LUI „OAO-3"

Cel mai mare și mai puternic telescop spațial din lume, „O.A.O.-3", lansat luni la Cape Kennedy, a eșuat în înscrierea pe orbită și a ars în atmosfera Pămîntului. Urma să fie cea mai importantă misiune americană fără echipaj uman a anului, iar astronomii scontau ca uriașul telescop să le permită obținerea celor mai clare imagini de pînă acum asupra stelelor și galaxiilor îndepărtate. Dacă ar fi reușit în misiunea sa, O.A.O.-3 ar fi căpătat numele de Goddard, în memoria doctorului H. Goddard, „tatăl" astronauticii americane. Dintre celelalte două telescoape, doar unul — O.A.O.-2 — lansat în 1968, a supraviețuit lansării, continuînd și în prezent să ofere informații prețioase cosmologilor. Primul — O.A.O.-1 —, lansat în 1966, a eșuat scurtă vreme de la înscrierea pe orbită.

Ce se discută la sesiunea N.A.T.O.

Miercuri 2 decembrie au început la Bruxelles lucrările sesiunii Consiliului Pactului nord-atlantic. Este cea de-a doua sesiune anuală desfășurată prin tradiție în ultima lună a anului. Cu o singură deosebire: de obicei ea are loc la mijlocul lui decembrie, în timp ce anul acesta se va termina în prima săptămînă a lunii.

Sesiunea Consiliului N.A.T.O. a fost precedată de o serie de reuniuni, avînd și ele un caracter tradițional : ședința reprezentanților permanenți ai N.A.T.O. (Bruxelles, 10 noiembrie), ședința comitetului de planificare nucleară (organizată cu începere de la sfîrșitul lui octombrie la Ottawa) și sesiunea Adunării parlamentarilor N.A.T.O. (desfășurată de la 10 noiembrie la Bruxelles). Fiecare din cele trei reuniuni a fost într-un fel consacrată unei probleme precise, care figurează pe agenda sesiunii Consiliului N.A.T.O. Și anume eventualitatea retragerii trupelor americane din Europa, strategia nucleară a N.A.T.O. și, în fine, problema relațiilor Est—Vest și a securității europene. Sînt trei grupuri de probleme prezente în mod pregnant în activitatea blocului nord-atlantic, de natură să explice și totodată să permită o anumită radiografiere a punctelor sale nevralgice.

PROBLEMĂ ECONOMICĂ SAU POLITICĂ ?

Problema retragerii trupelor americane din Europa nu este nouă. De cel puțin 3 ani de zile ea este discutată într-un fel sau altul la cele mai diferite eșaloane ale Administrației americane sau ale oficialităților N.A.T.O. Esența problemei are de obicei următoarea versiune oficială : S.U.A. nu mai pot acoperi singure întreținerea trupelor lor din Europa occidentală ; dacă ceilalți aliați nu vor contribui la aceste cheltuieli, S.U.A. se văd obligate să le retragă. În discuție se află deci contingentul de trupe americane staționate în R.F.G. (terestre și aeriene) — 300 000 de militari și aproximativ 200 000 de oameni făcînd parte din personalul auxiliar.

Potrivit datelor oficiale americane, aceasta ar reprezenta a 10-a parte din totalul efectivelor militare ale S.U.A. (cifrate la 3 160 000 soldați și ofițeri). Ținînd seama de amploarea bugetului militar al S.U.A. nu ar părea să fie vorba de o chestiune chiar atît de dramatică. La aceasta se adaugă și declarația făcută de Melvin Laird, titularul Pentagonului, înainte de a pleca spre Bruxelles că S.U.A. nu își vor reduce forțele din Europa în anul fiscal 1972.

Nu capătă, așadar, prioritate reală considerentele economice sau strategice americane, ci mai mult cele de ordin politic. După cum se vede, accentul cade pe ideea unei „contribuții mai substanțiale" a țărilor membre în N.A.T.O., ceea ce s-ar putea traduce printr-o sporire a bugetelor militare ale acestora și, evident, a pregătirilor lor militare. Se știe că apeluri în această direcție au fost făcute de mai multe ori de oficialitățile N.A.T.O. Nu este un secret pentru nimeni că în ultimă instanță problema retragerii trupelor americane servește ca pretext pentru același proces al expansiunii militare a blocului. În mod oficial se afirmă că ar fi vorba de circa jumătate de miliard de dolari pentru următorii cinci ani. Dar cifra este evident nereală, ținînd seama de evoluția și creșterea permanentă a bugetului militar al N.A.T.O.

Iată evoluția pe ultimii doi ani a cheltuielilor militare ale N.A.T.O. :

Țări	Cheltuieli militare (mln. dolari)		Cheltuieli pe cap de loc. (dol)	Cheltuieli militare % din produsul social total	
	1969	1970	1969	1968	1969
S.U.A.	79 774	74 400	393	9,3	8,6
Belgia	651	677	67	2,9	3,0
Marea Britanie	5 554	5 712	100	5,4	5,1
Canada	1 794	1 741	85	2,7	2,5
Danemarca	354	365	72	2,9	2,6
Franța	6 184	5 874	123	4,8	4,4
R.F.G.	5 246	6 111	90	3,6	3,5
Grecia	420	neprecizat	47	4,9	5,1
Italia	2 384	2 416	44	3,0	2,9
Luxemburg	8	8	23	1,0	0,9
Olanda	1,027	1 075	80	3,6	3,7
Norvegia	366	370	95	3,6	3,8
Portugalia	336	356	35	7,2	6,1
Turcia	637	401	19	4,5	4,6

(Date publicate de „The Military Balance 1970—1971", Institute for Strategic Studies)

După cum se vede, există o oarecare tendință de a nu mai spori bugetele militare, tendință determinată de o largă nemulțumire față de caracterul nefast al acestora.

Se explică astfel ofensiva cercurilor conducătoare din N.A.T.O. împotriva acestei tendințe. Dar deocamdată efectele scontate sînt minime. La puțin timp înaintea actualei reuniuni de la Bruxelles, în cadrul ședinței reprezentanților permanenți ai N.A.T.O., discuția asupra sporirii cheltuielilor militare a dus la înfruntări deschise. Anglia, de pildă, a refuzat net examinarea în sine a problemei. O corespondență a agenției vest-germane D.P.A. comenta astfel evenimentul : „În cercurile conferinței a fost apreciată ca dezamăgitoare poziția Marii Britanii, a cărei delegație nu a manifestat nici o dorință de a-și spori angajamentul pentru apărare". Agenția Associated Press aprecia că este vorba de o „lovitură pe care Marea Britanie" a dat-o planului supus la Bruxelles.

Există, pe de altă parte, o propunere americană recomandînd încheierea unui acord care să prevadă : 1) menținerea unor forțe armate minime în comandamentul integrat al N.A.T.O. ; 2) aranjamente financiare pentru satisfacerea cheltuielilor necesare. În acest proiect, prioritară este menținerea unor forțe armate, deci scopul urmărit. Comentînd acest plan, reprezentantul S.U.A. la N.A.T.O., Paul Findley, declara : „Aceasta va determina încetarea scoaterii de forțe interne pentru comandamentul integrat".

ARSENALUL ȘI STRATEGIA NUCLEARĂ A N.A.T.O.

Consiliul N.A.T.O. este sesizat de o recomandare a Comitetului de planificare nucleară privind sporirea potențialului militar al pactului. Ca de obicei, discuțiile pe această temă sînt secrete, dar se află în circulație diferite presupuneri privind viitoarea strategie nucleară a N.A.T.O. Să reamintim de aceea cîteva date fundamentale ale problemei.

Încă din 1954, Statele Unite au fost favorabile extinderii înarmărilor nucleare ale celorlalte țări membre în N.A.T.O. (este vorba de momentul cunoscut sub numele de forțele nucleare multilaterale). Acest proiect n-a putut fi transpus pe atunci în viață, dar ideea în sine n-a fost abandonată. A fost astfel creat un comitet restrîns din care făceau parte doar cîteva țări pentru elaborarea „politicii nucleare".

Ce însemna oare aceasta pentru celelalte țări ? Iată o apreciere a revistei oficiale a N.A.T.O. „Nouvelles de l'OTAN" : „Țările mici n-au fost deloc entuziasmate de această idee, întrucît aveau certitudinea că nu vor avea decît rareori acces la cercul intim al politicii nucleare... Exista o inegalitate inacceptabilă în ce privește participarea țărilor mici și înțelegerea de către ele a problemelor nucleare". De aceea, un grup de țări s-a opus prelungirii sistemului de menținere a respectivului comitet restrîns în problemele nucleare.

A urmat un alt moment, de data aceasta recent, și anume propunerea americană ca statele vest-europene să creeze un sistem ABM (rachetă-antirachetă) ceea ce în realitate ar fi însemnat o dimensiune sporită a cursei înarmărilor pentru țările participante la N.A.T.O. Același articol la care ne-am referit consemna opinia țărilor din N.A.T.O. că „nimic nu justifică punerea în practică a unui asemenea sistem și că argumentele Statelor Unite pentru a justifica crearea unui asemenea sistem nu sînt valabile actualmente pentru Europa". Fără a considera articolul în sine ca o pledoarie împotriva escaladării cursei înarmărilor racheto-nucleare, el cuprinde acele elemente care dovedesc rezervele țărilor mici din N.A.T.O. față de un asemenea proces. „Toată problema unei utilizări eventuale a armelor nucleare este abordată cu cea mai mare circumspecție și este vorba de a controla, la maximum, riscul escaladării..."

Această atitudine de circumspecție a continuat și continuă să persiste în rîndul țărilor membre din N.A.T.O., îngrijorate de perspectiva unei extinderi a arsenalului nuclear în Europa. Se poate aminti, ca exemplu, faptul că recent R.F.G. a respins ideea instalării unui cîmp de mine atomice pe teritoriul său.

În ce privește dosarul strategic al N.A.T.O., se are în vedere (după cum declara Laird) o trecere în revistă la actuala sesiune a strategiei N.A.T.O. în anii '50 și schimbările necesare pentru anii '70. Totodată în ultimul timp a început să se vorbească despre eventualitatea revizuirii actualei strategii (numită strategia „ripostei elastice") în direcția revenirii la așa-numita „strategie a ripostei nucleare masive". Dacă aceste știri se confirmă, firește ar putea exista schimbări fundamentale în structura forțelor, a înarmărilor și chiar a principiilor militare ale blocului N.A.T.O. Folosite în mod evident ca un instrument de presiune, aceste informații au drept scop să impună acceptarea extinderii arsenalului nuclear nord-atlantic, și implicit a întregului arsenal militar.

În același context, cei interesați într-o asemenea evoluție vorbesc și despre eventualitatea revenirii Franței în organizația militară a N.A.T.O., folosind acest prilej pentru a „demonstra" necesitatea și oportunitatea unei apărări integrate — clasice sau nucleare. O precizare a ministrului apărării al Franței, Michel Debré, arată însă că este vorba în fond numai de tentative ale vîrfurilor militare atlantice. Michel Debré declara nu de mult : „Poziția Franței este limpede. Noi am renunțat la un sistem integrat al apărării comune în cadrul alianței, sîntem de părere că avem datoria să ne menținem o capacitate liberă de a lua hotărîri și de a nu permite ca strategia noastră să fie dizolvată într-o strategie pe care nu o hotărîm noi înșine. În această privință a fost menținută hotărîrea luată de generalul de Gaulle — sînt convins că la fel va fi și pe viitor..."

„MUȘCHII AU DEVENIT PUTERNICI DAR SPIRITUL A SLĂBIT"

Cuvintele aparțin generalului Goodpaster, comandantul suprem al organizației militare nord-atlantice. Este un vechi laitmotiv — lipsa de aliniere a țărilor membre la scopurile declarate (și cunoscute) ale politicii N.A.T.O. Declarația a fost făcută de generalul american în cadrul Adunării parlamentarilor N.A.T.O. De ce era oare necesară acuzația vizînd slăbirea spiritului țărilor N.A.T.O. ? Pentru faptul că în cadrul multor țări din N.A.T.O. se bucură de un larg ecou importanta problemă a securității europene. Oricît de mult le-ar displace unora, această problemă este tot mai mult prezentă pe agenda preocupărilor și dezbaterilor din blocul nord-atlantic.

Confruntarea între aceste două realități — existența blocurilor militare și imperativul întronării unei reale securități în Europa — reprezintă o dominantă a actualei evoluții internaționale. După cum se știe, în prezent nu se discută atît de mult *dacă* este necesar, cît mai ales *cînd* ar urma să se treacă direct la procesul preparativelor în vederea unei conferințe a securității europene. Evenimentele ce s-au înscris pe această cale, cum ar fi intensul dialog între statele continentului, extinderea schimburilor economice, propunerile țărilor socialiste și, recent, tratatul sovieto—vest-german, precum și cel polono—vest-german, au adus problematica europeană în *centrul* negocierilor și preocupărilor de pe continentul nostru.

Primele comentarii pe marginea actualei sesiuni vădesc această preocupare. Corespondentul agenției „France Presse" nota în această direcție că N.A.T.O. urmează să examineze ideea unor convorbiri bilaterale sau multilaterale la nivelul ambasadorilor în problema securității europene. Corespondentul scria în continuare : „Declarația făcută în iunie la Budapesta de către țările participante la Tratatul de la Varșovia ca și încheierea tratatelor de la Moscova și Varșovia au destins atmosfera".

În același timp însă este absolut limpede că destinderea și cooperarea în Europa exclud orice soluție de ordin militar pentru asigurarea păcii și securității statelor europene. Se constată totodată că în momentul de față, ceea ce pare să prevaleze în strategia oficială a blocului N.A.T.O. pe planul relațiilor intereuropene este o încercare de adaptare a vechii politici și interese la noile momente ale relațiilor internaționale. Cu alte cuvinte, promovarea aceleiași orientări în noul cadru care se conturează cu tot mai multă forță. Vîrfurile N.A.T.O. nu pot ignora popularitatea crescîndă a ideii de securitate europeană, ostilitatea opiniei publice europene (și nu numai europene) față de politica de forță, de intensificare a cursei înarmărilor ; totodată, însă, ele nu vor să renunțe total la vechea politică bazată pe scopurile N.A.T.O. Găsim reflectat integral acest fenomen, de pildă, în declarațiile secretarului general al N.A.T.O., Manlio Brosio. Într-un discurs recent (începutul lui octombrie) el consemna progresul „erei de negocieri" intervenit în atmosfera și politica intereuropeană. Dar de la aceste premise Brosio a ajuns la concluzii diametral opuse : „Rezultatele acestei ere de negocieri în care am intrat sînt încă incerte : din această nouă fază istorică ar putea să iasă o alianță nouă și modificată. Europa va putea juca, poate, un rol mai important sau poate chiar că mai tîrziu va rezulta o schimbare mai radicală. *Dar un lucru este sigur : alianța atlantică trebuie să continue să fie fundamentul solid al solidarității noastre...*"

Într-adevăr, o ecuație dintre cele mai neobișnuite : era de negocieri ar fi egală cu menținerea politicii N.A.T.O. Sîntem puși în fața procedeului cel mai răspîndit actualmente în strategia N.A.T.O. pentru a împiedica procesul de dublă eroziune — internă și externă — la care este supus blocul militar.

De altfel, Brosio la reuniunea de la Haga din octombrie a fost mai explicit în legătură cu reacția ostilă a popoarelor vest-europene față de sensul real al politicii N.A.T.O. El declara astfel : „Sondajele și experiența zilnică ne arată că marea masă a bărbaților și femeilor din orașele noastre n-au — în majoritatea cazurilor — decît o noțiune foarte rudimentară dacă nu nici o idee despre ce reprezintă N.A.T.O. Această inscripție nu are pentru ei nici un sens sau este asociat cu o vagă idee de protecție sau *evocă cel mai des o imagine negativă despre un lucru rău și periculos...*" (sublinierea n.s.)

Sesiunea a început miercuri cu o reuniune a miniștrilor apărării, urmînd să continue prin reuninea plenară a Consiliului (deci a miniștrilor de externe, apărare și finanțe). Nu este exclus ca sesiunea să dureze pînă la sfîrșitul acestei săptămîni.

Sergiu VERONA

reflector

C.E.E. ȘI CONTROVERSELE DE LA OSLO

Coaliția guvernamentală de la Oslo nu a reușit pînă în prezent să-și armonizeze punctele de vedere în ce privește poziția pe care Norvegia o va adopta în diferite domenii, în special în ce privește agricultura și pescuitul, la negocierile cu țările Pieței comune. Partidul agrarian, căruia îi aparține primul ministru Borten, nu este de acord cu alte trei partide ale coaliției asupra condițiilor impuse de C.E.E. în cazul aderării Norvegiei la acest organism. Dezacordul s-a manifestat din nou în cursul recentelor dezbateri de politică externă din Parlament, cînd Partidul agrarian a cerut ca Norvegia să nu abdice de la politica agricolă națională și să-și păstreze toate drepturile privind pescuitul în apele teritoriale. Partidul conservator a combătut această poziție, considerînd-o ca incompatibilă cu Tratatul de la Roma și a acuzat Partidul agrarian de a fi abandonat linia guvernamentală. Ca urmare — consideră observatorii — o criză serioasă riscă să amenințe guvernul de coaliție

DILEME PRE-ELECTORALE

„Hotărît lucru, socialiștii sînt foarte căutați", notează săptămînalul parizian „L'Express", aruncînd o privire circulară asupra activității de suprafață și de culise a opoziției necomuniste din Franța. Într-adevăr, cu patru luni înainte de alegerile municipale, François Mitterrand, evocînd fosta „Federație a stîngii democrate și socialiste", invită pe socialiști la fuziune. Radicalii i-ar dori de asemenea parteneri : unii în dorința de a lărgi numărul personalităților care să constituie o contrapondere explozivului lor secretar general, Jean-Jacques Servan-Schreiber ; acesta — dimpotrivă — pentru a da un început de consistență proiectatei sale „uniuni a reformatorilor". Chiar și centriștii au unele speranțe — privind, firește, nu spre toți liderii socialiști, ci numai spre cei din aripa dreaptă a partidului. Toate acestea se petrec la nivelul „statelor-majore" : la baza socialistă — și în rîndurile conducerii partidului de altfel — persistă interesul pentru cooperarea, care totdeauna s-a dovedit eficientă, cu partidul comunist.

BANCA DIN... STOMAC

Autoritățile vamale din Cairo au controlat amănunțit un pasager care pleca spre Beirut și despre care fuseseră informați că face trafic de valută. Negăsind nimic asupra lui, l-au trimis la spital. Rezultatul neobișnuitului examen medical a fost direct senzațional. Medicii i-au extras din stomac 40 000 de lire italiene, 1 000 de pesetas, 300 de ruble, 170 de franci elvețieni, 500 de dolari în cecuri la purtător, precum și diverse sume în monedă norvegiană, românească, kuweitană și sudaneză. Iată un stomac cu adevărat rezistent...

Vocabular de politică americană curentă

RĂȚOI ȘCHIOP este în America orice om politic al cărui mandat n-a expirat încă, dar care nu și-a reînnoit funcția electivă. Pînă la 1 ianuarie, membrii Congresului 91 continuă să fie legislatorii țării. De obicei se evită sesiunile cu participarea „rățoilor șchiopi". Anul acesta este însă un an de excepție. La 14 octombrie, cînd a luat vacanță în vederea alegerilor, Congresul era departe de a-și fi epuizat agenda. În principiu, la 1 iulie, adică atunci cînd începe anul financiar, toate legile de care depind alocațiile bugetare trebuie să fie votate. La 1 iulie 1970 nu devenise însă lege nici un proiect de alocație. În prima jumătate a lui octombrie s-au adoptat, în grabă, șapte. Alte șapte continuau însă să-și aștepte rîndul. Este oare prea scurt anul sau sînt prea complicate procedurile parlamentare? În 1969, Congresul a stat în sesiune 355 de zile. Toată lumea e de acord asupra necesității unei modernizări a sistemului care să permită o mai mare mobilitate. În 1970, neașteptata intervenție militară a Statelor Unite în Cambodgia a reprezentat una dintre principalele cauze ale tărăgănării: Senatul a examinat îndelung și multilateral consecințele posibile ale acestei acțiuni, problemele curente rămînînd ca atare pe planul al doilea.

La 16 noiembrie, Congresul 91 s-a reunit din nou. Din Camera Reprezentanților fac parte nouă democrați care, la 1 ianuarie, vor ceda locul unor republicani și 18 republicani înfrînți în alegeri de democrați. Alți 29 de congresmeni vor înlocui, în Congresul 92, reprezentanți ai propriilor lor partide, dintre care unii s-au retras, au decedat sau au fost înfrînți în alegerile preliminare. Și Senatul are cîțiva „rățoi șchiopi". De 20 de ani n-a mai avut loc o sesiune post-electorală și nu se prevede că cea de-acum va fi deosebit de productivă. Senatorul Hugh Scott, liderul minorității republicane, afirmă că va fi „un dezastru" și că nu se va face nimic. De notat că orice măsură legislativă care nu va ajunge în stadiul final va trebui să fie reluată de la capăt de Congresul 92: audieri în comitete, întregul ritual al trecerii succesive prin cele două camere etc.

MAJORITATEA TĂCUTĂ este o formulă inventată de actuala Administrație pentru a desemna noua coaliție pe care strategia ei politică — numită și „strategia Americii mijlocii" sau „strategia sudistă" — urma s-o realizeze. Dacă încercarea ar fi izbutit, consecințele ar fi fost similare cu cele obținute de Franklin Delano Roosevelt. Minoritari de la Războiul civil pînă în momentul rămas în istorie sub numele de New Deal, democrații au devenit partidul majorității atunci cînd un nou președinte a reușit să strîngă sub același steag masele de muncitori industriali și pe negrii din nord, fără a-și înstrăina baza tradițională a partidului democrat — Sudul conservator. Strategia președintelui Nixon a avut ca obiectiv spargerea acestei coaliții și atragerea de partea republicanilor a muncitorilor din industrie și a albilor din Sud, care alăturîndu-se bazei „protestanți albi din clasa mijlocie" a partidului republican, ar fi putut să constituie o nouă formulă electorală.

Pînă la 3 noiembrie, democrații s-au temut că strategia „majorității tăcute" ar putea să aibă succes. Alegerile au spulberat însă temerile democraților și, totodată, speranțele partidului guvernamental. Cunoscutul comentator Stewart Alsop este de părere că președintele Nixon a apărut pentru prima oară în postura de „președinte care poate fi învins", fenomen cu totul neobișnuit în secolul nostru, cînd „președinții în funcție nu sînt pur și simplu înfrînți decît dacă economia este la pămînt (H. Hoover) sau dacă partidul lor e rupt în două (W. H. Taft). Motivul pentru care nu sînt înfrînți este însăși funcția de președinte care, cu imensa ei putere și enormul ei prestigiu este, de departe, cel mai mare atu pe care îl poate avea orice candidat la președinție. În recentele alegeri, președintele Nixon a riscat distrugerea totală a acestui atu. Dacă în 1972 va proceda la fel, va putea să fie înfrînt și, probabil, va fi". La fel ca Stewart Alsop gîndesc și alți comentatori politici, care observă că președintele a participat personal la campaniile electorale a 36 de candidați din 21 de state și două treimi dintre ei au fost învinși, după cum au fost învinși și șapte din cei zece congressmeni republicani convinși de președinte să renunțe la Camera Reprezentanților și să candideze pentru Senat.

Acum, democrații privesc cu oarecari speranțe spre 1972, iar Edward Muskie, căruia i se conferă calități de li-

„RĂȚOIUL ȘCHIOP" ȘI ADMINISTRAȚIA

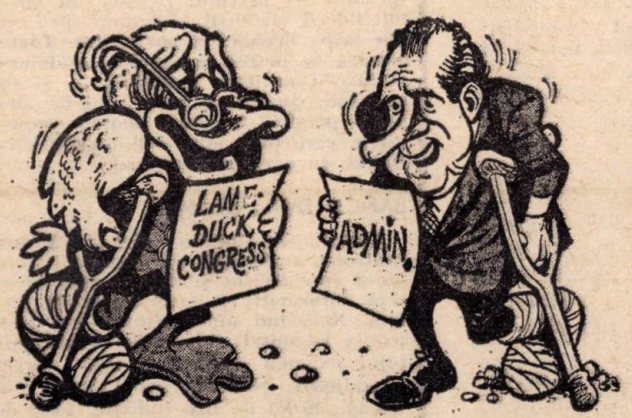

— Să uităm trecutul și să acționăm împreună, spre binele tuturor!

— O.K.! En garde!

(Din **International Herald Tribune**)

der național, ocupă locul nr. 1 pe lista candidaților posibili la președinție.

CAL NEGRU (sau poate „calul din umbră") este porecla curentă pentru candidații care pornesc într-o cursă electorală cu șanse modeste, dar sînt susceptibili să producă mari surprize pe parcurs. Dacă nu va fi Muskie, ar putea să fie Edward Kennedy (deși a afirmat de atîtea ori că nu va candida la președinție) sau Hubert Humphrey, care și-a mai măsurat puterile cu Richard Nixon, sau senatorul McGovern, sau alți senatori mai puțin cunoscuți ca Harold Hughes, Birch Bayh, Walter Mondale sau Fred Harris, sau fostul ministru al justiției, Ramsey Clark, sau cumnatul lui Edward Kennedy, fostul ambasador la Paris, Sargent Shriver, sau chiar primarul republican al New Yorkului, John Lindsay, care a refuzat pînă acum invitațiile de a se alătura partidului democrat. În articolul pe care-l reproducem la rubrica „Puncte de vedere", James Reston explică, pe bună dreptate, că discuțiile despre personalități, tactici și politicile de partid au o însemnătate secundară în raport cu marile probleme care stau în fața Statelor Unite. Realitatea este însă că, deocamdată, nu se întrevede o înfruntare eficientă a acestor mari probleme. Congresul 91 continuă să bată pasul pe loc în fața lor, iar Casa Albă nu-l ajută să se apropie de soluțiile necesare.

MARILE OBSTACOLE în calea progresului economic și social sînt considerate a fi dificultățile provocate de inflație și războiul din Vietnam. La o conferință ținută cu vreo două săptămîni în urmă, Robert Finch, unul dintre principalii consilieri prezidențiali, a declarat că președintele Nixon a eliminat cu succes de pe ordinea de zi și inflația și războiul din Vietnam. Realitățile sînt însă mult mai dure, iar ultimele zile au complicat enorm situația.

Inflația crește într-un ritm anual de 4,8 la sută. Șomajul, care în momentul venirii la putere a actualei Administrații cuprindea 3,5 la sută din forța de muncă, a ajuns la 5,6 la sută, cea mai mare cifră din ultimii șapte ani. Fabricile lucrează cu 76,2 la sută din capacitatea lor de producție. În Statele Unite se produc anual bunuri valorînd cu 40 de miliarde de dolari mai puțin decît s-ar putea realiza. S-a calculat că, pentru a se aduce procentul șomajului în jurul cifrei 4 pînă la mijlocul anului 1972, creșterea reală (deci în dolari stabili, fără inflație) a produsului național global, ar trebui să ajungă de la zero — cît este convențional, acum — la șase la sută. Va deveni oare mai dinamică politica economică a guvernului? S-a afirmat că David Kennedy, actualul ministru de finanțe, va fi înlocuit pentru că e prea conservator și nu are suplețea necesară pentru a aplica o politică mai îndrăzneață. Deocamdată, însă, ministrul de finanțe a fost menținut în funcție și trimis, în aceste zile, într-o misiune specială în Europa occidentală — singura modificare survenită în guvern fiind înlăturarea lui Walter Hickel, ministrul de interne — ceea ce în S.U.A. înseamnă ministrul care se ocupă de problema resurselor naturale. Hickel, care a criticat, anul trecut, atitudinea președintelui față de tineret, a fost destituit acum fără preaviz pentru lipsă de „încredere mutuală" între el și președinte. Un amănunt: cu numai cîteva zile în urmă, ministrul declarase că nu-și va părăsi departamentul decît „cu o săgeată în inimă, nu cu un glonte în spate". Se înșelase.

„O EROARE DE PROPORȚII GROTEȘTI". Astfel a caracterizat comentatorul Joseph Kraft o surprinzătoare acțiune a Camerei Reprezentanților: adoptarea unei legi protecționiste în domeniul comerțului exterior. Această lege — prima lege a comerțului dezbătută în ultimii opt ani — nu va trece, probabil, prin Senat, pînă la vacanța parlamentară. Ca atare, Congresul 92 va trebui s-o rediscute de la început. Și s-ar putea ca acesta să țină seama atît de avertismentul trimis președintelui Nixon, prin ambasadorii americani din 14 țări vest-europene, de către federațiile industriașilor din aceste țări — „Dacă accesul pe piața S.U.A. va fi blocat pentru un număr crescînd de mărfuri de-ale noastre, considerente legate de balanța de plăți vor sili guvernele noastre să reacționeze la politica protecționistă a S.U.A." — cît și de declarația semnată de 14 senatori democrați și 7 senatori republicani: „Sîntem sincer convinși că o lege a barierelor comerciale ar face mult rău fermierilor, ar spori șomajul în multe dintre cele mai importante ramuri industriale, ar impune prețuri sporite consumatorului american și ar provoca prejudicii ireparabile politicii noastre externe și viitoarelor noastre tratative comerciale cu principalii noștri parteneri comerciali". Proiectul respectiv de lege avînd forma unei anexe la Legea asigurărilor sociale, controversa stîrnită de el va amîna, implicit, și adoptarea legislației referitoare la pensii și ajutoare sociale.

„ALTOIURILE" ȘI „ANEXELE" sînt o formulă curentă de combinare a unor măsuri legislative puțin înrudite între ele. Adesea ele reprezintă adevărați bolovani și trag la fund proiecte de lege care, fără aceste adaosuri ar fi trecut prin Congres. Astfel, cu cîteva zile în urmă, președintele Nixon a cerut ca legea ajutorului pentru străinătate să prevadă o alocație suplimentară de un miliard de dolari. Jumătate din această sumă ar urma să reprezinte un împrumut militar destinat Israelului și aprobat de altfel, anterior, de ambele Camere. Dar 255 milioane de dolari, adică ceva mai mult de un sfert din total, sînt destinate Cambodgiei. Comitetul senatorial pentru relațiile externe a intrat în stare de alarmă. „Un nou Vietnam"? este întrebarea formulată deschis de acest comitet. Intervenția militară americană a lăsat, după cum se știe, Cambodgia, într-o situație de înverșunat război civil. Administrația a promis Congresului că nu se va reangaja în Cambodgia, fără asentimentul lui. Noul ajutor militar pe care guvernul dorește să-l acorde regimului lui Lon Nol redeschide însă dezbaterea și se prevede apariția unor amendamente restrictive de tipul proiectelor Cooper-Church și McGovern-Hatfield, discutate în vară. Iată, deci, că încă o dată Congresul va fi ținut în loc de problema războiului de intervenție.

Gravele acte de război comise, la începutul săptămînii trecute, împotriva Republicii Democrate Vietnam, aveau să ducă însă la o escaladare considerabilă a controversei și a dezamăgirii din Congres și din țară.

CRIZA DE ÎNCREDERE. „Scopul bombardamentelor masive a fost oare de a acoperi aterizarea de la Son Tay? Sau s-a sperat că salvarea cîtorva prizonieri în acest mod extrem de teatral va distrage atenția de la ceea ce a reprezentat, de fapt, un bombardament strategic de mari proporții la nord de zona demilitarizată?" Aceștia sînt termenii în care formulează întrebarea ziarul „International Herald Tribune". Editorialiștii au consemnat cu crescîndă uluire declarațiile oficiale mereu altele, mereu în contradicție cu cele anterioare. Mai întîi, Casa Albă a negat că s-ar fi executat bombardamente la nord de paralela 19. Apoi, după ce mărturiile unor cunoscuți ziariști francezi aflați la fața locului (Jacques Decurnoy de la „Le Monde", trimișii agenției France Presse) au confirmat realitatea unor bombardamente în apropiere de Hanoi, s-a recunoscut, la Washington că s-au efectuat asemenea bombardamente. Prima explicație: au fost acțiuni de represalii pentru doborîrea unui avion de recunoaștere americană în spațiul aerian al R. D. Vietnam. Acordul de încetare a focului ar fi prevăzut continuarea acestor zboruri de recunoaștere. Nu-i adevărat, a intervenit în discuție senatorul Fulbright. N-am cunoștință de o asemenea înțelegere tacită. Atunci ministrul apărării, Melvin Laird, a dat o nouă explicație: a avut loc o operațiune de comando cu scopul de a elibera prizonieri de război americani deținuți într-un lagăr la Son-Tay. Dar lagărul de la Son-Tay fusese evacuat cu cîteva săptămîni în urmă și operațiunea s-a efectuat în gol: n-au fost găsiți prizonieri. În Comitetul pentru relațiile externe și în presă s-au relevat nenumărate contradicții în această versiune care ia drept alibi pentru o acțiune militară de mari proporții, o intervenție de tip James Bond. Episodul Son-Tay este privit ca o diversiune destinată consumului intern american: soarta prizonierilor de război interesează și emoționează multe familii. „Misiunea — a spus de altfel Laird — a fost extrem de importantă pentru a arăta că Statele Unite au grijă de prizonierii de război". Declarația a fost primită cu mult scepticism de Senat. Compasiunea pentru prizonieri, a spus senatorul Muskie „nu trebuie să ne facă orbi față de nebunia ultimei aventuri militare a Administrației. Chiar și un succes al operațiunii ar fi reprezentat un eșec pentru sute de alți prizonieri, pentru că ar fi îndepărtat și mai mult șansele unei negocieri reglementate care ar echivala cu eliberarea tuturor prizonierilor". „Mă tem că această acțiune nu va face decît să prelungească războiul", a spus senatorul George Aiken.

Un atac brutal de tipul intervenției din Cambodgia, acum, la începerea sezonului ploilor? Aceasta ar fi, după părerea aproape generală, caracteristica esențială a bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam. Luate prin surprindere, Congresul și opinia publică americană sînt profund neliniștite de implicațiile interne și internaționale ale acestei acțiuni arbitrare.

Felicia ANTIP

FINLANDA

Confluențe în timp și spațiu

Florin Hera

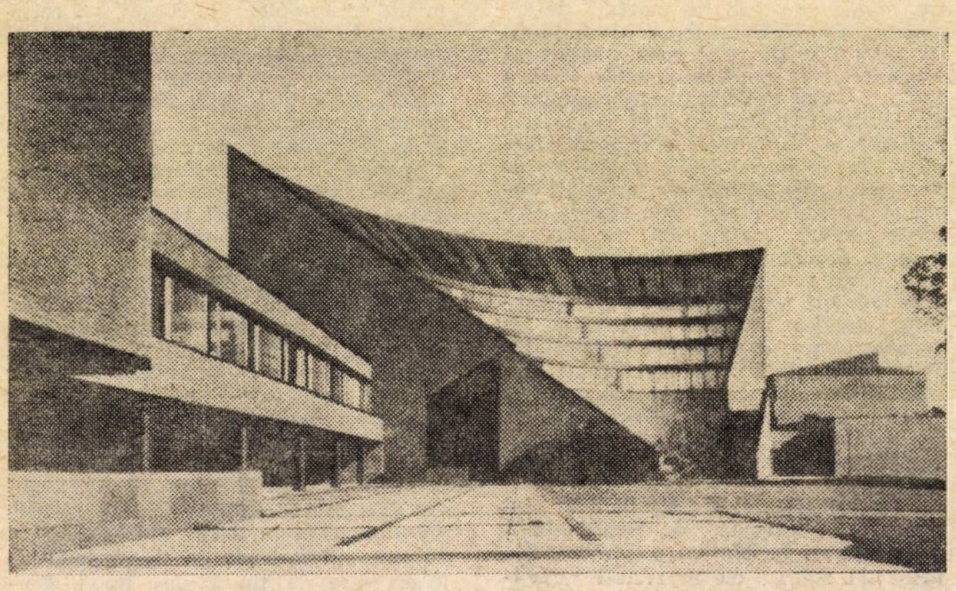

Alvar Aalto, autorul edificiului din imaginea alăturată, este unul din artiștii care au contribuit substanțial la reputația internațională a arhitecturii finlandeze contemporane

„Sîntem o țară a confluențelor în timp și în spațiu", ne spunea la Helsinki scriitorul Vainö Linna, autorul unui celebru roman de atitudine critică față de miturile războiului, „Soldatul necunoscut". Finlanda, își continua ideea interlocutorul nostru, are o vocație firească să demonstreze virtuțile unei îmbinări raționale între cultura apuseană și cea răsăriteană, între tradiție și dezvoltare modernă, între specificul național, regional și universalitatea europeană și umană. Finlanda a făcut parte, vreme de 600 de ani, din sistemul politic al unei Suedii, odinioară expansioniste, fiind supusă unei puternice influențe economice și culturale a acestui centru de forță scandinav. După catastrofa lui Carol al XII-lea, la o sută de ani după victoria lui Petru cel Mare la Poltava, Finlanda devenea un „mare-ducat" autonom al imperiului țarilor. Era urmarea, în 1809, a unei înțelegeri între Napoleon și Alexandru I. Vechea constituție finlandeză era confirmată de țar. Capitala se muta apoi din cetatea guvernatorilor suedezi, Turku-Abo, la Helsinki. În 1863, limba fineză era recunoscută ca limbă de stat. În această limbă, care face parte din familia finougrică alături de laponă, carelă, maghiară, estonă, Finlanda poartă numele de Suomi. Un grai sonor, melodios, cu cascade vocalice și consoane duble, o „italiană a nordului" cum i s-a spus. În această limbă, suedezul Elias Lönnrot, unul din întemeietorii Societății de literatură finlandeză, a publicat în 1835 prima formă a epopeii naționale „Kalevala", monumentală înlănțuire de rune — cîntece din bătrîni — de dimensiuni mai mari decît Iliada. „În ansamblu, arăta profesorul Jarl Gallén, națiunea noastră este produsul unui fertil și pașnic contact între elementul suedez și cel finlandez, cu o influență generală a Europei occidentale și o prezență a elementului bizantin prin sursa de civilizație rusă". Această națiune, care numără azi cinci milioane de oameni, și-a proclamat independența în decembrie 1917, în împrejurările făurite de Revoluția din Octombrie. Îmi amintesc că am văzut la Palatul Smolnîi, la Leningrad, o reproducere a documentului înmînat de Lenin, ca șef al guvernului sovietic, reprezentantului oficial al Finlandei ; era actul prin care statul socialist recunoștea solemn independența noii țări nordice.

Ideea „dialogului și competiției valorilor" am reîntîlnit-o în conversații potolite, amicale, întrerupte de specifice pauze de reflecție la Turku (mai tîrziu am dat peste următoarea însemnare a lui William Sansom despre reflecția finlandeză : „Uneori, privind în jurul tău într-un restaurant, ai impresia că fiecare om din doi ar putea să fie un gînditor cufundat în meditație... E o stare de spirit sensibil diferită de tăcerea încordată a suedezului sau de reținerea chibzuită nord-germanică..."). Am cunoscut la Turku industriași și studenți, oameni de artă și funcționari ai municipalității, constructori de vase și tineri ingineri electroniști. Oraș cu 150 de mii de locuitori, fosta capitală a rămas „poarta de apus" a Finlandei. Traficul de pasageri spre Suedia este asigurat, în tot cursul anului, de la Turku, cel mai mare port de iarnă al Finlandei. Avioanele companiei „Finnair", zburînd pe linia Copenhaga-Helsinki, aterizează mai întîi la Turku. Gazdele sînt bucuroase de oaspeți : 800 de mii de vizitatori sînt înregistrați anual. Mulți dintre ei sînt oameni de afaceri, interesați de ofertele unei industrii dezvoltate care cuprinde fabrici de zahăr, filaturi, șantiere navale (cele mai mari din Finlanda), produse de ceramică, conserve, tutun... Cetate de meșteșugari, care păstrează și azi cu mîndrie în muzeul artizanatului de pe „Colina mînăstirii" atelierele tradiționale, Turku creează aparataj electronic modern și confecții pentru export. În atelierele întreprinderii „Kestilä" am văzut comandate pentru Anglia, Elveția, Germania federală, pentru țările scandinave — haine bărbătești și confecții pentru femei ale căror modele, elegante și, pare-se, competitive au fost create de iscusiți designeri. Un guler de blană de dimensiuni polare „designed in Finland 1970" însoțea o scurtă fabricată la Turku spre destinația ei comercială : Alaska.

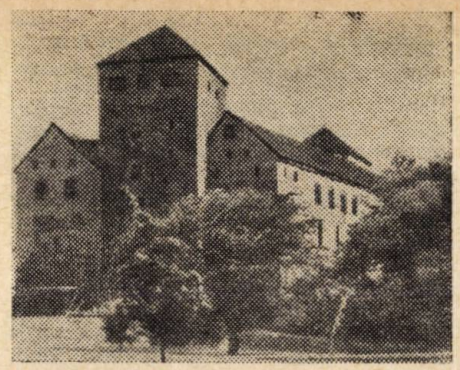

Turku. Castelul-muzeu (secolul XIII), o fortăreață cu trecut dramatic, găzduiește astăzi însemnate manifestări cultural-artistice

Sub cele șapte coline pe care se întinde urbea, apele rîului Aura curg către golful Finic, legănînd nenumărate vase, de toate culorile și dimensiunile. Ancorată la chei, o imaculată corabie cu pînze „Suomen Joutsen" („Lebăda Finlandei") ne-a amintit de silueta unui alt vas-școală, bricul „Mircea", purtat de valurile Mării Negre. Evocare a litoralului românesc cu atît mai firească, cu cît istoricul Turku-Abo, al cărui nume s-ar trage, după cum se presupune, de la o așezare portuară și comercială mult mai veche decît era noastră, — este înfrățit cu orașul Constanța. Edilii din Turku, primarul Väinö Leino — un distins prieten al României — cunosc bine țara noastră, au vizitat Constanța și stațiunile litoralului, au primit cu multă ospitalitate delegații din municipiul „geamăn". La Castelul-muzeu din Turku — o fortăreață cu trecut dramatic amintind de Gustav Vasa, și, totodată, astăzi, o mare instituție de cultură care găzduiește în fiecare primăvară „Festivalul muzicii" — a fost organizată o expoziție închinată României. Directorul Castelului-muzeu, dr. Carl Gardberg, autor erudit al multor lucrări despre istoria orașului de pe Aura, ne-a spus că expoziția a avut neîndoielnic succes și că ar trebui repetată, într-o formă nouă, cît mai curînd. Interes pentru viața culturală românească, pentru dramaturgia noastră contemporană am întîlnit și cu prilejul convorbirii cu directoarea Teatrului Municipal, apreciata artistă Kaija Siikala.

Despre gîndurile și proiectele actuale ale gosopodarilor din Turku ne-a vorbit pri-

marul adjunct, dl Johannes Koikkalainen : „orașul are vîrsta unui mileniu — ne-a amintit dl Koikkalainen — dar privirile și aspirațiile lui sînt acelea ale unui tînăr care își reprezintă un viitor de prosperitate, bunăvoință și pace".

Concentrarea eforturilor de studiu și investiții asupra aspectelor umane de perspectivă apare cu atît mai necesară cu cît orașul Turku urmează să fie dezvoltat după cerințele unui plan general. Experiența și prestigiul în materie de arhitectură și urbanistică nu lipsesc la Turku, ca și îndeobște în Finlanda. Doi din cei mai iluștri arhitecți ai țării, Alvar Aalto și Erik Bryggman, protogoniști ai unei arhitecturi noi, insuflețite de geniul lui Le Corbusier, au construit, primul, clădirea ziarului „Turun Sanomat", iar al doilea — o celebră capelă. Pe o colină, la răsăritul catedralei din secolul al treisprezecelea străjuită de statuia primului tra-

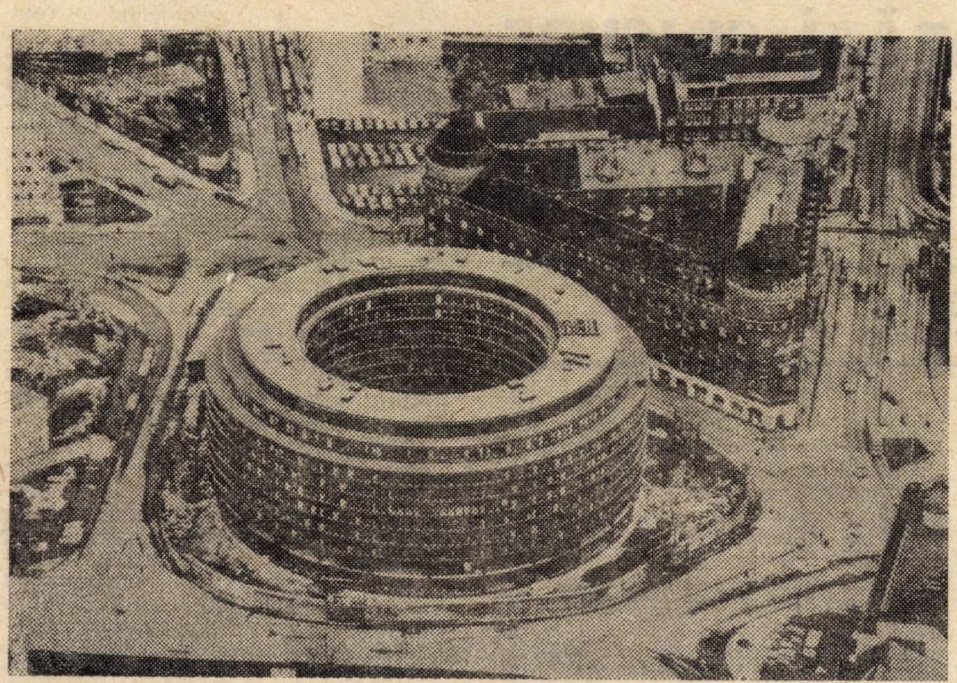

Helsinki : Imagine elocventă a noii arhitecturi finlandeze

ducător al bibliei în finlandeză, Mikael Agricola, a fost înălțată Universitatea, după planurile lui Aarne Ervi. Este evident că tradiția culturală, prețuirea și talentul nu lipsesc. Cu toate acestea, orașul are încă destule clădiri de lemn depășite de exigențele moderne ; este resimțită — așa cum relevă și primăria — nevoia unei creșteri a ritmului construcțiilor. După cum se știe, către aglomerațiile urbane de la țărmul mării, către Helsinki (cu peste jumătate de milion de locuitori), Turku, Pori, Oulu, către dinamicul, industrialul Tampere (care a depășit Turku, devenind al doilea oraș al Finlandei), către Lahti, centru al sporturilor de iarnă și al industriei lemnului cel mai tînăr oraș al Finlandei — spre toate aceste puncte active de atracție și speranțe se îndreaptă un flux de imigrație internă. Sînt țărani cu gospodării deficitare, din regiunile nordului, muncitori forestieri din zone de șomaj permanent, în căutare de lucru. „Trebuie să stimulăm și să facilităm pe cît ne stă în putință construcția și proprietatea urbană atît pentru cei din Turku, pentru creșterea naturală și îmbunătățirea traiului populației actuale — cît și pentru a-i sprijini pe noii veniți", arăta dl Johannes Koikkalainen.

Pentru toate acestea sînt necesare afaceri bune, o balanță comercială normală, cooperare internațională, o atmosferă de încredere și destindere. „Iată de ce, ne spunea gazda noastră din Turku, salut România, orientarea ei externă atît de activă, inteligibilă și plină de simțul prieteniei, salut Constanța — portul frate !"

Ca și la Turku, am putut remarca în capitală, la Helsinki, o disponibilitate plină de interes față de ceea ce un cunoscut specialist în politica externă, dl Risto Hyvärinen, a numit, într-o agreabilă discuție, „dreptul internațional al bunului simț". Dl Hyvärinen ne-a arătat că, după părerea sa, școala diplomatică românească a dovedit, încă prin exemplul lui Nicolae Titulescu, mari merite în afirmarea acestui drept — pe care îl promovează cu un spirit de consecvență demn de invidiat. În aceeași conversație, interlocutorul nostru ne-a reamintit semnificația activă pe care Finlanda o acordă politicii ei de sinceră neutraliate. Este sublinierea unei idei esențiale pe care acest lucid autor a exprimat-o astfel într-un studiu din lucrarea „Finlanda — creație și construcție", publicată la Helsinki, Londra și New York : „Trebuie să spunem că politica externă a Finlandei pornește de la interesele proprii. A nega aceasta ar fi fără rost și o lipsă de onestitate. Dar avantajul unei națiuni poate fi asigurat în multe feluri. Finlanda s-a convins că dezvoltarea bunelor relații cu toate țările în toate domeniile este în avantajul ei. Finlanda consideră că securitatea ei constă în menținerea bunelor relații cu vecinii, în ameliorarea situației europene și în raporturile prietenești cu toate celelalte puteri".

Manifestările concrete ale acestei conduite politice sînt cunoscute și apreciate. În aprilie 1948 Finlanda a încheiat cu Uniunea Sovietică un tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală. În vara acestui an, un protocol sovieto-finlandez, semnat la Moscova, a prelungit tratatul pentru douăzeci de ani. Președintele Urho Kekkonen declara că „în acest mod este exprimată dorința sinceră a celor două țări de a trăi în pace ca buni vecini și de a promova cooperarea în toate domeniile în interesul comun".

Încă în mai 1963, președintele Finlandei a propus ca toate țările Nordului să declare denuclearizată această regiune a Europei. În domeniul securității continentului, pentru care dovedește un viu interes, Finlanda s-a oferit, în primăvara anului trecut, să găzduiască conferința general-europeană. Ulterior, guvernul finlandez a sugerat, printr-o inițiativă recentă, ideea unor consultări la Helsinki între reprezentanții acreditați ai țărilor interesate, care să pregătească o înțelegere pentru convocarea conferinței.

Am avut prilejul, la începutul lunii octombrie, să ascultăm la Helsinki părerea ministrului afacerilor externe al Finlandei, dl Väinö Leskinen, asupra conferinței. „Climatul internațional, ne-a declarat dl Leskinen, a devenit mai favorabil pentru organizarea conferinței. O dovadă concretă în legătură cu aceasta este Tratatul de renunțare la forță semnat de Uniunea Sovietică și Republica Federală a Germaniei. Desigur, numeroase probleme persistă. Dar avem multe indicii care ne îngăduie să afirmăm că există pe plan politic general dorința și putința de a soluționa aceste probleme. Tocmai această voință politică și posibilitățile pe care ea le oferă încercăm să le facem cunoscute prin propunerile noastre și prin măsurile pe care le preconizăm. Aceasta — a subliniat ministrul de externe finlandez — deoarece sîntem convinși că **cheia** Conferinței general-europene pentru securitate trebuie găsită în înfăptuirea înțelegerii reciproce".

Cadrul convorbirii de la Helsinki ne-a permis să cunoaștem și deosebita apreciere a d-lui Väinö Leskinen pentru spiritul cooperării dintre Finlanda și România. „Bunele noastre relații reciproce — ne-a spus domnia-sa — au favorizat o neîncetată dezvoltare a colaborării în domeniile economiei și culturii. Acordul cultural recent reînnoit promite un continuu progres în 1971—1972". Referitor la aspectele economice, ministrul de externe al Finlandei a relevat că „schimburile vor deveni mult mai intense, acum după încheierea unui nou acord, la 28 septembrie 1970. Creșterea comerțului înregistrată de mai mulți ani va continua în 1971-1975. Totodată, schimburile comerciale între Finlanda și România — ne-a arătat dl Väinö Leskinen — vor beneficia nu numai de o mărire cantitativă, dar vor fi de asemenea considerabil diversificate și echilibrate".

„Statele mici — amintea mai de mult președintele Urho Kekkonen — joacă și ele un rol important în evenimentele epocii noastre, în special atunci cînd duc o politică externă consecventă care inspiră încredere în stabilitatea păcii în acea parte a lumii unde sînt situate".

Întîlnirea cu Finlanda actuală, această țară harnică, civilizată, cu un remarcabil simț al răspunderii internaționale, este menită să întărească convingerea noastră în necesitatea și utilitatea circulației valorilor autentice, materiale și spirituale.

„Săracă-i țara noastră,
Și-o vei găsi săracă,
De vii să cauți aur..."

Sînt cuvintele poetului Johan Ludvig Runeberg, din poemul „Țara noastră" — o strofă din imnul național. Dar Finlanda nu este o țară săracă. Aurul ei, care merită să fie căutat, sînt oamenii.

sinteze

Un obiectiv central al vieţii internaţionale

RESPECTAREA DEPLINĂ A DREPTULUI POPOARELOR DE A-ŞI HOTĂRÎ SINGURE DESTINELE

Edwin Glaser
prof. univ. dr. docent

În esenţă, relaţiile internaţionale caracteristice lumii bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie, pe exploatarea omului de către om, pe asuprirea unor ţări de către altele, nu au cunoscut, iar dreptul internaţional nu a putut să consacre, un drept al popoarelor la autodeterminare. A lovi sau a fi lovit, a asupri sau a fi asuprit — erau singurele perspective pe care stăpînii acelei lumi le ofereau omenirii, promovînd neîncrederea, dușmănia şi ura în relaţiile dintre popoare. Acestea nu erau considerate şi tratate ca **subiecte** ale relaţiilor, ale eticii şi legalităţii internaţionale, ci, drept **obiecte** ale acestor relaţii, drept „inventar viu" al teritoriilor pe care locuiau, schimbîndu-şi stăpînul, o dată cu teritoriul, prin cucerire, ocupaţie, vînderecumpărare, schimb şi chiar... dare în zestre.

O expresie elocventă a unor astfel de concepţii şi practici a constituit-o instaurarea dominaţiei coloniale, de jaf şi asuprire, asupra a sute şi sute de milioane de oameni de pe vaste întinderi ale globului pămîntesc. Anacronism ruşinos, în cea mai flagrantă contradicţie cu etica şi principiile relaţiilor internaţionale, colonialismul reprezintă o sfidare a dreptului popoarelor de a-şi hotărî singure soarta, implică negarea făţişă a acestui drept, a egalităţii lor suverane — recunoscute astăzi drept premise majore ale asigurării păcii şi progresului întregii omeniri.

Desigur, în perioada ascensiunii sale economice şi politice, burghezia dintr-o serie de ţări a proclamat dreptul popoarelor la libertate, la constituirea lor în state naţionale independente. Ulterior, însă, o dată cu intrarea capitalismului în stadiul său imperialist, cercurile monopoliste ale burgheziei s-au opus prin toate mijloacele eliberării naţionale a popoarelor menţinute în robia colonială, încercînd, în acelaşi timp, să subjuge noi teritorii şi popoare.

Dreptul popoarelor de a-şi hotărî singure destinele era străin vieţii internaţionale a societăţilor trecute, în care morala şi legalitatea internaţională recunoşteau statelor „dreptul" la război **(jus ad bellum)**; statele erau socotite „în drept" de a începe şi purta război unele împotriva altora, dreptul internaţional consacrînd rezultatele obţinute de statul mai puternic prin victoria în război, rezultate care puteau implica şi înstăpînirea învingătorului asupra totalităţii teritoriului statului învins **(debellatio)**, inclusiv asupra poporului înfrînt.

„Dreptul" la război imprima legalităţii internaţionale din acele vremi caracteristicile unui „drept al pumnului" (dreptul celui mai tare, legea junglei) determinînd încă o caracteristică, de fapt şi de drept, a relaţiilor dintre state, dintre popoare : inegalitatea în drepturi între marile puteri, pe de o parte, şi statele mici şi mijlocii pe de altă parte, existenţa şi evoluţia celor din urmă depinzînd de jocul intereselor, de arbitrarul şi dictatul celor dintîi. Această situaţie a devenit o caracteristică fundamentală a relaţiilor internaţionale în condiţiile imperialismului, căreia îi sînt proprii — ţinînd de însăşi esenţa sa reacţionară, agresivă — încălcarea independenţei şi suveranităţii naţionale a statelor, dominaţia făţişă sau ascunsă asupra altor popoare, relaţiile de inegalitate şi subordonare între popoare, amestecul în treburile interne ale popoarelor, recurgerea la forţă şi la ameninţarea cu forţa.

Numai ţinînd prezente în minte aceste trăsături fundamentale ale vieţii internaţionale de-a lungul secolelor, putem aprecia în întreaga lor semnificaţie mutaţiile care, în anii de după cel de-al doilea război mondial, au dus la proclamarea şi recunoaşterea, în documentele internaţionale, ca instituţie centrală a eticii şi legalităţii interstatale, a dreptului popoarelor de a-şi hotărî destinele singure, fără cea mai mică constrîngere, fără vreun amestec din afară, potrivit propriilor lor interese şi năzuinţe.

Rezultat al luptei desfăşurate de forţele progresiste, dreptul popoarelor de a-şi hotărî singure destinele s-a statornicit nu ca punct terminal al unei evoluţii line, „de la sine", ci în condiţiile unei înfruntări aprige, între nou şi vechi, pentru sfărîmarea instituţiilor şi relaţiilor prin care cercurile imperialiste, reacţionare impuneau popoarelor un rol pasiv, de obiect sau de simplu instrument în relaţiile internaţionale. A revenit socialismului — purtătorul interesului întregii omeniri în umanizarea şi democratizarea tuturor raporturilor sociale, naţionale şi internaţionale — meritul de a fi iniţiat şi promovat acţiuni în direcţia realizării acestui progres calitativ, fundamental, în relaţiile, morala şi legalitatea internaţionale.

Este bine cunoscut faptul că încă Marx şi Engels, întemeietorii comunismului ştiinţific, au militat activ pentru recunoaşterea şi respectarea dreptului popoarelor de a fi libere, stăpîne pe propria soartă. Ei au demonstrat că un popor îşi pierde libertatea dacă asupreşte alte popoare şi au preconizat în „Manifestul Partidului Comunist" **„o asociaţie în care libera dezvoltare a fiecăruia este condiţiunea liberei dezvoltări a tuturora". „O colaborare internaţională sinceră a naţiunilor europene** — sublinia F. Engels — **este cu putinţă numai cu condiţia ca fiecare din aceste naţiuni să fie pe deplin autonomă la ea acasă".**

Cu aceeaşi perseverenţă şi hotărîre a susţinut cauza libertăţii şi independenţei popoarelor subjugate, dreptul lor legitim de a se constitui în state de sine stătătoare, V. I. Lenin, fondatorul primului stat socialist din lume. Adoptat în unanimitate de către cel de-al doilea Congres General al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia, în ziua de 26 octombrie 1917 (8 noiembrie 1917), a doua zi după cucerirea puterii, **Decretul asupra păcii** — primul act guvernamental internaţional al statului sovietic — afirma cu claritate necesitatea statornicirii dreptului oricărei naţiuni de a-şi hotărî singură soarta.

În felul acesta, conceptul progresist, revoluţionar, despre dreptul popoarelor la autodeterminare îşi face intrarea în documentele internaţionale, începe să-şi croiască drum în conştiinţa morală, juridică şi politică a popoarelor. A trebuit, însă, ca omenirea să treacă prin suferinţele celui de-al doilea război mondial, pentru ca un act internaţional cu vocaţie de universalitate — Carta Naţiunilor Unite — să statornicească dreptul popoarelor de a-şi hotărî singure soarta ca o condiţie esenţială a menţinerii păcii şi securităţii internaţionale, cu alte cuvinte ca o parte integrantă a temeliei juridice a ansamblului vieţii internaţionale contemporane, proclamînd că unul din scopurile Organizaţiei este : **„Să se dezvolte între naţiuni relaţii amicale întemeiate pe respectul principiului egalităţii în drepturi a popoarelor şi a dreptului lor de a dispune de ele singure..."** (art. 1 al. 2) şi precizînd că în vederea statornicirii de relaţii internaţionale, paşnice şi prieteneşti, întemeiate pe respectul principiului egalităţii în drepturi a popoarelor şi al dreptului lor de a-şi hotărî singure soarta, **este necesar a fi promo-**

vate cu consecvență dezvoltarea lor economică și socială, cooperarea economică, socială, culturală, înfăptuirea drepturilor omului (art. 55).

Reține atenția legătura strînsă, subliniată în aceste texte, între egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul lor la autodeterminare. Într-adevăr, numai egalitatea în drepturi a popoarelor, indiferent de populație, teritoriu, de nivelul dezvoltării economice, sociale, culturale, de puterea militară etc. poate chezăși acestora dreptul de a-și hotărî singure soarta, fără amestec din afară, după cum fără acest din urmă drept nu este nici posibilă, nici de conceput egalitatea în drepturi a popoarelor.

În condițiile istorice care i-au caracterizat geneza, structura și conținutul, Carta O.N.U. — care a marcat un incontestabil progres în efortul de a întemeia relațiile internaționale nu pe forță, ci pe principii echitabile, democratice, viabile — nu a tras, însă, toate concluziile pe care scopurile și principiile consacrate în acest document le implicau. Carta O.N.U. nu a încriminat **expressis verbis** agresiunea, colonialismul, nu a prevăzut interdicția asistenței acordate metropolei coloniale ; de asemenea, ea nu a precizat dreptul statelor de a veni în ajutorul popoarelor care luptă pentru a scutura jugul colonial.

De atunci, au trecut douăzeci și cinci de ani. Apariția și dezvoltarea sistemului socialist mondial — cea mai mare cucerire a popoarelor din ultima jumătate de veac —, destrămarea sistemului colonial al imperialismului, formarea a zeci și zeci de noi state independente, afirmarea unor tot mai largi forțe progresiste pe arena mondială, imperativul de a da problemelor majore ale vieții internaționale contemporane rezolvări cu vocație de universalitate, evidența necesității obiective a cooperării și colaborării internaționale — legată de interacțiunea tuturor acestor procese, cît și de dezvoltarea furtunoasă tehnico-științifică — au determinat evoluția tot mai marcată a relațiilor internaționale în direcția recunoașterii și consacrării dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta.

Astfel, la cincisprezece ani de la întemeierea Organizației, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat istorica Declarație cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale (14 decembrie 1960). Aceasta proclamă : **„Supunerea popoarelor unei subjugări, unei dominații sau unei exploatări străine constituie o denegare a drepturilor fundamentale ale omului, este contrară Cartei Națiunilor Unite și compromite cauza păcii și cooperării mondiale"** (punctul 1). **„Toate popoarele au dreptul la liberă determinare ; în temeiul acestui drept, ele își hotărăsc în mod liber statutul lor politic și urmăresc în mod liber dezvoltarea lor economică, socială și culturală"** (punctul 2).

Deceniul care a trecut de la adoptarea acestei Declarații a fost marcat de numeroase și importante transformări înnoitoare, de creșterea furtunoasă a mișcării de eliberare națională, de intensificarea luptei generale a popoarelor împotriva dominației și asupririi străine, pentru pace și democrație, independență națională și progres social.

Documentele adoptate de sesiunea jubiliară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite reafirmă egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul lor de a decide de ele însele, ca principii fundamentale ale dreptului internațional, pe care toate statele trebuie să le respecte în mod riguros, în relațiile lor mutuale.

În programul de acțiune în vederea aplicării integrale a Declarației privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, adoptat cu aceeași ocazie, se declară că **„persistența colonialismului sub toate formele și manifestările sale reprezintă o crimă..."** (punctul 1), se reafirmă **„dreptul natural, inerent popoarelor coloniale de a lupta, prin toate mijloacele necesare de care dispun, contra puterilor coloniale care reprimă aspirațiile lor la libertate și independență"** (punctul 2) și se subliniază că **„statele membre vor acorda întregul lor sprijin moral și material, de care popoarele din teritoriile coloniale au nevoie în lupta pe care o duc pentru a-și dobîndi libertatea și independența"** (punctul 3, aliniatul b).

Recunoaștere juridică a unor realități și tendințe inexorabile ale vieții internaționale actuale, toate aceste documente au apărut ca un rezultat direct al luptei popoarelor, a forțelor progresiste ale societății contemporane pentru asigurarea transpunerii depline în practică a normelor și principiilor de drept care să garanteze pacea, progresul și cooperarea generală. Caracteristice pentru conținutul dreptului internațional în etapa actuală a procesului său de dezvoltare, ele permit și impun constatarea că dreptul popoarelor la autodeterminare a devenit un element central al acțiunii vizînd democratizarea deplină a relațiilor internaționale, conform intereselor vitale de pace și progres ale întregii umanități.

Apare firesc, în același timp, faptul că dreptul popoarelor la autodeterminare este situat în fruntea tuturor drepturilor omului, pe care le afirmă și le consacră Pactul internațional relativ la drepturile economice, sociale și culturale cît și Pactul internațional relativ la drepturile civile și politice, adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. în anul 1966.

Dacă dreptul internațional din trecut nu a cunoscut și nu a putut cunoaște conceptul unui mănunchi imperativ de reguli a căror respectare să se impună chiar și împotriva unor înțelegeri contrare ale statelor, conceptul despre un **jus cogens gentium** își pune astăzi pecetea pe normele și instituțiile fundamentale ale relațiilor dintre state.

Nulitatea înțelegerilor interstatale care contravin normelor generale, imperative, ale dreptului internațional (această nulitate este proclamată în articolele 53 și 64 ale Convenției cu privire la dreptul tratatelor — Viena, 23 mai 1969 — dar toate articolele acesteia converg spre afirmarea dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta) implică **inalienabilitatea** atît a acestui drept, cît și a tuturor prerogativelor suverane ale statelor, atunci cînd popoarele, exercitîndu-și dreptul la autodeterminare, și-au constituit statele lor. **Nu există drepturi cîștigate împotriva dreptului popoarelor de a-și hotărî singure destinele Inalienabil,** dreptul poporului de a-și hotărî singur soarta, este **imprescriptibil ;** astfel, chiar și după sute de ani de stăpînire colonială, poporul este în drept să-și redobîndească libertatea, să-și constituie statul său național independent, suveran. Dreptul poporului de a-și hotărî singur soarta este **ilimitabil** și **indivizibil ;** în măsura în care altcineva îi hotărăște soarta, poporul este lipsit de dreptul său la autodeterminare.

Toate drepturile fundamentale ale statelor, a căror respectare constituie astăzi, în egală măsură, un comandament al rațiunii, o cerință a moralei, un imperativ al legalității internaționale, își găsesc fundamentarea lor logică, juridică și politică în dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără amestec din afară, așa cum îl povățuiesc propriile sale năzuințe și interese. Apare de natura evidenței faptul că pentru a asigura pe deplin popoarelor acest drept, este necesar să se respecte neabătut suveranitatea statelor, independența lor națională, să se elimine definitiv din practica relațiilor internaționale intervenția în treburile interne sau externe ale popoarelor, să fie repudiate violența, recurgerea la agresiune, la orice alte acte și metode de folosire a forței și de amenințarea cu forța, să se pună definitiv capăt colonialismului și neocolonialismului, oricărei dominații asupra altor popoare.

Există o strînsă legătură dialectică între dreptul popoarelor de a-și hotărî singure soarta și securitatea internațională, care — așa cum partidul și guvernul nostru au relevat în repetate rînduri — reclamă un sistem de angajamente ferme, precum și de măsuri concrete, din partea tuturor statelor, de natură să ofere fiecărui stat garanții depline că este la adăpost de orice primejdie de agresiune sau de alte acte de folosire a forței sau de amenințare cu forța. Nu există altă cale pentru asigurarea, în epoca noastră, a păcii și securității internaționale, a destinderii, înțelegerii și colaborării în relațiile dintre state, dintre popoare, decît aceea a întemeierii ferme a acestor relații pe principiile unanim recunoscute, fundamentale ale eticii și legalității internaționale.

Principialitatea în politica externă, pe care o reclamă interesele păcii și progresului, implică în primul rînd egalitatea în drepturi a popoarelor, dreptul lor de a-și hotărî singure soarta, impune universalitatea principiului și a respectării lui. Toate popoarele, fără nici un fel de discriminări, au în egală măsură dreptul de a-și hotărî singure destinele și aceasta, la rîndul său, implică obligativitatea generală, aplicabilitatea de către toate statele și față de toate statele a principiilor fundamentale ale dreptului internațional general, care consacră drepturi susceptibile de a fi folosite și invocate de către orice stat, mare sau mic, și obligații incumbînd tuturor statelor, mari sau mici, deopotrivă și fără excepții.

Universalitatea dreptului popoarelor de a-și determina singure destinul, faptul că realizarea lui constituie finalitatea imediată a tuturor principiilor legalității internaționale generale, reflectă și postulează, totodată, caracterul de sistem al acestei legalități, unitatea sa : respectarea integrală a oricăruia dintre aceste principii implică înfăptuirea tuturor celorlalte norme fundamentale ale relațiilor internaționale contemporane, inclusiv promovarea dreptului popoarelor de a-și hotărî singure destinele, după cum încălcarea oricărui dintre principiile generale ale moralei și legalității internaționale constituie, totodată, o nesocotire a tuturor celorlalte principii, a dreptului popoarelor la autodeterminare.

Respectarea deplină a acestui drept, încetarea oricăror acte de agresiune și

de amestec în treburile interne ale altor state, de folosire a forței și a amenințării cu forța constituie un obiectiv central al vieții internaționale contemporane. În acest sens, în cuvîntarea rostită la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, sublinia: **„În epoca noastră pacea este indisolubil legată de progresul societății, de dezvoltarea economică și socială, democratică a vieții popoarelor, de crearea condițiilor care să permită maselor să-și spună cuvîntul în conducerea destinelor națiunii lor. Lumea spre care mergem inevitabil este aceea în care fiecare popor va putea fi cu adevărat stăpîn asupra viitorului său... Se impune, de aceea, în mod obiectiv, să se pună capăt politicii de amestec în treburile altor state, de sprijinire a forțelor sociale reacționare, retrograde, care se opun aspirațiilor popoarelor de a se dezvolta corespunzător voinței și intereselor lor vitale".**

Astăzi, cînd pe ruinele sistemului colonial al imperialismului au apărut zeci și zeci de noi state, dreptul popoarelor de a-și hotărî singure soarta își vădește mai bogat conținutul. Deși mai există popoare care luptă încă pentru cucerirea independenței naționale, procesul prăbușirii sistemului colonial s-a împlinit în linii mari, aceasta constituind una din trăsăturile definitorii ale evoluției societății contemporane. Mai mult ca oricînd, în noile condiții, dreptul popoarelor la autodeterminare presupune atît cîștigarea independenței naționale, fapt — fără îndoială — de uriașă importanță, cît și — ceea ce apare astăzi ca esențial — libertatea popoarelor de a-și alege fără nici un fel de presiuni și imixtiuni sistemul politic, economic și social, de a-și exercita stăpînirea suverană asupra bogățiilor naționale, într-un cuvînt, de a alege și a urma acea cale de dezvoltare — și implicit de a folosi acele mijloace — care răspund condițiilor lor obiective, concrete, de dezvoltare social-istorică, dorinței și idealurilor lor.

Examinarea situației internaționale actuale pune în lumină faptul că în lume se manifestă încă forțe imperialiste și colonialiste care promovează o politică de presiune și dictat, atentează la libertatea și independența popoarelor, încearcă să le impună acestora voința lor, să le aservească unor interese străine. O ilustrare a acestui fapt o constituie intervenția cercurilor agresive din S.U.A. în Vietnam, Laos și Cambodgia. Atacul recent al forțelor colonialiste împotriva Guineei se înscrie, de asemenea, în cadrul încercărilor cercurilor imperialiste, colonialiste, de a stăvili procesul de dezvoltare de sine stătătoare a noilor state independente. Mai sînt, de asemenea, popoare ținute sub jugul dominației coloniale, nevoite să lupte cu arma în mînă pentru a scutura jugul dominației străine, pentru a trăi în state libere și independente, iar metodele și practicile neocolonialiste reeditează în mod marcat spolierea popoarelor.

Împotriva politicii imperialiste se ridică, însă, tot mai puternic popoarele, forțe sociale ample de pe toate continentele. Evoluția evenimentelor dovedește că popoarele își manifestă tot mai limpede hotărîrea de a nu ceda nimic din prerogativele lor suverane, de a-și cuceri și apăra cu orice preț libertatea și independența națională, dreptul de a hotărî ele însele cum să trăiască. Exemplul luptei poporului vietnamez împotriva intervenției imperialiste demonstrează elocvent faptul că atunci cînd popoarele sînt cu adevărat hotărîte să-și apere libertatea, ele se bucură de sprijin și solidaritate internațională și nu există în lume forțe în stare să le înfrîngă voința de a-și cuceri drepturile legitime.

■

România, care, după ce a cunoscut secole de dominație străină, a pășit cu peste un sfert de veac în urmă pe calea dezvoltării libere și independente, împărtășește cerința majoră a tuturor popoarelor lumii de a li se respecta dreptul sacru de a trăi conform propriilor lor dorințe, de a-și organiza viața și dezvoltarea social-economică potrivit aspirațiilor și intereselor lor fundamentale, fără nici un amestec din afară.

Afirmarea dreptului popoarelor de a-și hotărî singure destinele nu exclude, ci implică în lumea noastră, o lume a interdependențelor, colaborarea internațională, pentru ca prin eforturi conjugate să fie rezolvate sarcinile fără precedent ce confruntă lumea noastră — dezarmarea, abolirea integrală a colonialismului în toate formele și sub toate înfățișările sale, lichidarea subdezvoltării, folosirea epocalelor descoperiri științifice și progrese tehnice spre binele întregii omeniri, asigurarea păcii și securității popoarelor. Or, astăzi nu pot colabora cu adevărat și în mod efectiv, decît cei egali în drepturi și liberi. Colaborarea internațională presupune, de aceea, întemeierea relațiilor interstatale pe respectul principiilor care exprimă, apără și consolidează dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinul. Este, acesta, sensul articolului 14 din Constituția țării noastre: **„Republica Socialistă România întreține și dezvoltă relații de prietenie și colaborare frățească cu țările socialiste în spiritul internaționalismului socialist, promovează relații de colaborare cu țările avînd altă orînduire social-politică, activează în organizații internaționale în scopul asigurării păcii și înțelegerii între popoare. Relațiile externe ale Republicii Socialiste România se bazează pe principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne".**

Angajat integral în munca de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, poporul român — liber și stăpîn deplin al destinelor sale, într-o țară suverană și independentă — militează neabătut pentru instaurarea în întreaga lume — ca temelie a relațiilor internaționale — a respectului dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta, condiție **sine qua non** ca pe planeta noastră să se înfăptuiască o colaborare trainică între națiuni libere și egale în drepturi, să se pună capăt războaielor dintre state, să se lichideze definitiv vestigiile dominației coloniale, să se asigure o pace durabilă, care să permită realizarea bunăstării întregii omeniri.

Poporul român își îndreaptă întreaga sa simpatie spre popoarele care luptă pentru eliberarea de sub dominația imperialistă, pentru dezvoltarea de sine stătătoare, pentru apărarea și consolidarea independenței și suveranității lor naționale, este pe deplin solidar cu aceste popoare, le-a acordat și le acordă întregul său sprijin. Susținerea cu consecvență a dreptului tuturor popoarelor de a-și rezolva singure problemele interne, de a se dezvolta conform intereselor lor vitale, au constituit și constituie o trăsătură caracteristică esențială a întregii politici și activități internaționale a partidului și guvernului român.

În spiritul principiilor fundamentale ale acestei politici, partidul și guvernul țării noastre, întregul popor român sprijină cu hotărîre cauza dreaptă a poporului vietnamez ca și a celorlalte popoare din Indochina, lupta lor eroică împotriva intervenției imperialiste, pentru dreptul de a-și hotărî singure soarta. Așa cum se știe, România cere să se pună capăt războiului din Vietnam, și în general oricărei intervenții străine în Indochina, să se treacă la retragerea totală din Vietnam a trupelor Statelor Unite ale Americii și ale aliaților lor. Este necesar ca poporul vietnamez și celelalte popoare din Indochina să fie lăsate să-și rezolve singure problemele existenței lor fără nici un amestec din afară. De asemenea, în ce privește Orientul Apropiat, pornind de la aceleași considerente principiale, România se pronunță pentru aplicarea rezoluției Consiliului de Securitate din 1967, pentru retragerea trupelor israeliene de pe teritoriile arabe ocupate, pentru rezolvarea problemelor în conformitate cu interesele tuturor statelor din această zonă, ale asigurării independenței și integrității lor teritoriale, pentru soluționarea situației populației palestiniene prin luarea în considerare a dorințelor și năzuințelor naționale ale acestei populații.

Pornind de la considerentul că numai apărarea și respectarea cu strictețe a principiilor fundamentale ale relațiilor internaționale pot asigura o colaborare și o cooperare sănătoasă, pot oferi depline garanții de securitate fiecărui stat, România — alături de celelalte țări socialiste, de toate forțele progresiste din lume — desfășoară o amplă activitate externă, dînd dovadă de dinamism și inițiativă, în vederea statornicirii unui climat internațional în care popoare libere și independente să conlucreze într-un spirit de înțelegere și de prietenie pentru progresul lor comun. Reliefînd încă o dată direcțiile fundamentale ale activității internaționale a României socialiste, îndreptate spre transpunerea în viață a acestor nobile țeluri, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea în cuvîntarea rostită la Asociația de politică externă din New York: **„Consider că avem datoria de a acționa cu toată energia pentru crearea unei lumi în care popoarele să poată trăi în pace și înțelegere, să poată colabora rodnic, fără teama unor agresiuni, în vederea realizării aspirațiilor de bunăstare și progres. Cred că nu există o cauză mai înaltă decît aceasta — și vă încredințez că poporul și guvernul român îi vor consacra toate energiile și străduințele".**

CHARLES DE GAULLE

„Memorii de speranță"

3

Continuînd și încheind în acest număr *) publicarea extraselor din volumul I („Reînnoirea", 1958—1962) al „Memoriilor de speranță", ultimul volum tipărit din operele generalului de Gaulle, reproducem cîteva fragmente din capitolele consacrate concepțiilor fostului președinte al Republicii Franceze despre destinul Europei și despre rolul Franței în lume, deosebit de interesantă fiind din acest punct de vedere relatarea întîlnirii lui cu John Kennedy. Reproducem de asemenea finalul volumului, care constituie un fel de profesie de credință a generalului de Gaulle cu privire la misiunea sa în fața istoriei și a Franței.

Publicăm totodată o parte din reportajul în care Jean Mauriac, fiul marelui scriitor François Mauriac, decedat și el de curînd, descrie ultima zi din viața lui Charles de Gaulle. Jean Mauriac, care lucrează la agenția „France Presse", a fost, timp de cincisprezece ani, gazetarul care s-a aflat cel mai des în preajma generalului și care, de aceea, a putut consemna mărturiile directe ale familiei și celor apropiați.

EUROPA

În ce mă privește, am simțit totdeauna, dar azi mai mult ca oricînd, ceea ce au în comun națiunile Europei ... Avînd același mod de viață, fiind legate între ele dintotdeauna prin nenumărate relații de gîndire, de artă, de știință, de politică, de comerț, este conform naturii lor ca ele să ajungă să formeze un tot, avînd în mijlocul lumii caracterul și organizarea lui. Datorită acestui destin al Europei au domnit împărații romani, apoi Carol cel Mare, Carol Quintul, Napoleon, au încercat s-o unească, apoi Hitler a pretins să-i impună strivitoarea lui dominație. Totuși, cum să nu observăm că nici unul dintre acești federatori nu a obținut de la țările subjugate ca ele să renunțe de a fi ele însele ? Dimpotrivă, centralizarea arbitrară a provocat totdeauna, prin reacție, virulența naționalităților. Cred deci că nici în prezent, cum n-a fost nici în alte epoci, unirea Europei nu poate însemna fuzionarea popoarelor, dar că poate și trebuie să rezulte din apropierea lor sistematică. Or, totul le îndeamnă la acest lucru în epoca noastră de schimburi masive, de acțiuni comune, de știință și tehnică fără frontiere, de comunicații rapide, de călătorii tot mai numeroase. Politica mea urmărește deci instituirea unui concert al statelor europene, astfel încît, dezvoltînd între ele legături de tot felul, solidaritatea lor să crească ...

Pentru campionii integrării, „executivul" european există deja : este Comisia Comunității Economice, alcătuită, ce-i drept, din personalități desemnate de cele șase state, dar care, ulterior, nu mai depind de ele din nici un punct de vedere. Dacă ar fi să dăm crezare corului acelora care vor ca Europa să fie o federație, deși fără federator, autoritatea, inițiativa, controlul, bugetul, apanajele unui guvern, trebuie să aparțină de-acum înainte, pe plan economic, acestui corp de experți, inclusiv — ceea ce se poate extinde la infinit — din punct de vedere al relațiilor cu țările străine. Cît despre miniștrii „naționali", de care ei nu se pot încă lipsi în ce privește aplicarea, este suficient să fie convocați periodic la Bruxelles, unde vor primi în domeniul specialității lor instrucțiunile Comisiei (...)

Într-adevăr, pînă unde se poate ajunge cu iluzia sau cu prejudecata pentru a crede că națiuni europene, făurite de-a lungul secolelor prin eforturi și dureri nenumărate, avînd fiecare geografia ei, istoria ei, limba ei, tradițiile ei, instituțiile ei, ar putea înceta să fie ele însele spre a nu mai forma decît o singură națiune ? Căror păreri sumare le corespunde comparația, fluturată deseori de naivi, între ceea ce ar trebui să facă Europa și ceea ce au făcut Statele Unite, cînd acestea au fost create pornind de la nimic, pe un pămînt cu totul nou, de către valuri succesive de coloniști dezrădăcinați ? În ce privește pe „cei șase" în special, cum se poate închipui ca obiectivele lor externe să le devină brusc comune, atunci cînd originea lor, situația lor, ambiția lor, sînt foarte diferite ?

Or, pentru ca o construcție să poată rezista, ea are nevoie de baze solide și nu numai de bunele intenții ale proiectanților ei. „Din punct de vedere economic — i-am spus eu primului ministru** — dv., britanicii, a căror activitate se bazează în special pe schimburi mari cu Statele Unite și pe un sistem de vînzări și cumpărări preferențiale cu Commonwealthul, ați accepta oare într-adevăr să vă închideți împreună cu continentalii, într-un tarif exterior care ar contraria grav comerțul dv. cu America și ar exclude fostele dv. dominioane și coloniile dv. de ieri ? Dv., care consumați, și nu scump, grîul Canadei, oile Noii Zeelande, vitele și cartofii Irlandei, untul, fructele, legumele Australiei, zahărul Jamaicăi etc., ați consimți oare să vă hrăniți cu produsele agricole continentale, în special franceze, inevitabil mai costisitoare ? Dv. a căror monedă este cea a vastei zone sterline, cum ați putea s-o debarasați de ipotecile, datoriile și obligațiile pe care le comportă acest caracter internațional, pentru a o readuce la rangul modest al unei lire bune, pur și simplu engleze ?"

FRANȚA ȘI LUMEA

În sfîrșit, ceva s-a transformat în ce privește rolul internațional al Franței. Căci acest rol, așa cum îl concep eu, exclude docilitatea atlantică pe care Republica de ieri o practica în lipsa mea. După părerea mea, țara noastră este în măsură să acționeze prin ea însăși în Europa și în lume, și trebuie s-o facă deoarece aceasta este, din punct de vedere moral, un motor indispensabil efortului ei (...)

Planul meu constă deci în a degaja Franța, nu din alianța atlantică pe care înțeleg s-o mențin cu titlul de ultimă precauție, ci din integrarea realizată de N.A.T.O. sub comandament american ; în a stabili cu fiecare stat din blocul răsăritean și, în primul rînd, cu Rusia rela-

*) Vezi „Lumea" nr. 47 și 48

**) Macmillan, la Paris în februarie 1959

Londra, iulie 1940. Întîlnire cu ofițeri francezi care au hotărît să continue lupta împotriva Germaniei hitleriste. Ofițerul din mijloc este Philippe de Gaulle, fiul generalului

1913. Un locotenent numit Charles de Gaulle... (dreapta)

Istoricul Apel către francezi, din 18 iunie 1940 : „Franța a pierdut o bătălie ! Dar Franța n-a pierdut războiul !"

ții urmărind destinderea, apoi înțelegerea și colaborarea ; în a proceda la fel, atunci cînd va sosi momentul, cu China (...)

Încă la 14 septembrie 1958, înalț drapelul. Printr-un memorandum adresat personal președintelui Eisenhower și primului ministru Macmillan, pun sub semnul întrebării apartenența noastră la N.A.T.O., declarînd că ea nu mai corespunde necesităților apărării noastre (...)

În martie 1959, flota noastră din Mediterana este retrasă din N.A.T.O. După scurt timp, urmează interzicerea pentru forțele americane de a introduce bombe atomice în Franța, indiferent dacă este vorba pe sol sau pe bordul avioanelor, și să instaleze în această țară rampe de lansare. Mai tîrziu, vom pune din nou sub autoritatea națională mijloacele noastre de apărare aeriană și controlul aparatelor care survolează teritoriul nostru. Pe măsură ce vom readuce în metropolă unitățile noastre din Africa de Nord, nu le vom transfera Comandamentului aliat. La 16 septembrie 1959, inspectez la Școala Militară centrele unde sînt studiate principiile și resursele apărării noastre naționale, precum și regulile și mijloacele de acțiune ale celor trei arme. Apoi, întrunind pe profesori și pe auditori, rostesc o cuvîntare care definește puterilor publice și Comandamentului militar directiva nouă a statului cu privire la securitatea țării.

(...) Apoi arăt că, la noi, statul nu a avut niciodată și nu poate avea justificare, și cu atît mai mult durată, dacă nu-și asumă în mod direct răspunderea apărării naționale, iar Comandamentul militar nu are în fața națiunii și în fața armatei autoritate, demnitate, prestigiu, decît dacă răspunde el însuși pe cîmpurile de luptă de soarta țării. Precizez : „Înseamnă că, pentru Franța, sistemul care a fost numit «integrare» și-a trăit traiul..."

Atitudinea nouă a unei Franțe care își ia astfel răspunderile provoacă tot felul de reacții. La noi, partidele și ziarele blamează și avertizează. Partenerii noștri din Comunitate sînt contrariați că adoptăm o poziție atît de diferită de a lor. La Washington și la Londra, această ruptură în subordonarea generală provoacă un amestec de surprindere, iritare și înțelegere, care se exprimă prin valuri de articole și declarații. Din acest punct de vedere, aceleași ziare și aceleași posturi de radio care, înainte de 1958, nu se ocupau de loc de Franța, exceptînd uneori pentru a-i acorda o oarecare compătimire, se ocupă acum de ea fără încetare. Ceea ce spune și ceea ce face ea, în special în persoana șefului de stat, situația care i se atribuie, intențiile care îi sînt atribuite, dau loc la nenumărate aprecieri, ori amare și ironice, ori încrezătoare și elogioase, dar niciodată indiferente. Pentru opinia străină, țara noastră a devenit brusc unul din actorii principali ai unei piese în care nu mai era considerată decît ca o figurantă. Cît despre guverne, indiferent dacă este vorba de acelea din tabăra alăturată sau de țările răsăritene, sau de lumea a treia, ele înțeleg că s-a intrat într-o perioadă politică în care Franța, reînnodînd lanțul vremurilor, se conduce de aci încolo ea însăși și că lucrul cel mai bun este, de la caz la caz, să se acomodeze cu această situație sau să profite de ea.

ÎNTÎLNIREA CU J. F. KENNEDY

Succesorul (lui Eisenhower — n.n.) este John Kennedy. Ales pentru a avea inițiativă, dar reușind la extrema limită ; pus în fruntea unei țări colosale, dar

Cu fostul președinte John Kennedy, la Paris, în 1961

ale cărei probleme interne sînt grave ; înclinat să acționeze repede și energic, dar pradă mașinăriei greoaie a puterilor și serviciilor federale ; intrînd în scenă într-un univers unde puterea și gloria americană se etalează dar cu toate plăgile supurînde ; găsind, pentru a juca partida, creditul deschis tinereții lui, dar și îndoielile care înconjoară un novice, noul președinte în ciuda atîtor obstacole este hotărît să-și desfășoare cariera în slujba libertății, a justiției și a progresului. Este adevărat că, convins de datoria Statelor Unite și a lui însuși de a lichida nedreptățile, el va fi determinat la început să facă intervenții pe care calculul nu le justifică. Dar, fără îndoială, experiența omului de Stat ar fi îngrădit treptat impulsul idealismului. John Kennedy avea mijloacele și, fără crima care l-a ucis, el ar fi putut avea și timpul necesar pentru a-și pune pecetea pe epocă.

Abia și-a preluat funcția, încă mai bîlbîie puțin și caută cînd intră în corespondență cu mine. În februarie, îmi scrie pentru a-mi cere să sprijin guvernul său care dorește ca Națiunile Unite să pună mîna pe conducerea militară, politică și administrativă a Republicii Congo-Leopoldville, ceea ce de altfel trebuie să refuz. În martie, pentru a-mi propune să-l urmez în proiectul său de a pune din oficiu Laosul sub protecția S.E.A.T.O., ceea ce din nou nu pot să accept. În aprilie, pentru a-mi spune bucuria sa că va sosi în curînd în Franța la invitația mea. În mai, pentru a-mi încredința că, după ce se va vedea cu mine, intenționează să se întîlnească cu Hrusciov la Viena. Între timp, el a permis și a acoperit expediția nefericită spre Cuba a exilaților plecați din Florida. La 31 mai 1961, sosește la Paris, plin de dinamism, înconjurat de o atmosferă de vie curiozitate, alcătuind cu strălucitoarea și cultivata sa soție o pereche plină de farmec. Publicul îl primește cu cea mai mare simpatie. Recepțiile oficiale oferite în capitală și la Palatul Versailles au cel mai mare fast. Dar esențialul, evident, îl constituie seria de întrevederi ale președintelui, secondat de Dean Rusk și Gavin, cu mine însoțit de Debré, Couve de Murville și Alphand.

Reiese că atitudinea Statelor Unite față de Franța s-a schimbat într-adevăr mult ! Este deja departe vremea cînd — lăsînd de o parte prietenia tradițională — Washingtonul considera Franța drept un oarecare protejat al lui, cu care nu se trata, ca și cu ceilalți, decît în cadrul unor organe colective : N. A. T. O., S.E.A.T.O., O.N.U., O.C.D.E., F.M.I. etc. Acum, americanii s-au resemnat cu independența noastră și au de-a face cu noi în mod direct și special. Dar nu-și închipuie totuși că acțiunea lor încetează să fie preponderentă și că a noastră s-ar putea despărți de ea. De fapt, în fiecare caz, Kennedy îmi propune să primesc o participare la acțiunile lui. Îi răspund că Parisul este desigur foarte dispus la o concertare strînsă cu Washingtonul, dar că, în ceea ce privește acțiunile Franței, ea le pornește din inițiativă proprie.

...În special cu privire la Indochina îi arăt lui Kennedy în ce măsură politicile noastre sînt divergente. Într-adevăr, el nu-mi ascunde că Statele Unite se pregătesc să intervină. În Siam, ele implantează baze aeriene, datorită influenței aproape exclusive pe care o exercită asupra guvernului mareșalului Sarit. În Laos, a cărui neutralitate va fi totuși reafirmată printr-o conferință la Geneva, Statele Unite introduc „consilieri militari" ai lor înțelegîndu-se cu șefi locali, în ciuda reticențelor prințului Suvanna Fuma și ale partidului „neutraliștilor". În Vietnamul de sud, după ce au împins la asumarea puterii dictatoriale de către Ngo Dinh Diem și la plecarea consilierilor francezi, S.U.A. încep să implanteze, sub pretextul ajutorului, primele elemente ale unui corp expediționar. John Kennedy mă face să înțeleg că afacerea va lua amploare, pentru a instala în peninsula indochineză un cap de pod. Dar, în loc să-i dau avizul favorabil pe care îl dorește, declar președintelui că pornește pe o cale greșită.

„Pentru dv. — îi spun — intervenția în această regiune va fi un angrenaj fără sfîrșit. Începînd din momentul în care niște națiuni s-au deșteptat, nici o autoritate străină, indiferent de mijloacele ei, nu are șansă să li se impună. Vă veți da seama de acest lucru. Căci, dacă veți găsi la fața locului guvernanți care, din interes, acceptă să asculte de dv., popoarele, în ce le privește, nu vor accepta și, de altfel, ele nu vă cheamă. Ideologia pe care o invocați nu va schimba nimic în această privință. Mai mult, masele o vor confunda cu voința dv. de putere. Iată de ce, cu cît vă veți angaja mai mult acolo împotriva comunismului, cu atît mai mult comuniștii vor fi considerați drept campionii independenței naționale, cu atît vor primi mai mult ajutor și, în primul rînd, ajutorul disperării. Noi, francezii, am făcut această experiență. Dv., americanii, ați dorit ieri să luați locul nostru în Indochina. Acum, vreți să preluați succesiunea noastră pentru a reaprinde un război pe care noi l-am terminat. Vă prezic că vă veți împotmoli pas cu pas într-o mlaștină militară și politică fără fund, oricît nu ați precupeți pierderile și cheltuielile. Dv., noi și alții nu trebuie, în această Asie ne-

25 august 1944

(Desen de **Jean Effel**)

fericită, să ne substituim statelor pe propriul lor sol, ci să le ajutăm să iasă din mizerie și umilință...

■

La drept vorbind, coaliția ostilă a comitetelor și a stilourilor, deși uneori mă supără, nu mă atinge adînc... Pentru a mă potoli în privința lor, atunci cînd nemulțumirea lor depășește măsura, îmi repet cuvintele pe care Corneille le pune în gura lui Octavian :

„Cum ! Vrei să fii cruțat, cînd n-ai cruțat nimic !"

Dar, dacă nu sînt prea sensibil la loviturile date persoanei mele prin cuvînt și prin scris, sînt mai sensibil la impresia că, dincolo de mine ideea însăși a redresării naționale provoacă atîtea refuzuri și atîtea mînii în rîndul notabilităților. S-ar spune că vechile școli conducătoare, indiferent de activitățile lor, de etichetele lor, de ideologiile lor, se pronunță pentru decadență, fie din amețeală în fața prăpastiilor care trebuie trecute pentru a o îndepărta, fie pentru că avînd sentimentul că nu poate fi evitată ei o erijează din punct de vedere intelectual în sfidare și în doctrină, fie în sfîrșit pentru motivul că rutinele și slăbiciunile lor ar găsi în decadență o șansă de durată și o aparență de justificare. (...) Se pune astfel în modul cel mai preocupant problema de a ști ce se va întîmpla cu țara cînd, o dată cu mine, va fi dispărut acel fenomen pe care îl reprezintă, la conducerea statului, o autoritate efectivă, legitimizată de evenimente și care se confundă cu credința și speranța poporului francez.

Totuși, înainte de a aborda această problemă a „succesiunii", trebuie să spun că rezultatele obținute după patru ani de la întoarcerea mea mi se par încurajatoare. În loc ca țara noastră să rămînă cufundată în confuzia politică derizorie în care se zbătea, am vrut s-o determin să adopte un stat care să aibă o conducere, un guvern, un echilibru, o autoritate. Este fapt împlinit ! În loc s-o las să-și verse sîngele, să-și piardă banii, să-și sfîșie unitatea, agățîndu-se de o dominație colonială, perimată și nejustificată, am vrut să înlocuiesc vechiul Imperiu prin asocierea amicală și practică a popoarelor care depindeau de el. Am reușit ! În timp ce delăsarea economică, deficitul financiar, prăbușirea cronică a francului, imobilismul social, stînjeneau progresul necesar prosperității și puterii Franței, am vrut ca un plan să reglementeze efectiv dezvoltarea ei modernă, ca bugetele ei să fie în ordine, ca moneda ei să aibă o valoare solidă și nediscutată, ca poarta să fie deschisă schimbării relațiilor dintre fiii ei printr-un început de participare a tuturor la activitatea întreprinderilor. S-a ajuns și la acestea ! Pentru ca Europa să înceteze să fie un teren de dușmănii și de pericole, să etaleze de o parte și de cealaltă a Rinului și a Alpilor dezbinarea ei economică și politică, să ridice unele împotriva celorlalte popoarele ei din Est și Vest, am vrut ca Franța și Germania să devină vecini buni, să ia ființă Piața comună a „celor șase", să fie trasat cadrul în care ele își pot conjuga acțiunea îndreptată în afară, să renască simpatia și încrederea firească dintre slavi și francezi. Toate acestea sînt pe cale bună ! În timp ce Franța renunța la ea însăși, rătăcindu-se în viclene fantasme supranaționale, renunțînd la apărarea ei, la politica ei, la soarta ei, la hegemonia atlantică, lăsînd altora terenurile de influență, de colaborare, de prietenie, care îi erau odinioară familiare în lumea a treia, am vrut ca ea să-și arate personalitatea printre vecinii ei, respectînd în același timp pe a lor, ca fără să renege alianța ea să refuze protectoratul, ca ea să se înzestreze cu o forță capabilă să descurajeze orice agresiune și comportînd în primul rînd un armament nuclear, ca ea să reapară în ideile, activitățile și speranțele universului, în total ca ea să-și redobîndească independența și strălucirea. Și, într-adevăr, așa se întîmplă !

Pe panta pe care urcă Franța, misiunea mea este mereu de a o călăuzi spre vîrf, în timp ce toate vocile de jos o cheamă neîncetat să coboare. După ce a ales, încă o dată, să mă asculte, ea s-a smuls din marasm și a trecut etapa reînnoirii. Dar, de aici încolo, ca și ieri, nu pot să-i arăt alt obiectiv decît culmile, altă cale decît cea a efortului.

Ultima zi

Ziua de 9 noiembrie fusese, la început, ca toate celelalte. La ora 9,30, generalul de Gaulle se afla, ca în fiecare dimineață, în biroul său din „La Boisserie", încăpere descrisă în „Memoriile de război", așezată într-o latură a casei, de unde „descoperea depărtările, în direcția apusului".

Ca de obicei, lucrase la volumul II al „Memoriilor de speranță", intitulat „Efortul" și cuprinzînd perioada august 1962-decembrie 1965. Se afla la începutul capitolului III, consacrat problemelor internaționale. Primul se referea la alegerea președintelui Republicii prin vot universal. Capitolul următor, terminat la începutul toamnei, se ocupa de probleme economice și de primele peripeții politice ale perioadei respective : moțiunea de cenzură a Adunării Naționale împotriva guvernului Pompidou, demisia prezentată generalului de Gaulle, care i-a cerut lui Georges Pompidou să rămînă în funcție, dizolvarea Adunării Naționale, alegerile legislative, acceptarea demisiei lui Pompidou și noua numire a acestuia în postul de prim-ministru.

Capitolul al treilea, început, urma să fie consacrat problemelor diplomatice. El ar fi tratat, între altele, despre călătoria generalului în Germania federală, despre criza din Cuba, despre întrevederile cu Harold Macmillan (la Rambouillet, în 15 și 16 decembrie 1962), despre acordurile de la Nassau și opoziția generalului față de intrarea Marii Britanii în Piața comună. Urma ca, la 17 noiembrie, Pierre-Louis Blanc, fost șef al serviciului de presă al Palatului Elysée, să vină la Colombey cu un întreg dosar de documente și informații diplomatice. În ultimul capitol al acestui al doilea volum, generalul de Gaulle avea intenția să se înfățișeze pe el însuși, în raport cu marile personalități ale istoriei Franței. Cititorul ar fi putut să asiste astfel la o confruntare a lui de Gaulle cu Clovis, Carol cel Mare, Ludovic al XIV-lea, Danton, Napoleon, Clémenceau, poate și alții...

În această zi, de luni 9 noiembrie, generalul de Gaulle prînzise numai cu doamna de Gaulle. Mîncase cu poftă, fără să simtă nici cea mai mică oboseală, apoi se plimbase de două ori în grădină, prima oară cu doamna de Gaulle, a doua oară singur, între două averse, sub un cer întunecat și în mijlocul vîntului care zmulgea ultimele frunze de pe copaci.

În acea zi, fostul șef al statului primise pe un tînăr agricultor din Colombey, René Piot, pentru a rezolva problema unei îngrădituri. Recent, generalul de Gaulle cumpărase în împrejurimi un teren pe care, în cadrul restructurării comunei, putuse să-l schimbe pe un alt teren, vecin cu „La Boisserie" și care dubla suprafața parcului. Generalul de Gaulle îl rugase pe Piot să vină pentru a-i face o portiță în gardul care despărțea grădina sa de terenul recent achiziționat. Lucrarea urma să fie gata la 15 noiembrie. Fostul președinte al Republicii intenționa de asemenea să planteze copaci și încredințase această sarcină pepinierelor „Truffaut".

După plimbarea obișnuită, generalul de Gaulle avea să se înapoieze în camera sa de lucru — plină cu hîrtii, dosare, cărți, amintiri, cadouri, și împodobită cu două fotografii, una a nepoților săi și una a amiralului Thierry d'Argenlieu — și să lucreze mai departe la Memoriile sale. Ca de obicei, generalul de Gaulle alterna această activitate cu redactarea corespondenței.

La un moment dat, în cursul după-amiezii, a intrat în sufragerie, unde se afla doamna de Gaulle. Generalul, care avea în mînă două scrisori — ultimele două pe care le-a scris — a cerut doamnei de Gaulle adresele, apoi s-a înapoiat în biroul său și, cînd s-a întunecat, a tras el însuși obloanele, așa cum făcea în fiecare seară. A fost ultima lui privire asupra parcului învăluit în ceață, într-un miros de frunze uscate și de ierburi umede, asupra peisajului unduios, asupra marilor întinderi întunecate ale cîmpiilor și pădurilor.

Potrivit anturajului său, nimic nu permitea să se prevadă această moarte bruscă. Duminica următoare, la 22 noiembrie, generalul de Gaulle ar fi împlinit 80 de ani. Era sănătos. Avea numeroase proiecte : Memoriile sale, plantațiile sale de copaci, viitoarea vacanță de Crăciun, chiar cea de Paști, despre care vorbise. Recent, făcuse împreună cu copiii lui plimbări lungi în pădurea Dhuits. După mai bine de o oră de mers, se întorsese spre generalul de Boissieu, zîmbind : „Ai obosit ?", „Nu", „Bine, mergem mai departe..."

A doua zi, primea un vechi tovarăș de arme, generalul Renouard, mai vîrstnic decît el cu cinci ani, care i-a spus : „Generale, voiam să te văd înainte de a muri..."

Cu două zile înainte de moartea sa, sîmbătă 7 noiembrie, el străbătuse cu automobilul împrejurimile — fără a trece de limitele departamentului — 150 de kilometri în decurs de peste două ore. Pe un drumeag, alături de doamna de Gaulle, mersese pe jos vreo 20 de minute, urmat ca totdeauna de inspectorii însărcinați să-l păzească. În ajunul morții, asistase la slujba religioasă de la Colombey...

Și, totuși, generalul de Gaulle nu avea oare o presimțire ? Nu simțise oare o alertă pe care o ținuse secretă ? De cîte ori nu a murmurat, atunci cînd vorbea despre terminarea celor trei volume ale „Memoriilor de speranță" : „Dacă Dumnezeu mai mă lasă în viață..." De cîte ori nu a cerut celor din apropierea lui să se roage ca el să-și poată duce sarcina pînă la capăt...

La 3 noiembrie, trecînd prin fața cimitirului din Colombey, spusese unuia din intimii săi : „Poarta cimitirului este prea îngustă. De îndată ce voi fi și eu acolo, va trebui să se facă încă o poartă..."

În acest cimitir din Colombey, unde este înmormîntată fiica sa Anne și „unde într-o zi i se va alătura soția sa", generalul de Gaulle odihnește azi după ce i-a fost îndeplinită rugămintea: „Către Franța... Nu avem nimic de cerut, decît, poate, ca în ziua în care moartea va veni să ne ia, Franța să ne îngroape încetișor în pămîntul ei bun și sfînt".

Jean MAURIAC

În exclusivitate pentru „Lumea"

La solicitarea revistei noastre, întrebarea de mai jos a fost adresată constructorului principal al vehiculului „Lunohod-1" de către corespondentul agenției de presă „Novosti". Publicăm răspunsul primit.

Ne vorbește constructorul principal al „Lunohod"-ului

CUM SE DEPLASEAZĂ „AUTOMOBILUL LUNAR"?

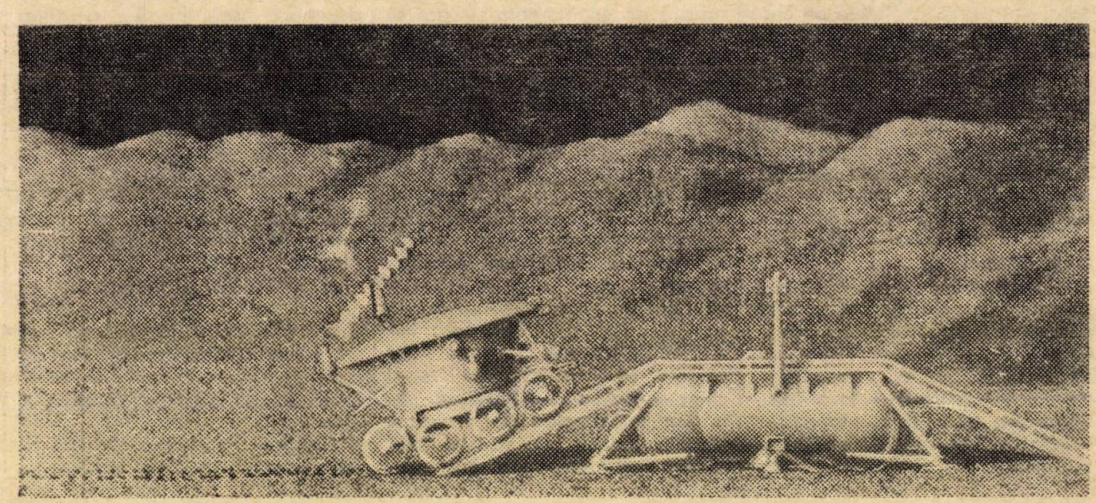

„Lunohod"-ul trece la acțiune (desen)

Vorbind despre rolul automaticii în funcționarea șasiului autopropulsat al vehiculului lunar, trebuie relevat că soluționarea problemelor respective de automatizare este destul de complicată.

În secolul nostru există tendința automatizării maxime, a creării de dispozitive cibernetice care să excludă integral participarea omului la comandă. Trebuie spus însă că, în actualul stadiu al dezvoltării tehnice, un astfel de mod de abordare a problemei nu e rezonabil. De ce?

În primul rînd, un astfel de „automat autonom" ar depăși, în mod inevitabil din punct de vedere al greutății, dimensiunilor și consumului de energie, posibilitățile de transport ale navelor spațiale.

În al doilea rînd — și aceasta este, probabil, mai important — omul posedă o mare capacitate de adaptare la mediu, o mare suplețe în căutarea unei ieșiri din situații neașteptate. De aceea, și în comandarea mișcării, el trebuie să dețină rolul de protagonist. Automaticii i se rezervă rolul de asistent al omului. În cazurile care reclamă o acțiune rapidă, automatica va înlocui omul, iar în alte situații va executa, la comenzile omului, manipulările stabilite prin program. Pornind de la aceste considerente, a fost realizat sistemul pentru șasiul „Lunohod"-ului.

În construcția șasiului autopropulsat al aparatului „Lunohod-1" a fost prevăzut un șir de dispozitive automate a căror destinație se rezumă în esență la următoarele: executarea funcțiilor menite să sporească securitatea deplasării; asistența acordată conducătorului în dirijarea acestei mișcări; executarea experimentului științific de măsurare a proprietăților mecanice ale solului lunar.

În cursul deplasării „Lunohod"-ului pe suprafața Selenei poate apărea pericolul unei avarii. Bunăoară, ne putem închipui că vehiculul se deplasează pe o pantă care, la un moment dat, ar putea provoca, datorită unghiului ei mare de înclinare, răsturnarea vehiculului. Întîmplător „Lunohod" s-ar putea, ca să spunem așa, „propti" într-o stîncă. De asemenea, nu este exclus ca roata conducătoare să se împotmolească într-o fisură, ceea ce ar duce la o apreciabilă suprasolicitare a ei. Toate acestea s-ar petrece fără ca la bordul mașinii să existe un om.

Conducătorul de pe sol, care urmărește indicațiiile aparatelor, află despre toate aceste accidente sau avarii cu oarecare întîrziere, cauzată de intervalul de timp necesar radio-semnalului pentru a străbate distanța între bordul „Lunohod"-ului și pupitrul conducătorului. Un fenomen similar are loc și la executarea comenzilor transmise „Lunohod"-ului de către conducător.

Iată de ce, pentru a preîntîmpina posibilitatea răsturnării vehiculului lunar în timpul deplasării pe pante, atît la urcuș cît și la coborîș, sau în cursul deplasării pe un teren cu unghiuri mari de înclinare, sînt prevăzute în sistemul șasiului palpatoare (un fel de antene) care urmăresc unghiuri de înclinare a mașinii. Cînd aceste unghiuri ating anumite valori, de natură să pericliteze echilibrul normal al aparatului, începe să funcționeze sistemul automat de la bord, care oprește „Lunohod"-ul.

În aparatajul de la bord există de asemenea aparate care urmăresc gradul de solicitare a roților conducătoare. Pentru a evita deteriorarea motorului, transmisiilor, ale altor elemente ale mecanismului de acționare, dispozitivul automat de la bord oprește „Lunohod"-ul cînd aceste solicitări ating valori maxime.

În ambele cazuri, mișcarea este reluată numai la o comandă specială de pe Pămînt. Această comandă se dă după ce situația a fost studiată și s-a luat hotărîrea corespunzătoare în privința direcției și modalităților de deplasare ulterioară.

Pentru a înlesni comanda mișcării, „Lunohod"-ul este prevăzut cu anumite manevre automate. Conducătorul de pe sol poate dispune mișcarea „înainte" și „înapoi". Aparatul le poate executa fie în mod continuu, fie în „porții", într-un așa numit regim de „dozare". În acest caz, la o comandă a dispozitivului aflat la bord, „Lunohod"-ul se oprește automat după un anumit interval de timp. El își poate relua mișcarea, tot automat. „Dozele" de oprire și pornire automată pot fi programate pe diferite „porții" de timp, de la cîteva secunde la cîteva minute.

Posibilități similare sînt prevăzute și pentru comandarea virajelor. În condițiile unui traseu complicat, conducătorul de pe sol poate folosi opririle automate pentru orientarea periodică, pentru evaluarea situației și pentru luarea unei hotăriri privind caracterul manevrei următoare.

La început, pînă ce nu va fi fost verificată funcționarea tuturor sistemelor și nu va fi fost acumulată o anumită experiență în domeniul conducerii vehiculului, un astfel de regim de deplasare este pur și simplu indispensabil.

Să ne închipuim cazul, de-a dreptul neplăcut, cînd „Lunohod"-ul, căpătînd comanda „înainte", nu va capta de pe Pămînt comanda următoare pentru oprire din cauza vreunor defecțiuni sau din alte motive. El va continua să se deplaseze pînă ce, ca să spunem așa, va da de belea. Iată, așadar, că existența comenzilor de mișcare dozată este totodată și un mijloc de preîntîmpinare a avariilor.

„Lunohod-1" este dotat și cu un aparat pentru obținerea informației științifice referitoare la solul lunar. La o comandă de pe Pămînt, el execută automat programul de măsurători a proprietăților mecanice ale solului.

Construirea „Lunohod"-ului a fost o activitate complexă pentru că aparatura trebuie să funcționeze ireproșabil, iar împrejurările funcționării ei trebuie să fie prognosticate cît se poate de corect, astfel încît să nu apară nici un fel de surprize. În general, se poate spune că tehnologii constructori au creat un robot eficient și bine echipat, apt să asigure succesul experimentului în ansamblu.

De ce în Marea Ploilor

Dr. Kira Șingariova

colaborator științific la Institutul de Cercetări Cosmice al Academiei de Științe a U.R.S.S.

Au trecut circa 5 ani de la momentul primei aselenizări și iată că, pentru a zecea oară, un aparat cosmic a ajuns cu bine pe Lună și a început să execute programul de cercetări trasat. Poate că acest număr nu impresionează la fel de mult ca acela al experimentelor executate de sateliți artificiali în spațiul circumterestru. Fapt este însă că, în cazul de față, avem de-a face cu un exemplu concludent în care cantitatea cedează întîietatea calității.

Într-adevăr, grație aselenizării line a aparatelor cosmice, s-au obținut primele panorame lunare, care au furnizat o imagine a microreliefului suprafeței lunare, a structurii scoarței lunare și a rezistenței sale. De curînd stația automată sovietică „Luna-16" a procedat la forarea solului lunar și a adus pe Pămînt un „eșantion selenar".

Ultima experiență — stația „Luna-17" — a demonstrat încă o dată posibilitățile, practic nelimitate, ale automaticii, atît în domeniul creării complexelor racheto-spațiale cît și în cel al executării programului de cercetări științifice. „Luna-17" a coborît în Marea Ploilor; niciodată, încă vreun cercetător automat al Lunii nu a ajuns atît de departe spre nord. Această tendință spre nord este foarte demnă de menționat deoarece, tocmai aici, în partea nord-vestică a discului vizibil al Lunii, se află Marea Ploilor, care polarizează de multă vreme atenția cercetătorilor. În primul rînd, aceasta este cea mai vastă „mare" circulară din emisfera vizibilă. Diametrul ei variază între 1 100 și 1 200 kilometri. „Malurile" acestei „mări" includ creste muntoase, cunoscute cercetătorilor. În sfîrșit, aici se apropie dinspre sud și sud-vest sistemele radiale ale craterelor Copernic și Aristarh.

Spre deosebire de varietatea crestelor muntoase „de coastă", a căror înălțime variază, în medie, între 2 000 și 3 000 de metri, relieful fundului „mării" este extrem de lin. De exemplu, în partea centrală a acestei „mări" nu există cratere cu un diametru de peste 5 km. În ce privește „șesul marin" în ansamblul său, aci nu întîlnim decît cel mult zece cratere, al căror diametru se situează în limitele a 15—20 km, Cratere mari, cu diametru între 50—100 de km, se află doar în zona de coastă. Dintre ele sînt de menționat craterul Arhimede, cu suprafața sa interioară aidoma unei oglinzi, craterul Eratosphen (orificiul din vîrful culmii sale centrale preocupă de mult pe geologi), craterul Platon, care se distinge printr-o suprafață interioară fin nivelată și, în sfîrșit, craterul Pitheu, avînd forma unui romboedru. Culmile ce se întîlnesc cu precădere în nord-estul „mării" atrag de asemenea atenția printr-un șir întreg de particularități. De pildă, vîrful Picaud, acoperit cu o rețea de fisuri, vîrful Pithon, care are pe culme un dublu orificiu.

E de relevat și faptul că, în afara particularităților morfologice ale elementelor de relief, pe teritoriul Mării Ploilor s-au remarcat particularități ce sînt puse în legătură cu manifestarea activității lunare. De exemplu, în regiunea craterului Platon, s-a observat în 1948 o explozie de un galben portocaliu, iar în zona Pithonului s-au observat nori.

Aspectul exterior al Mării Ploilor păstrează urmele etapelor fundamentale ale formării sale. Deocamdată, specialiștii nu au o opinie unanimă în această privință. Una din ipoteze atribuie originea ei unei explozii care s-ar fi produs în urma căderii unui uriaș meteor de dimensiunile unei microplanete și care a dus ulterior la o inundație cu lavă. Alții atribuie originea mării unor procese interioare, de profunzime, care de asemenea ar fi provocat o mare revărsare de lavă. Tocmai de aceea, orice informație obținută nemijlocit de pe suprafața Mării Ploilor este deosebit de valoroasă. Asemenea informații furnizează, în prezent, „Lunohod-1".

Cercetările științifice referitoare la Marea Ploilor prezintă importanță și pentru soluționarea problemelor legate de precizarea configurației cîmpului gravitațional al Lunii, deoarece în partea centrală a Mării Ploilor s-a descoperit cea mai mare anomalie gravitațională. Anomalia ar putea fi provocată, de exemplu, de concentrarea unor mase de materie cu densitate sporită. Pînă în prezent nu există însă nici o posibilitate de a cerceta fundamental acest fenomen, care a căpătat denumirea de „mascon" (concentrare de mase).

Stațiunea „Luna-17" a aselenizat în zona de tranziție „mare-continent", ceea ce prezintă un mare interes deoarece ne poate furniza date asupra formării contactelor între aceste regiuni. Împrejurimile locului unde s-a produs aselenizarea se disting printr-un relief lin. Se întîlnesc așa-numite „protuberanțe", ce se întind în direcția meridională și care ajung la înălțimi de 300—400 metri. Ele se află, însă, la o depărtare apreciabilă de locul aselenizării și, practic vorbind, este exclusă vreo influență a lor asupra deplasării aparatului.

Cucerirea Lunii, începută cu 11 ani în urmă de stațiunea „Luna-2" care, în septembrie 1959, a dus în Marea Ploilor un fanion cu stema Uniunii Sovietice, continuă cu succes. „Lunohod-1" a trecut la executarea experimentelor științifice.

reflector

ȘAH ÎN COSMOS

Una din „senzațiile" zborului navei cosmice sovietice „Soiuz-9" a constituit-o, după cum se știe, faptul că astronauții au jucat cîteva partide de șah, atît între ei cît și cu parteneri de pe Pămînt. Era o modalitate de a ține o legătură constantă între navă și centrul de urmărire a zborului, cît și de a controla comportamentul și reflexele astronauților în timpul lungii călătorii spațiale. Tabla lor de șah era brăzdată de un sistem de canale în formă de T, care convergeau către centrul oricărui pătrat, ajungînd însă și în afara cîmpului de joc. Fiecare piesă avea la bază un mic suport care se introducea în canal. Datorită acestuia, piesa rămînea agățată de tablă și, pentru a o muta, era necesar să fie împinsă pe canale, pînă la locul dorit. Dacă locul era ocupat de o piesă „luată", mai întîi trebuia scoasă aceasta și apoi efectuată mutarea. Lungimea pieselor permitea o manevrare ușoară, iar piesele ieșite din joc puteau fi lesne fixate pe margini. Este vorba de un mecanism complex care a „învins" imponderabilitatea și căruia astronauții i-au dat o înaltă apreciere.

INTERZICEREA TOTALĂ...

...a tuturor reclamelor pentru țigarete, țigări de foi și tutun de pipă constituie principala recomandare a unui raport elaborat de Colegiul medicilor britanici. Raportul menționează că a fuma 24 de țigări pe zi sau mai mult echivalează cu o perspectivă de 1 la 9 de a te îmbolnăvi de cancer pulmonar, în comparație cu o posibilitate de 1 la 284 pentru un nefumător.

Raportul stabilește de asemenea o corelație directă între fumat și tromboza coronariană, hipertensiunea arterială, cancerul vezicii biliare și ulcerul gastric. Totodată, în comparație cu ceea ce se vedea înainte, fumătorii sînt supuși unui risc mult mai mare de a contracta bronșite și alte afecțiuni ale aparatului respirator. În raport se mai subliniază că, sub raportul nocivității, există o deosebire foarte mică între efectul țigaretelor, al țigărilor de foi și al tutunului de pipă.

Autorii raportului repetă apelul lansat în 1962, fie pentru interzicerea totală, fie pentru limitarea drastică a fumatului în localurile publice. Ei cer totodată punerea în afara legii a tuturor formelor de publicitate, inclusiv cupoanele cu cadouri și patronarea manifestărilor sportive de către fabricile de țigări.

Anul trecut, industria tutunului a cheltuit 14 milioane lire sterline pentru reclame în ziarele și revistele britanice. S-a calculat de asemenea că industriașii au cheltuit între 4 și 7 milioane lire sterline pentru promovarea produselor lor pe bază de cadouri.

LA LIBRE BELGIQUE

BRUXELLES

O VICTORIE A REALISMULUI ÎN EUROPA

Paul STRUYE
preşedintele Senatului belgian

DUPĂ semnarea, la Moscova, a tratatului sovieto—vest-german de nerecurgere la forţă, încheierea acordului polono—vest-german recent parafat la Varşovia marchează o etapă importantă pe calea unei destinderi trainice în Europa. Acest acord este, într-un fel, echivalentul acordului prin care generalul de Gaulle şi cancelarul Adenauer consfinţeau, cu cîţiva ani în urmă, reconcilierea dintre ţările lor. Atunci doi inamici „ereditari" celebrau regăsirea lor printr-un tratat de cooperare şi prietenie. Tratatul parafat la Varşovia apropie la rîndul lui doi inamici „ereditari". Rănile de cicatrizat erau aci mai dureroase. Cum ar putea uita polonezii că războiul din 1940—1945 i-a costat 6 milioane de morţi ?

Dar tratatul îi pune, pentru prima dată, la adăpost de revendicări teritoriale şi de ameninţarea unei revanşe. Polonia vede astăzi recunoscîndu-i-se frontierele definitive, care trebuie să-i îngăduie să se îndrepte cu încredere către un viitor mai sigur decît trecutul care i-a adus atîtea decepţii şi încercări.

Fără îndoială, termenul „recunoaşterea frontierei Oder-Neisse" nu figurează, expressis verbis, în tratat. Negociatorii polonezi şi vest-germani au dus o lungă dispută, care avea de altfel drept obiect mai mult cuvintele decît situaţiile de fapt. O „recunoaştere" propriu-zisă a frontierei ar fi avut, după cum s-a subliniat, caracterul unei dispoziţii asimilabile celor dintr-un tratat de pace. Or, potrivit prevederilor constituţiei federale a republicii de la Bonn, un tratat de pace nu poate fi aprobat decît de o majoritate de două treimi în Bundestag, majoritate pe care actualul guvern nu ar fi avut multe şanse s-o realizeze.

Dificultatea a fost eludată prin folosirea unor formule potrivit cărora Polonia şi Republica federală „constată" că frontiera al cărei „marcaj" a fost fixat prin Conferinţa de la Potsdam, din 2 august 1945, constituie frontiera occidentală a Poloniei, afirmă „inviolabilitatea", „în prezent şi în viitor", a frontierelor lor existente, se angajează reciproc să „respecte" fără rezerve integritatea lor teritorială, declară „că nu au nici o revendicare teritorială una faţă de cealaltă" şi că „nu vor ridica (asemenea revendicări) în viitor". Este aici o abundenţă de repetări şi de formulări solemne aparent inutile, dar care au meritul de a pune clar în evidenţă voinţa celor două părţi de a recunoaşte în fapt, şi într-un mod definitiv şi irevocabil, frontierele cărora scrupule juridice împiedică să li se dea consacrarea „formală" a unei recunoaşteri „de jure".

Că este vorba despre o reglementare definitivă nu poate fi deci obiect de îndoială pentru nimeni. Cancelarul Brandt a ţinut să sublinieze aceasta într-un discurs radiodifuzat ce se adresa în mod special acelor germani — sau descendenţilor lor — care au părăsit acum un sfert de secol teritoriile actualmente administrate de Polonia. Cancelarul a susţinut o teză nobilă şi curajoasă, cerînd acestor compatrioţi ai săi să nu se „imobilizeze în amărăciune, ci să-şi întoarcă privirile către viitor" şi insistînd asupra faptului că acordul cu Polonia „stabileşte o bază pentru un viitor paşnic".

Cancelarul a spus, de asemenea, despre tratatul parafat la Varşovia că este „emoţionant" pentru că pune capăt „unui capitol întunecat din istoria Europei". Tratatul este „emoţionant" şi prin acel text, puţin uzual în acest gen de tratate, care în preambul aminteşte că „mai mult de 25 de ani s-au scurs de la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, a cărei primă victimă a fost Polonia şi care a aruncat popoarele Europei în profunde suferinţe", şi care constată că „în cele două ţări a apărut între timp o nouă generaţie, căreia se cuvine să i se asigure un viitor paşnic".

Ar fi fost absurd şi nedrept să se vrea din nou răsturnări de situaţii prin noi migraţii de milioane de persoane. Este marele merit al cancelarului Brandt de a fi înţeles aceasta. În plus, el ştia bine că imobilizarea în regrete sterile sau în zadarnice revendicări teritoriale ar fi însemnat o autocondamnare la eşec. Nimeni, printre aliaţii şi prietenii Germaniei federale, n-ar fi fost dispus să încurajeze modificări de frontieră în detrimentul Poloniei. Occidentalii nu pot, în ceea ce-i priveşte, decît să aprobe orientarea unei politici care, prin faptul însuşi că pune capăt unor conflicte grave, slujeşte în acelaşi timp destinderea şi securitatea în Europa.

BAZOMANIA

Dintre multele boli ale imperialismului contemporan, una deosebit de gravă este bazomania. Se ştie imediat cînd survine un nou atac al acestei boli militaro-politice. Simptomele sale sînt : aţîţarea insinuărilor antisovietice în paginile presei burgheze, agitarea sperietorii „primejdiei comuniste".

În ultimele săptămîni, ziare din S.U.A. şi Anglia au desfăşurat o zgomotoasă campanie în legătură cu aşazisa „infiltrare a ruşilor" în Oceanul Indian, cu „creşterea" forţelor maritime militare sovietice în această zonă. Articolele pe această temă au urmărit scopul, cît se poate de precis, de a camufla propriile planuri agresive ale imperialiştilor.

Recent, presa a anunţat că S.U.A. şi Anglia intenţionează să creeze o mare bază maritimă militară în Oceanul Indian. Locul ales este colonia engleză Diego-Garcia, un grup de insule din zona centrală a Oceanului Indian. Pentagonul, după cum arată ziarul londonez „Sunday Express", priveşte insulele Diego-Garcia, în primul rînd, în lumina intenţiei de a amenaja aci o mare bază pentru submarine înarmate cu rachete „Polaris", aeroporturi militare şi docuri maritime militare, precum şi un punct-cheie de legătură cu sateliţii-spioni. Presa britanică relevă că S.U.A. şi-au exprimat hotărîrea de a aloca în acest scop peste trei milioane dolari şi subliniază că problema bazei va fi discutată în timpul vizitei din decembrie a primului ministru Heath în S.U.A.

Este suficient să aruncăm o privire asupra hărţii pentru a înţelege împotriva cui va fi îndreptată, în primul rînd, baza Diego-Garcia. În raza de acţiune a avioanelor şi submarinelor ce urmează a fi dislocate acolo, se află ţările din Asia şi Africa, ţări care au suferit cel mai mult de pe urma jugului colonial, iar acum depun eforturi susţinute pentru a-şi asigura o dezvoltare economică şi politică independentă. Este caracteristic faptul că noul acces de bazomanie al cercurilor imperialiste din S.U.A. şi Anglia coincide cu intensificarea generală a pregătirilor militare ale N.A.T.O., cu cererea ministrului american al apărării Laird de a se spori cheltuielile S.U.A. în scopuri militare şi cu declaraţia ministrului britanic al apărării, lordul Carrington, cu privire la intenţia de a se crea o nouă grupare militară, din care să facă parte Anglia, Australia, Noua Zeelandă, Malayezia şi Singapore.

Elaborînd planuri de creare a unor noi baze militare în regiunea Oceanului Indian, cercurile imperialiste din S.U.A. şi Anglia se demască o dată mai mult ca fiind neocolonialiste. Politica lor este condamnată cu hotărîre de opinia publică mondială, în primul rînd de popoarele Asiei şi Africii.

(După **Pravda**)

The New York Times

James Reston

NIXON ŞI CONGRESUL

ZILELE acestea, la Washington, dr. Henry Kissinger şi alţii pregătesc în culise al doilea raport anual al Administraţiei Nixon cu privire la Starea Lumii. Este un proiect util şi ambiţios, introdus de preşedintele Nixon anul trecut şi, dacă este pregătit şi prezentat cu grijă, ar putea să adauge ordine şi perspectivă dezbaterii naţionale.

Este clar că se impune o perspectivă mai largă a dilemelor naţionale, şi tocmai acest lucru îl avea în minte Nixon atunci cînd a introdus raportul ca un mijloc de a defini poziţia internaţională a ţării la sfîrşitul anului. Din păcate, primul său raport era prea lung, prea personal, prea asemănător cu o dare de seamă despre realizările unui consiliu de administraţie, în loc să fie o definire precisă a problemelor naţiunii sau o invitaţie la o discuţie echitabilă şi aprofundată.

Tocmai această dezbatere echitabilă şi aprofundată lipseşte azi în capitala federală. Discuţia care se desfăşoară în prezent la Washington continuă să se refere la personalităţi şi tactici ale politicii partizane, la cine anume a cîştigat şi cine a pierdut în alegerile din noiembrie, la viitorul lui Spiro Agnew, Ed Muskie, Hubert Humphrey, George McGovern şi Edward Kennedy, la persoanele pe care preşedintele le-a invitat la micul dejun la Casa Albă, la cine anume urmează să iasă sau să intre în guvern şi în personalul Casei Albe, la asemănările dintre Adlai Stevenson şi tatăl său şi la deosebirile dintre tînărul senator Taft şi bătrînul senator Taft.

Este un material bun în special pentru paginile mondene ale ziarelor, dar, pentru moment, este de fapt un material de importanţă secundară. Vom constata mai tîrziu, mult mai tîrziu, dacă Ed Muskie are calităţi de preşedinte şi dacă Humphrey, Kennedy şi Agnew urcă sau coboară, dar pentru moment toate acestea sînt mai puţin importante decît realităţile cursei înarmărilor, inflaţiei, conflictelor rasiale şi luptei alarmante pentru superioritate strategică în Orientul Mijlociu.

Trecerea în revistă a situaţiei internaţionale făcută de preşedinte la sfîrşitul anului ar putea să scoată în evidenţă toate acestea. Politica sa cu privire la Vietnam, politica sa în domeniul dezarmării, politica sa cu privire la Orientul Mijlociu, politica sa cu privire la N.A.T.O., politica sa cu privire la America Latină, toate influenţează bugetul, care înregistrează în prezent un deficit serios, şi contribuie la starea de nesiguranţă ce domneşte la Washington.

În timp ce capitala era preocupată de lupta politică internă, relaţiile americano—sovietice au ajuns într-un impas serios în legătură cu Orientul Mijlociu şi Cuba. Între timp, recesiunea economică din Statele Unite a ridicat din nou ameninţarea unor noi probleme comerciale şi monetare în lume.

În momentul de faţă, nu există o discuţie coerentă asupra acestor probleme în aparenţă insolubile, nu există o definiţie clară a ceea ce este primordial şi a ceea ce este secundar. În consecinţă, discuţia este fragmentară şi dezorganizată, problemele comerciale locale şi interesele strategice partizane constituind un obstacol în calea problemei mai largi a bunăstării naţiunii.

Iată ceea ce supără într-adevăr Washingtonul în momentul de faţă — în Congres, în aparatul de stat, în presă şi chiar în cadrul Administraţiei însăşi. Nu este vorba de faptul că Administraţia nu dispune de răspunsuri clare la toate aceste probleme dificile — nimeni nu se aşteaptă la aşa ceva — dar nu există o procedură organizată pentru discutarea lor.

De fapt, atît în Congres cît şi în presă domneşte tot mai mult impresia că Administraţia încearcă să se eschiveze de la întrebări evitînd să facă depoziţii în Congres şi reducînd conferinţele de presă.

La jumătatea primului său mandat, Franklin Roosevelt ţinuse 158 conferinţe de presă, Harry Truman 84, Dwight Eisenhower 53, John Kennedy 44, Lyndon Johnson 85. În primele sale 22 de luni la putere, Nixon a ţinut 11 conferinţe de presă oficiale şi cinci neoficiale, din care ultima la 30 iulie.

Între timp, cel puţin unii din preşedinţii comitetelor Congresului se plîng că membrii cabinetului, în special secretarul de stat, găsesc mereu scuze pentru a nu face depoziţii în Congres, şi rezultatul este o stare de spirit de neîncredere care dăunează preşedintelui şi Administraţiei sale mai mult decît Congresului sau presei.

Dar acum, după încheierea alegerilor, există o posibilitate de a schimba starea de spirit şi sistemul de discuţie, iar raportul preşedintelui cu privire la Starea Lumii poate constitui un bun prilej de a începe. S-au depus multe eforturi pentru întocmirea lui. Problemele nu pot fi rezolvate fără încrederea Congresului, şi tocmai de această încredere are nevoie cel mai mult preşedintele în ultima jumătate a mandatului său.

RECONSIDERĂRI LA TEL AVIV?

Cei care îl consideră pe generalul Dayan drept un „uliu" au fost probabil surprinşi de ultimele declaraţii ale ministrului israelian al apărării. În mai mare măsură decît Golda Meir, şi în orice caz înainte de ea, el a adoptat de curînd o atitudine în mod cert conciliantă. El a fost primul care a arătat că Israelul nu mai pune drept condiţie, pentru reluarea negocierilor Jarring, demontarea rampelor de rachete de pe malul occidental al Canalului de Suez. El a confirmat o informaţie potrivit căreia ar fi în favoarea unui acord provizoriu, care ar permite R.A.U. să redeschidă Canalul de Suez. În sfîrşit, el a declarat că Israelul ar trebui poate să se mulţumească pentru cîtva timp cu „un aranjament care ar fi mai puţin decît pacea" ; cu alte cuvinte, să se mulţumească cu o reglementare care nu ar îmbrăca în mod necesar forma unui tratat de pace clasic.

Aceste declaraţii, în aparenţă foarte puţin conformiste, au de ce să surprindă dacă ne gîndim că generalul Dayan a fost unul dintre primii oameni politici israelieni care au preconizat anexarea de teritorii arabe ocupate în iunie 1967 şi respingerea globală a rezoluţiei Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967. În septembrie, el a ameninţat să demisioneze dacă Golda Meir nu întrerupe tratativele cu Gunnar Jarring pînă în ziua în care R.A.U. îşi va retrage rachetele amplasate după instaurarea încetării focului.

Adversarii generalului Dayan, prompţi în a releva toate contradicţiile din succesivele sale luări de poziţie, îi recunosc cel puţin meritul realismului. Acordînd foarte puţină atenţie ideologiilor şi, în mod mai general, ideilor, ministrul apărării a ţinut seama totdeauna de „situaţia de pe teren". Americanii au furnizat Israelului mijloacele tehnice şi financiare în cazul acesta, după părerea lui, nu mai este necesar să se insiste asupra revenirii la „statu quo ante" şi să se împiedice o negociere care, în orice caz, ar trebui să fie reluată, sub dubla presiune a U.R.S.S. şi a Statelor Unite.

Se va remarca însă că supleţea generalului Dayan se exercită mult mai mult în domeniul procedurii şi al aranjamentelor provizorii menite să calmeze adversarul decît asupra fondului problemei. Contrar lui Ben Gurion care proclamă că pacea merită într-adevăr restituirea tuturor teritoriilor arabe ocupate — exceptînd Ierusalimul, din considerente sentimentale, şi înălţimile Golan, din motive strategice — generalul Dayan nu spune nici un cuvînt despre frontierele pe care ar dori el să le aibă Israelul. Contrar lui Yigal Allon, — vicepremierul israelian (n.r.) — el pare să nu se intereseze de o eventuală negociere cu regele Hussein şi continuă să aplice în Cisiordania politica denumită a „faptului împlinit".

Nimic nu arată însă că generalul Dayan nu va deveni într-o zi „porumbelul" dorit de unii. Dimpotrivă, realismul său şi, după cum se afirmă ambiţia sa de a conduce destinele Israelului, îl vor îndemna poate într-o zi să se situeze în fruntea acelora care „preferă teritoriilor, pacea".

(După „Le Monde")

După cum s-a mai anunţat, primul ministru israelian, Golda Meir, a declarat recent că Israelul va participa probabil din nou la convorbirile Jarring.

IL GIORNO

ROMA

ITALIA ŞI COMERŢUL CU RĂSĂRITUL

„ÎN COMERŢUL cu Răsăritul, italienii sînt de azi înainte primii din clasă", scria acum doi ani un influent săptămînal vest-german, „Die Zeit". Era o admiraţie care trăda invidia. Dintre concurenţii occidentali, italienii păreau cel mai bine plasaţi : „Italia culege astăzi — explica «Die Zeit» — ce a semănat cu răbdare timp de 15 ani".

În doi ani situaţia s-a schimbat. La Bonn predomină astăzi un sentiment puternic de bucurie. La Roma începe să se contureze o indispoziţie. Statisticile nu justifică alarmisme dacă este adevărat că în primele şase luni ale anului 1970 comerţul nostru cu Răsăritul a crescut cu 31,7 la sută în comparaţie cu 1969. Dar experţii au senzaţia că schimburile progresează numai în baza inerţiei. Ritmul importurilor este mult mai energic decît cel al exporturilor noastre. Balanţa comercială cu Răsăritul prezintă un sold pasiv pentru Italia de 31 miliarde de lire în primul semestru al anului 1970 faţă de 3 miliarde anul trecut. Printre operatori se constată o oarecare oboseală şi neîncredere. Reiese evident că ofensivei marilor grupuri industriale publice şi particulare nu i-a urmat înaintarea compactă a unei armate de întreprinderi mici şi mijlocii. Dacă datele statistice ar lăsa la o parte livrările de utilaje (de exemplu utilajele FIAT furnizate oraşului Togliattigrad din U.R.S.S.) şi importurile de petrol şi cărbune fosil din Uniunea Sovietică, bilanţul ar fi mult mai modest. Antreprenorii italieni au anticipat, ne-au deschis o cale nouă, dar astăzi riscă să piardă din avînt şi să fie întrecuţi de concurenţi, dintre care cel mai ambiţios este Germania federală, dispusă „să caute între Elba şi Vladivostok — cum a scris publicaţia vest-germană «Sonntagblatt» — pieţele din anii '80".

Semnarea tratatului dintre Bonn şi Moscova i-a eliberat pe vest-germani de acea povară de suspiciuni politice care împiedica o adevărată colaborare cu ţările din Răsărit. Comerţul nu mai este singurul instrument al apropierii Est-Vest : ţările socialiste folosesc astăzi cooperarea, adică un complex de acorduri, de societăţi mixte, de schimburi de experienţe tehnice şi de gestiune managerială, de distribuire de mărfuri şi de sectoare productive, adică forme de legături care presupun o constanţă de relaţii politice bune. Comerţul este reversibil, provizoriu. Cooperarea este o opţiune politică pe termen lung. Vest-germanii par să fie cei mai hotărîţi să obţină avantaje de pe urma acestei cooperări.

Zilele trecute, subsecretarul ministerului economiei de la Bonn, Rohwedder, a venit la Roma să-i asigure pe italieni că Germania federală nu vrea un război comercial. El le-a spus atît industriaşilor cît şi oamenilor politici că guvernul său înţelege să coordoneze deschiderea comercială spre Răsărit cu ceilalţi „parteneri" din C.E.E. Ministrul comerţului exterior italian, Zagari, a luat cunoştinţă de această promisiune.

Vest-germanii îşi fac probabil multe iluzii despre posibilităţile lor reale de succes. Diplomaţia italiană este mai prudentă. Cu toate acestea, este considerată sigură o ulterioară dezvoltare a contactelor Bonnului cu Europa răsăriteană. Rămîne de văzut în ce limite. Schimburile cu Răsăritul reprezintă pentru Germania federală abia 4 la sută din comerţul său exterior, în timp ce pentru Italia proporţia este de 7,5 la sută. Obiectivul minim al vest-germanilor este să dubleze acest procent. Dar există unii care consideră că ei pot plasa în Răsărit chiar 20 la sută din exporturi.

Preşedintele Consiliului de administraţie al „Krupp", Berthold Beitz, unul dintre promotorii deschiderii comerciale spre Răsărit, afirmă că Europa răsăriteană este „piaţa viitorului pentru industria vest-germană" şi prevede că concurenţii englezi, francezi şi italieni „sînt cu totul altfel decît entuziasmaţi" de această perspectivă a industriei vest-germane. Conducătorul delegaţiei comerciale a U.R.S.S. la Köln, Dimitri Sokolov, a declarat într-un interviu acordat revistei „Capital" : „Schimburile ar putea fi de două sau de trei ori mai mari decît cele actuale. Dacă, în anii trecuţi, relaţiile politice dintre Germania occidentală şi U.R.S.S. ar fi fost mai puţin încordate am fi încheiat probabil cu Volkswagen şi nu cu FIAT contractul în vederea construirii unei fabrici de autoturisme".

Chiar de pe acum, vest-germanii sînt de departe cei mai mari exportatori occidentali în ţările socialiste. Italia este a treia, după Anglia, chiar dacă pe unele pieţe, ca Ungaria şi Bulgaria, se află pe primul sau pe al doilea loc în ce priveşte volumul total al schimburilor. În general, exporturile noastre sînt îndreptate în primul rînd spre U.R.S.S., care a absorbit anul trecut 77,5 la sută din exportul nostru spre Răsărit. Şi tocmai Uniunea Sovietică, împreună cu Polonia, constituie obiectivul vizat de strategia comercială vest-germană.

Comerţul cu Răsăritul este un labirint plin de surprize. Operatorii italieni, îndeosebi marile grupuri industriale, au ştiut să găsească calea cea dreaptă, dar în viitor vom întîmpina mai multe dificultăţi, atît din cauza concurenţei germane sporite, eliberată de azi înainte de prejudecăţi politice, cît şi din cauza condiţiilor specifice ale colaborării economice dintre cele două Europe. A vinde în Răsărit nu este la fel cu a vinde în Apus.

ADEVĂRATUL MOBIL

Este cazul să salutăm pe oricine vede clar, chiar dacă înainte nu vedea de loc sau vedea ca printr-o sticlă opacă pe oricine doreşte să se opună nebuniei pe care o constituie cererea Marii Britanii de a adera la Piaţa comună. Dacă partidul laburist, cu înţelepciunea lui recentă, se hotărăşte să se opună cererii britanice, atunci toţi oamenii buni şi cinstiţi, toţi oamenii inteligenţi şi pătrunzători, trebuie să aplaude şi vor aplauda, indiferent de sentimentele lor partizane. Tot astfel, cînd membri ai partidului conservator îşi exprimă opoziţia faţă de intrarea Marii Britanii în Piaţa comună, ei, de asemenea, nu pot fi decît felicitaţi şi sprijiniţi. Nu se iveşte deseori o problemă care să depăşească pe drept cuvînt loialităţile de partid. Problema Pieţei comune este o asemenea problemă. Ea se aseamănă foarte mult cu celebra împrejurare din 1940, cînd partidul conservator s-a divizat şi, împreună cu partidul laburist, a răsturnat guvernul Chamberlain, formînd o coaliţie condusă de Churchill şi Attlee. O asemenea coaliţie ar avea o neîndoielnică justificare naţională dacă actualul guvern este hotărît să meargă înainte, cu orice preţ, indiferent de condiţii şi de consecinţe, în ce priveşte aderarea Marii Britanii la C.E.E.

Înainte de a se ajunge într-un asemenea stadiu, în cazul în care s-ar ajunge vreodată, se pot face multe. Unul din testele externe pe care le-ar putea încerca francezii şi vest-germanii ar fi testul sincerităţii britanice. Ce indicaţie există, se pot întreba ei, că acest popor insular doreşte într-adevăr să stabilească relaţii apropiate cu noi ? Franţa, R.F.G. şi celelalte state din Piaţa comună nu contestă poate sinceritatea lui Heath şi a prietenilor săi, dar se pot îndoi pe bună dreptate că adepţii Pieţei comune vorbesc în numele opiniei publice britanice. Aşa stînd lucrurile, orice discurs, orice afirmaţie, orice cuvînt scris împotriva aderării britanice este preţios, deoarece activităţile de acest fel constituie o nouă dovadă că Marea Britanie, departe de a fi unită în această problemă, este dezbinată şi în dezacord, iar în măsura în care există un grup de presiune în favoarea aderării — şi există într-adevăr un asemenea grup extrem de puternic — este vorba de un grup de presiune minoritar, reprezentînd interesele unei minorităţi.

Francezii şi vest-germanii ştiu că mobilul primordial al Marii Britanii, atunci cînd încearcă să intre în Piaţa comună, este acela de a o domina, de a exercita o hegemonie europeană, de a înlocui cele două imperii pierdute printr-un al treilea. Singura explicaţie a năzuinţei lui Rippon (reprezentantul britanic la negocierile cu ţările Pieţei comune — n.r.) privind intrarea Marii Britanii în Piaţa comună este că, după părerea lui, o asemenea ambiţie poate fi realizată. S-ar putea ca şeful său, Heath, să împărtăşească idei similare. Este cert că francezii şi vest-germanii ar fi cît se poate de imprudenţi dacă ar ignora existenţa unor asemenea ambiţii continentale în visurile minorităţii britanice, adepte ale intrării în Piaţa comună, şi dacă nu ar recunoaşte că, în minţile lucide ale majorităţii, ostilitatea faţă de Piaţa comună conţine recunoaşterea nemărturisită că asemenea ambiţii sînt absurde şi incompatibile cu istoria noastră.

(După **The Spectator**)

Comerțul cu Răsăritul necesită mari resurse financiare. Cînd nu există posibilitate de a se practica trocul, locul acestuia îl ia acordarea de credite, adică echivalentul a ceea ce se numește vînzare în rate. În condiții egale, cîștigă țara care oferă credite cu dobînzi mai mici și pe termen mai lung. În ultimii ani a început un război necruțător al creditelor între țările occidentale, consecința pentru Italia fiind o diminuare a competitivității sale din cauza recentelor dificultăți financiare. „Este suficient să ne gîndim la faptul că fondul italian pentru asigurarea exporturilor — afirmă un funcționar de la Ministerul comerțului exterior — oscilează între 700 și 1 000 miliarde de lire, în timp ce vest-germanii dispun de 28 miliarde de mărci, ceea ce înseamnă 5 000 de miliarde de lire".

Chiar și în schimbul de mărfuri, piața vest-germană este mai elastică și mai receptivă. Italia importă din Răsărit, în primul rînd materii prime și produse alimentare. Dimpotrivă, vest-germanii deschid larg porțile și în fața produselor industriale ca, de pildă, confecții textile, motoare electrice, becuri electrice, încălțăminte. Avînd o structură tehnologică mai avansată, R.F.G. își poate permite luxul să renunțe la a proteja sectoarele mai puțin calificate. Industria textilă acuză de pe acum concurența produselor iugoslave, poloneze și est-germane și susține „că a fost sacrificată pe altarul lui Ostpolitik". Italia, căreia această cale îi este închisă, ar putea să pareze lovitura importînd mai multe produse agricole, deoarece trebuie să acopere deficitul alimentar, dar protecționismul C.E.E. nu lasă prea mult loc tratativelor. Ori de cîte ori ministrul Zagari se duce în țările socialiste, el aude repetîndu-i-se reproșul împotriva Pieței comune : „club exclusiv și discriminatoriu".

Țările din Est și Vest au recurs la noi tehnici de schimb ca „cooperarea" și „compensarea". Cooperarea este pe cale să ia formele cele mai diferite : contracte de integrare (de exemplu A.E.G.-Telefunken construiește în Polonia componente electrice pe care le montează apoi pe aparatele sale de înregistrare), cesiuni de licențe și brevete (firma care achiziționează poate adesea să vîndă produsele și pe piețe terțe), livrări de instalații în condiții speciale.

Marile grupuri industriale au birouri specializate în asemenea operațiuni : Volkswagen a vîndut automobile în schimbul caiselor în Bulgaria, FIAT a livrat utilaje în schimbul ouălor poloneze, Krupp a furnizat echipament în schimbul castraveților în Ungaria. Birourile „de compensare" au găsit achizitori pentru caise, ouă și castraveți.

După cum se vede, sucesele pe piețele Răsăritului nu depind numai de competitivitatea prețurilor și de calitate, ci și de un complex de factori dintre care cel mai important este seriozitatea organizării comerciale. A ști „să compensezi" mai bine înseamnă a ști să vinzi mai bine. Pentru a avea succes este hotărîtoare continuitatea relațiilor, răbdarea. Un funcționar bulgar i-a spus recent unui diplomat al nostru că în biroul său sosesc în medie „doi sau trei italieni pe an și doi sau trei vest-germani pe zi". Chiar și la tîrgurile organizate în Răsărit, reprezentanța italiană nu este foarte strălucită.

Le Monde
PARIS

GREAUA ÎNCERCARE

DACĂ RĂZBOIUL din Vietnam este nepopular în Statele Unite, el este și mai nepopular în rîndurile tinerilor americani care, lună de lună și săptămînă de săptămînă, îmbracă uniforma pentru a pleca să lupte la fața locului. A debarca la sfîrșitul anului 1970 în apropiere de Saigon, avînd 19 ani și fiind plin de amărăciune, pentru a supraviețui timp de 11 luni într-o țară de care nu voiai să auzi vorbindu-se, este o încercare grea. Pentru tînărul soldat american, ca și pentru mulți dintre cei care îl comandă, războiul nu are sens. El este lugubru, plictisitor, sau pur și simplu mohorît. Coloneii care căutau prima stea pe petliță au plecat de multă vreme. Majoritatea „cuceritorilor" de la început au cedat locul „pacificatorilor" resemnați ai „vietnamizării".

Soldatul american este de cele mai multe ori un dezamăgit. Eroismul și idealismul nu-și au locul. Indiferent dacă mucegăiește în fundul unui birou sau dacă își riscă viața în junglă, el nu mai așteaptă decît ziua întoarcerii sale „în lume", pentru a uita acolo o paranteză incoerentă a vieții lui. Unii acceptă războiul, alții se revoltă. Dar, în ansamblu, cei chemați în 1970 sau chiar cu un an înainte preferă drogul și bunăstarea păcii în locul halbei de bere și a prostituatelor tradiționale ale mai vîrstnicilor lor. Pentru ei nu vor exista alte Vietnamuri. Acesta e pe deplin suficient.

Încă de la sosire se ivește și prima surpriză. Trebuie să-ți asimilezi un întreg vocabular, să adopți atitudini, vezi o întreagă lume pe care ți-o închipuiai cu totul altfel. Urmează o serie de recomandări. De pildă, cum să bei o sticlă cu bere fără să riști să te contaminezi (să-i scoți tu singur capsula, să ștergi marginea gîtului cu un șervețel de hîrtie curat, să nu bei din pahar decît într-un restaurant american, să refuzi gheața adusă de chelner) ; să eviți să guști din supa populară, vietnameză sau chineză și, ca regulă generală, să lași de o parte orice bucătărie locală...

SĂ UCIZI, SĂ FII UCIS. O mică unitate a diviziei „Americal" mărșăluiește de mai multe ore prin pădure în șir indian. Totul este calm. Murdari și obosiți, oamenii înaintează. Dar, în curînd, nu vor avea altceva de făcut decît să se înapoieze. Deodată, la o cotitură a pistei, soldatul din frunte se întîlnește cu cinci membri ai Vietcongului. Împușcăturile durează 30 de secunde. Patru partizani sînt uciși, al cincilea este grav rănit. Infirmierul vrea să cheme un elicopter pentru a-l evacua ; ceilalți, inclusiv radio-telegrafistul, se opun. Infirmierul se descurcă singur cu emițătorul ; în cele din urmă obține legătura. Ofițerul l-a lăsat să acționeze. Femeile și copiii sînt duși pentru a fi interogați.

Patrula își reia drumul. Potrivit prevederilor, înnoptează într-o baracă părăsită, destul de apropiată de o bază de artilerie care va asigura acoperirea în cazul unui atac puternic. În toiul nopții, cu o precizie mortală, obuzele de mortiere încep să plouă asupra construcției șubrede, ca și cum tirul ar fi fost reglat de multă vreme. Acoperișul se prăbușește. Infirmierul și alți doi soldați sînt uciși. Abia în zorii zilei va sosi primul ajutor. Artileria de sprijin a intervenit într-adevăr, dar orbește. Unitatea, diminuată, se înapoiază la baza ei. Pentru cîteva zile, războiul s-a terminat. Așa arată războiul în octombrie 1970.

SĂ NUMERI. Chau-Doc, mai 1970. Acest orășel din Deltă este construit pe rîul care se întinde de-a lungul frontierei cambodgiene. În apropiere se înalță cei „șapte munți". Comandamentul regiunii a IV-a tactice sud-vietnameze și-a instalat acolo statul major operațional de cînd divizia sa, a noua de infanterie, a intervenit în Cambodgia. Militarii și-au întins tabără pe terenurile de tenis ale cercului sportiv local. Dar populația nu se interesea-

San Francisco. Demonstranți împotriva politicii Administrației în Vietnam

ză de loc de ei. În această perioadă are loc un pelerinaj pe un deal învecinat, situat ceva mai la sud de orășel. Domnește o mare însuflețire.

Seara, la o masă dintr-un vechi restaurant, în aer liber, au luat loc cîțiva tineri ofițeri americani. În această regiune nu există trupe americane. Ofițerii sînt piloții vaselor fluviale de patrulare sau ai unor mici elicoptere. S-au adunat să ia masa de seară. Vor să vorbească cu cineva. Vorbesc...

Un pilot de 25 de ani : „Ieri, la baza mea, eram 40. Azi, sîntem 20. Mîine, voi fi poate singur. Nu mi-e teamă să mor pentru țara mea dar, Dumnezeule, ea să mă ajute ! Să fiu sprijinit, să mi se dea o șansă !". Și vietnamizarea ? „Cine ar putea să creadă în ea ?"

Pilotul continuă : „Cel mai greu nu e pentru mine, ci pentru soția mea. Toate acestea durează de patru ani. Eu știu cînd mă aflu în siguranță și cînd nu. Ea nu știe niciodată. Eu sînt poate pe cale să iau masa într-un restaurant cînd ea se așteaptă să i se aducă știrea proastă. Cel mai greu e pentru femei. Cei mai frumoși patru ani ai vieții noastre au fost sacrificați".

SĂ COMANDI. Generalul Samuel Lyman Atwood Marshall, în vîrstă de 70 de ani, a relatat 23 de războaie, de la cel din Spania pînă la cel din Vietnam. Este un corespondent de război călit. El povestește, printre altele, că o dată un comandant de companie a fost rănit de un glonte. I se injectează o doză dublă de morfină. Incapabil să-și dea seama ce se întîmplă în jurul lui, continuă să dea prin radio ordine și informații eronate, în timp ce compania lui încearcă cu disperare să scape dintr-o ambuscadă. Cînd sosesc ajutoarele, comandantul declară : „Cred că nu avem morți". Noii veniți pleacă pe teren și găsesc cadavrele a 33 de soldați americani.

Mult mai tîrziu, compania Alpha — batalionul trei, brigada de infanterie ușoară 196, a fost invitată să lanseze al șaselea atac în decurs de șase zile împotriva unei poziții inamice. Soldații au refuzat. Afacerea a provocat o mare zarvă. Este singurul exemplu, recunoscut fățiș, de refuz atît de categoric de a lupta. „Azi, comenta un comandant, nimeni nu ar mai risca să dea ordine asemănătoare". Vremurile s-au schimbat. Soldații discută înainte de a se supune.

SĂ TE ÎNTORCI. Bop Hope, împreună cu grupul lui de actori, s-a înapoiat în decembrie 1969, ca în fiecare an, pentru a distra trupele de pe front. Pășește pe estradă, în fața a 10 000 de tineri soldați. Este cunoscut pentru ideile sale conservatoare ; le promite că Nixon va instaura pacea. O treime din asistență protestează, ridică brațul pentru a forma litera „V", nu cea a victoriei ci cea care simbolizează pacea. Cu cîteva săptămîni înainte, cu prilejul „Zilei recunoștinței", o sută de recruți și cîțiva ofițeri afectați unei unități medicale pe lîngă Pleiku, pe Platourile Înalte, refuzaseră curcanul tradițional în semn de protest împotriva războiului.

Azi, soldații își exprimă fățiș dezacordul. Ofițerii cei mai severi trebuie să se acomodeze cu tineri recruți care pleacă la luptă avînd pe piept medalia păcii. În 1969—1970, numărul studenților din rîndurile recruților a crescut considerabil. Ce vîrstă aveau în 1964, cînd Congresul a adoptat rezoluția cu privire la Golful Tonkin ? Poate 15 sau 16 ani, deseori mai puțin. Anii lor de universitate i-au radicalizat. Sînt ostili războiului și nu ascund acest lucru. Unul din compatrioții lor declară : „Ei sosesc aici plini de nemulțumire, cu ideea de a lupta cît mai puțin posibil și de a se înapoia cît mai repede. Prima lecție pe care o învață este necesitatea de a deveni un ucigaș pentru a supraviețui".

„Mișcarea", organizație clandestină antimilitaristă, este oare prezentă ? Există o propagandă pacifistă și nu se fac de loc denunțuri. Ofițerii sînt tot timpul neliniștiți dar, în ultimă instanță, tinerii luptă. Unii se împacă mai bine cu soarta lor, ca acest căpitan, un rezervist rechemat în vîrstă de 32 de ani, afectat la un serviciu de intendență la baza Phu-Bai, în apropiere de Hue : „Noi sîntem mai vîrstnici, sîntem căsătoriți, avem copii. Nu ne aflăm aici pentru a obține medalii ; vrem doar să facem treaba și să ne înapoiem acasă". Nici măcar cei mai moderați nu sînt mai entuziaști.

SĂ SCRII. Ron Perez, în vîrstă de 23 de ani, fost infirmier într-o unitate combatantă, decorat cu „Steaua de argint" pentru că, în cursul acțiunii, a ajutat un soldat căzut într-o capcană, și-a ridicat glasul după ce a părăsit armata, pentru a critica pe superiorii săi : „Iroseau mulți oameni. Uciși fără motiv. Ofițerii superiori încercau totdeauna să-și facă o reputație și să provoace mulți morți. Noi scriam scrisori, jucam cărți, fumam stupefiante, înghițeam pilule".

Într-o mică unitate, o companie, de pildă, căpitanul nu are încă 30 de ani, locotenentul are ceva mai mult de 20 și, printre soldați, „veteranii" pot avea doar 19 ani. Se discută, hotărîrile sînt luate împreună, ofițerul nu intervine decît tîrziu, dacă se manifestă neînțelegere. Dar o face cu precauție. Vechea disciplină a murit.

Dar tînărul soldat se simte repede izolat de restul lumii. Abrutizantul război de toate zilele este departe, nu se povestește, nimeni nu ar înțelege. Crainica de la televiziune, fermecătoare și sofisticată, recomandă în fiecare seară soldaților să scrie o dată pe săptămînă părinților, logodnicii și le reamintește că nu trebuie să uite să se spele pe dinți. Mîine, în zori, vor fi din nou în junglă sau în noroi pînă la brîu, la discreția primului țintaș, a primei capcane. Ce să scrie ? Nu iubesc războiul din Vietnam, nu sînt mîndri de el, nu au ales să lupte acolo, în special nu au chef să vorbească despre el.

Cînd se înmînează decorații, nimeni nu mai vine să asiste la ceremonie. S-au spus prea multe fraze găunoase, goale de sens. La sosire, soldatul american ar fi putut să năzuiască la o mare sărbătoare : poate s-ar fi cîntat, sau nu s-ar fi spus nimic, s-ar fi cules flori, flori frumoase... Absurd. Un soldat : „Să visez ? De ce ? Am omorît deja trei. Cel mai bine este să număr zilele".

Jean-Claude POMONTI

HASSAN al II-lea

regele Marocului

M. S. Moulay Hassan al II-lea, regele Marocului, s-a născut la 9 iulie 1929 la Rabat. În acea epocă tatăl său, Mohammed al V-lea, era sultan al Marocului. La început, Moulay Hassan a primit o educație particulară, iar ulterior a urmat cursurile Colegiului din Rabat, înființat chiar de tatăl său. Tot în Rabat a terminat și facultatea de drept care pe atunci era sub egida Universității din Bordeaux, unde Hassan al II-lea și-a luat doctoratul în drept, în anul 1952. Între 1953 și 1955, Moulay Hassan împreună cu tatăl său se află în exil mai întîi în Corsica și apoi la Antsirabé în Madagascar. La doi ani după revenirea în Maroc, Mohammed al V-lea, contrar tradiției, l-a desemnat pe Moulay Hassan prinț moștenitor și comandant șef al armatei marocane. (Pînă atunci succesorii suveranului șerifian nu erau numiți în timpul vieții regelui în funcțiune pentru că potrivit obiceiului țării, la moartea acestuia, „ulemii" — colegiul doctorilor legii musulmane — se întruneau pentru a-l desemna pe urmaș). În anul 1960, Moulay Hassan este ales vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, iar după moartea lui Mohammed al V-lea, în februarie 1961, este proclamat rege al Marocului.

După instalarea pe tron, regele Hassan al II-lea a luat o serie de măsuri atît pe plan intern cît și pe plan extern, vizînd consolidarea noului regim și dezvoltarea economiei țării. În iulie a.c., regele Hassan al II-lea a supus referendumului proiectul unei noi constituții, care a fost aprobat. Noua constituție a Marocului a pus capăt stării excepționale, decretată în iunie 1965, prin care parlamentul a fost dizolvat. Printre altele, ea prevede revenirea la sistemul parlamentar, de astă dată însă unicameral. Adoptarea acestei constituții a fost apreciată de observatori ca o fază nouă a vieții politice marocane.

Pe plan extern, Marocul promovează o politică bazată pe nealiniere, aceasta fiind concepută în sensul unei cooperări active cu toate țările lumii, pe temelia respectului mutual al intereselor. După cum arăta recent regele Hassan al II-lea, etica țării sale „este atașată păcii, dreptății, principiilor Cartei O.N.U. și coexistenței pașnice. Inițiativele pe care Marocul le-a luat sînt conforme acestui ideal și constituie garanția intențiilor sale ; ele afirmă dorința acestei țări de a trăi în pace și de a dezvolta schimburi pe plan cultural, economic și tehnic, nu numai cu țările de care este legată printr-o comunitate de gîndire, geografică sau politică, dar, în egală măsură, cu toate țările lumii care, ca și Marocul, împărtășesc aceleași idealuri de pace și dreptate".

D. C.

poșta redacției

S.U.A. ȘI RELAȚIILE CUBANO — CHILIENE

Nicolae Cristea, Bușteni. 1) Cercurile oficiale din S.U.A. au primit cu vădită neplăcere știrea reluării relațiilor diplomatice între Chile și Cuba. Imediat după anunțarea hotărîrii noului guvern de la Santiago, purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat a declarat că Statele Unite „depling faptul că Chile a acționat în afara cadrului stabilit de reuniunea consultativă continentală în 1964 a miniștrilor afacerilor externe" (reuniunea la care s-a hotărît ruperea relațiilor cu Cuba n.n.). „Ne propunem să rămînem — a continuat purtătorul de cuvînt — la deciziile și recomandările în vigoare ale O.S.A.". Pe de altă parte, ziarele nord-americane au recunoscut că restabilirea relațiilor diplomatice dintre Cuba și Chile va exercita o puternică influență asupra altor țări latino-americane, care o vor primi în mod favorabil. „New York Times" scria: „Mexicul n-a respectat niciodată boicotul hotărît de O.S.A. Regimurile militare din Peru și Bolivia au și făcut cunoscută dorința lor de a-și normaliza relațiile cu Cuba, iar alte guverne ar putea acționa și ele după exemplul chilian. Statele Unite — continua ziarul — nu pot să se încăpățîneze în aplicarea unei politici vizînd izolarea Cubei atunci cînd adeziunea țărilor latino-americane față de o asemenea politică devine tot mai slabă". 2) Acordul de la Puerto Vallarta, încheiat în luna septembrie între Mexic și S.U.A. (despre care revista noastră a scris în nr. 33 și 37) va fi încorporat într-un tratat între cele două țări. Hotărîrea a fost luată în cadrul unei recente întîlniri dintre președintele Richard Nixon și omologul său mexican Luis Echeverria, întîlnire la care au fost reexaminate problemele de frontieră și ale salinității rîului Colorado. 3) Cunoscutul scriitor Miguel Angel Asturias nu mai este ambasadorul Guatemalei la Paris. În prezent, această funcție este deținută de Francisco Linares Aranda.

PREMIILE ȘTIINȚIFICE U.N.E.S.C.O.

C. Hosu, Cluj. Premiul Kalinga, atribuit în fiecare an de către un juriu internațional ales de U.N.E.S.C.O. pentru o lucrare de popularizare științifică, a fost creat în 1951 de către industriașul indian Bijoyanand Patnaik. Printre laureați figurează savanți de renume mondial: Louis De Broglie, Jean Rostand, Julian Huxley, Bertrand Russell, Karl von Frisch, Jagjit Singh. În acest an, premiul Kalinga a fost atribuit profesorului vest-german Konrad Lorenz pentru lucrările sale asupra fiziologiei și comportamentului animalelor. Lorenz conduce Institutul Max Planck de fiziologie a comportării de la Seewiesen (Bavaria). Celălalt premiu științific anual acordat de U.N.E.S.C.O. este „Premiul științific U.N.E.S.C.O." și încununează „o contribuție de seamă la știința și tehnologia dezvoltării". Instituit în 1968 (cînd a revenit savantului britanic Robert S. Silver, descoperitorul procedeului de desalinizare a apelor mării), premiul a fost împărțit în acest an între Institutul internațional de cercetări asupra orezului de la Los Banos (Filipine) și Centrul internațional de ameliorare a calității griului și porumbului din Mexic pentru contribuția pe care au adus-o la așa-numita „revoluție verde" — crearea unor cereale cu înaltă productivitate, rezistente la acțiunile dăunătorilor și bolilor.

Petre Avram, Arad. Vă recomandăm consultarea răspunsurilor privind problema palestiniană apărute în ultimele numere la această rubrică precum și articolele despre situația din Orientul Apropiat.

I.N. Popescu, Timișoara. Potrivit datelor oficiale, în inundațiile recente din Columbia au pierit sau dispărut aproximativ cinci sute de persoane. Zona cea mai afectată a fost departamentul Cezar.

F.A.O.

Dumitru Turcu, Iași. Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură, cunoscută sub denumirea de F.A.O., a luat ființă la 16 octombrie 1945, prin semnarea, la Québec, a Actului constitutiv de către delegații a 42 de țări. La acea întrunire s-a hotărît ca Organizația să-și aibă sediul la Washington. Conferința care a însărcinat o comisie interimară cu redactarea Actului constitutiv al Organizației a avut loc la Hot-Springs (statul Virginia) în 1943. În anul 1951, cînd F.A.O. număra 68 de membri, sediul permanent a fost transferat la Roma. F.A.O. a fost creată în scopul stimulării unei acțiuni internaționale în lupta împotriva mizeriei, subnutriției și foametei (lozinca organizației: „Fiat panis" — „Să fie pîine"). În preambulul Actului constitutiv al F.A.O., statele semnatare și-au exprimat dorința de a ameliora producția și repartizarea tuturor produselor alimentare și agricole, de a îmbunătăți condițiile de viață ale populației rurale, contribuind în acest fel la expansiunea economiei mondiale. Sub directa îndrumare a tehnicienilor F.A.O., au fost elaborate și aplicate, cu bune rezultate, numeroase proiecte orientate spre „folosirea mecanismului internațional, pentru promovarea progresului economic și social". Totuși, potrivit statisticilor oficiale, astăzi încă, aproximativ 16 la sută din populația globului e subnutrită sau suferă de foame și peste jumătate nu reușește să-și procure o cantitate suficientă de alimente corespunzătoare. În 1950 a fost creat Programul lărgit de asistență tehnică a Națiunilor Unite, iar ulterior a fost înființat Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.). Programele F.A.O. sînt aplicate la cererea țărilor interesate și cu condiția ca, pentru fiece proiect, țara respectivă să desemneze un grup de tehnicieni care să colaboreze cu personalul Organizației. În acest fel, țările care beneficiază de ajutorul F.A.O. urmează să dispună după executarea proiectului, de personal specializat. Printre măsurile F.A.O., amintim: ameliorarea unor soiuri de cereale, lupta împotriva eroziunii solului, crearea unor laboratoare veterinare. Personalul F.A.O. cuprinde 5 500 de persoane din care 3 000 sînt funcționari internaționali ai Organizației. Directorul general, ales de către Conferința F.A.O. pentru o perioadă de patru ani, este în prezent Addeke H. Boerma (Olanda, ales în noiembrie 1967). Predecesorii săi au fost: lord Boyd-Orr (Marea Britanie), Norris E. Dodd (S.U.A.), P. V. Cardon (S.U.A.) și Binay Ranjan Sen (India). Bugetul F.A.O. — care era în 1945 de aproape două milioane dolari și care a atins în 1968/1969 59,86 milioane dolari — este format din contribuțiile statelor membre (proporțională cu venitul național). F.A.O. se compune din 119 membri permanenți și doi membri asociați. România este membră a F.A.O. din 1961. F.A.O. dispune de cîteva publicații proprii: „Ceres (Revue F.A.O.)"; „Situația mondială a alimentației și agriculturii"; „Anuarul sănătății animale"; „Anuarul comerțului"; „Anuarul produselor forestiere" etc. **În fotografie:** o echipă mixtă de experți F.A.O. și tehnicieni salvadorieni în Salvador.

Anunțăm pe cititorii noștri că a început reînnoirea abonamentelor pentru anul 1971.

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitate în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de:

— anual	**104 lei**
— pe șase luni	**52 „**
— pe trei luni	**26 „**

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

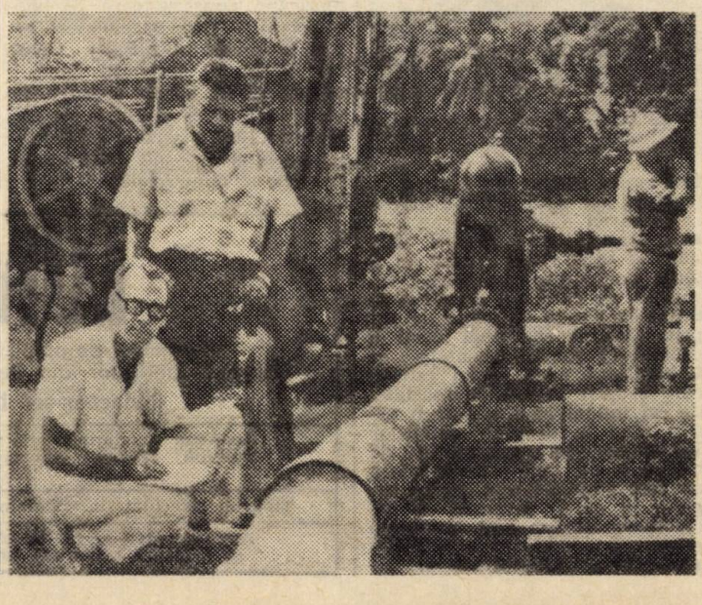

Paul Maghiar, Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj. La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, o parte a conducătorilor militari japonezi și-au făcut harakiri; alții au fost condamnați. Pentru amănunte, consultați nr. 6—11, 23, 32, 36.

Haralambie Niță, Fieni, jud. Dîmbovița. 1) Republica Federală a Germaniei are zece landuri, fiecare fiind condus de un parlament local. 2) Suprafața Taivanului este de 35 834 kmp, iar numărul locuitorilor — de aproximativ 14 milioane.

poșta redacției

DATE BRAZILIENE

Dan Săndulescu, București. 1) La recentele alegeri din Brazilia urmau să fie desemnați 46 de senatori (din totalul de 66), 310 deputați federali (din totalul de 409), 701 deputați în Camerele legislative ale celor 22 de state care compun Brazilia, 1 593 intendenți și 2 125 consilieri municipali. Numărul alegătorilor înscriși pe listele electorale a fost de 29 256 659, dar între 30 și 50 la sută nu s-au prezentat la vot sau au depus buletine albe. După cum am mai anunțat, partidul de guvernămînt ARENA e reprezentat în urma alegerilor de 59 senatori și 220 deputați, față de 7 senatori și 90 deputați aleși din rîndurile partidului de opoziție. Mișcarea Democratică Braziliană (M.D.B.) 2) Autostrada (a cărei construcție a fost începută) care urmează să traverseze întreg podișul brazilian și Amazonia (revista noastră a publicat în mai multe rînduri date referitoare la această lucrare) este, într-adevăr, una din lucrările de cele mai mari proporții din acest domeniu. Ziarele care au scris că ea ar putea fi observată cu ochiul liber de pe Lună, nu greșesc.

Vasile Neagu, Buzău. Procesul locotenentului William Calley, acuzat de a fi omorît cu premeditare 102 civili la My-Lai, la 16 martie 1968, a început recent la Fort Benning (statul Georgia). Calley ar putea fi condamnat la spînzurătoare dacă juriul îl va găsi vinovat. Inculpatul și apărarea neagă acuzațiile procurorului Aubrey Daniel, care a descris astfel desfășurarea crimei de la My-Lai : membrii grupului condus de Calley au ajuns la 16 martie 1968 în satul lipsit de apărare, locuit de femei, copii și bătrîni. După ce a adunat și condus pe toți locuitorii în partea de nord a satului, Calley a ordonat soldaților Dennis Conti și Paul Mealdo „să aibă grijă de ei". „Mealdo și Conti, a continuat procurorul, nu știau atunci ce vrea să însemne acest ordin. Cînd W. Calley a revenit și a descoperit civilii încă în viață (...) a exclamat : «vroiam să spun omorîți-i, lichidați-i»". Locuitorii au fost apoi uciși de sau la ordinul locotenentului Calley.

Constantin D. Petrovici, București. Adresați-vă revistei „Arta plastică".

Constantin Oprescu, Constanța. 1. Institutul Max Planck pentru studiul condițiilor de viață în lumea științifică și tehnică își are sediul la Starnberg, lîngă München. 2. Deocamdată, nimic nou în cazurile De Mauro și Ciuni, în care pare a fi amestecată Mafia. Totuși, se comentează cererea lui Italo Mattei (fratele petrolistului Enrico Mattei, mort într-un misterios accident de avion, în Sicilia, la 27 octombrie 1962) de a se redeschide ancheta pentru a se elucida împrejurările în care și-a pierdut viața fratele său. Comisia instituită în 1962 a concluzionat, la sfîrșitul cercetărilor, că a fost vorba de un „accident tehnic". Concluziile n-au reușit să convingă multă lume. În urmă cu cîteva luni, ziaristul Mauro De Mauro începuse investigații pentru descoperirea adevăratelor cauze ale morții lui Enrico Mattei. **În fotografie :** una din ultimele imagini ale lui Enrico Mattei (în centru), înaintea accidentului de la 27 octombrie 1962. La stînga sa, ziaristul McHale care a murit împreună cu Mattei la Bascapé.

AUTOMOBILUL ELECTRONIC „JARRET"

Gh. Vasile, Medgidia. 1) Automobilul electronic (în fotografie), inventat de frații Jarret în urmă cu doi ani, a început, într-adevăr, să fie produs pe scară industrială de uzinele franceze Creuzwald. Destinată transporturilor pe distanțe scurte (una-două persoane sau materiale ușoare în incintele uzinelor, aeroporturilor, spitalelor, șantierelor), mașina este construită (potrivit Buletinului de informații publicat de Ministerul Afacerilor Externe francez) în trei versiuni : — pentru industrie (numai în locurile închise) ; pentru circulația pe drumurile publice : modelul „Service" (un singur loc) și modelul „Visite" (două locuri). Dotată cu două motoare electrice, mașina nu poluează atmosfera, nu are volan și pedale, dezvoltă o viteză de 18 km/h și are o autonomie de șase ore. 2) Expediția de cercetări științifice întreprinsă de nava oceanografică „Glomar Challenger" în Marea Mediterană (despre care au apărut informații în presa noastră) s-a desfășurat între 13 august și 6 octombrie. Cu acest prilej au fost emise mai multe ipoteze în legătură cu Mediterana : marea ar dispărea prin înaintarea lentă a continentului african spre nord și spre vest ; Africa ar fi făcut parte din continentul european, de care s-a despărțit în urmă cu 20—30 milioane de ani prin scufundarea unei părți a uscatului ; partea orientală ar fi rămășița unei mări întinse care separa blocul euroasiatic de cel indoafrican și s-ar fi întins pînă în dreptul munților Himalaya, în urmă cu 70 de milioane de ani. Deocamdată au fost stabilite mai multe regiuni în care urmează să se efectueze forări mai profunde pentru determinarea constituției geologice a fundului marin.

TESTAMENTUL LUI JOSEPH KENNEDY

Cristina Cassian, Suceava. 1) Nu se cunoaște cu exactitate averea lăsată de Joseph Patrick Kennedy, la moartea sa, în noiembrie anul trecut. Datele publicate după deschiderea testamentului indicau 25 000 dolari fiecăreia dintre cele două surori ale sale, 500 000 dolari (o casă cu 14 etaje la Albany) soților sale, 200 milioane Fundației Joseph P. Kennedy pentru debilii mintali și, probabil, aproximativ 10 milioane dolari fiecăruia dintre fiii săi. 2) Este adevărat că între unele firme americane constructoare de automobile și societăți japoneze au fost încheiate acorduri. Celui mai vechi, al societății Ford, i se adaugă un recent acord între General Motors și Isuzu Motors (care în 1969 a produs 337 000 de automobile) privind colaborarea tehnică și comercială.

Ion Alexandrescu, Brașov. Arhipelagul Filipine numără 7 107 insule dar numai 2 773 au un nume. Există trei limbi oficiale : engleză (40 la sută din populație și în învățămînt), tagaloga sau pilipino (37 la sută din populație) și spaniola (1,8 la sută din populație).

Traian Caramatescu, Constanța. 1) Țara noastră nu este afiliată la „Interpol". 2) Cu excepția datelor pe care le-am publicat, nu se cunosc alte amănunte despre criminalii naziști care se mai află astăzi în viață.

Mihai Nueleanu, com. Aninoasa, jud. Gorj. Nu dispunem de alte informații, în afara celor publicate pînă acum, în legătură cu moartea lui Zygfryd Wolniak, ministru adjunct al afacerilor externe al Poloniei, pe aeroportul din Caraci.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

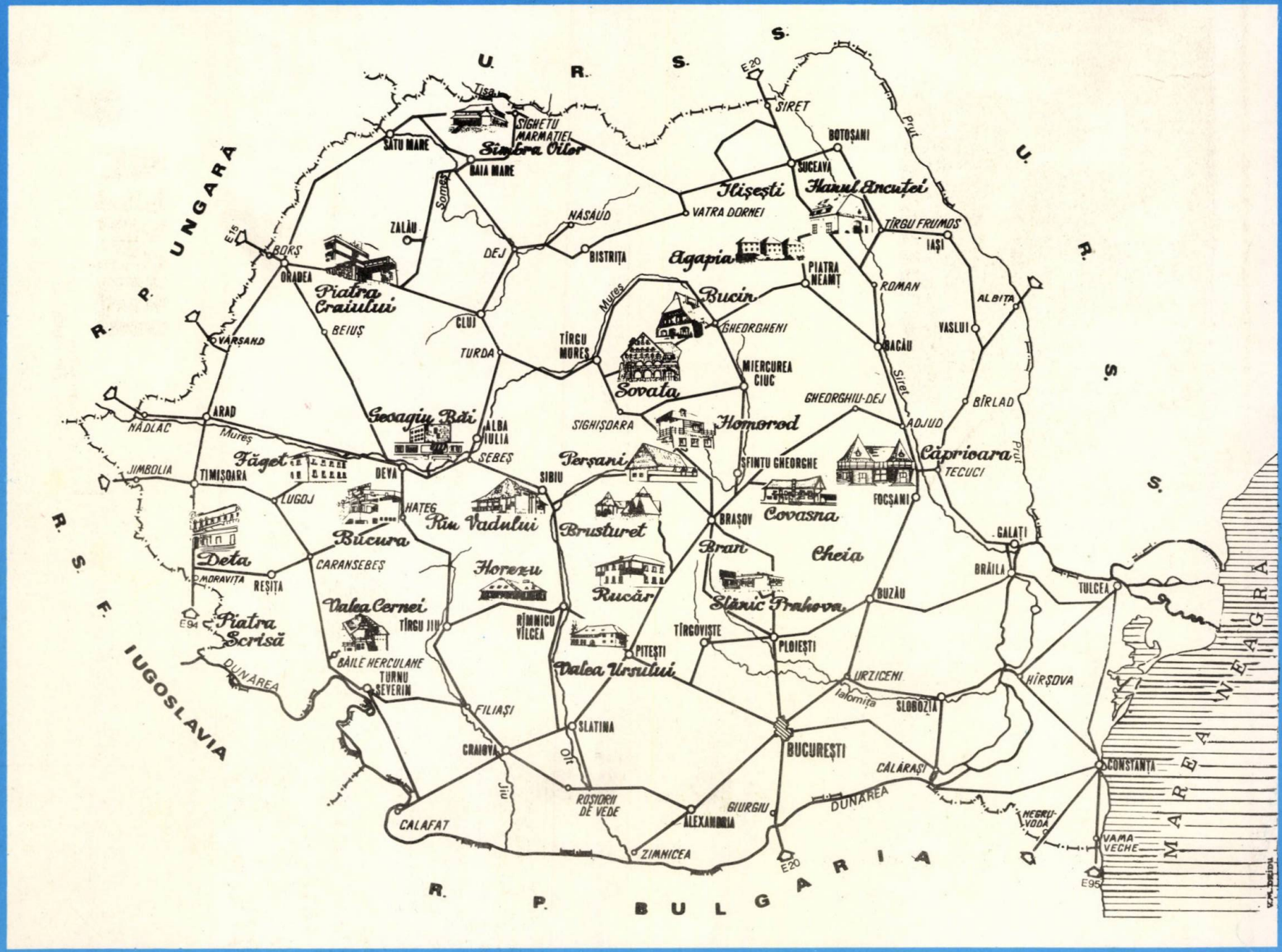

Vizitați unitățile de alimentație publică și de servire turistică ale COOPERAȚIEI DE CONSUM, care vă oferă și în sezonul rece un popas agreabil și reconfortant!

COOP

Lei 2

Luna cadourilor

1-31 DECEMBRIE

fiecare zi din LUNA CADOURILOR — o zi de bucurie

Pentru toate vîrstele, pentru toate gusturile

LUMEA

CONSILIUL ... BIBLIOTECA SIBIU

Nr. 50 *10 decembrie 1970*

ROMÂNIA ŞI MAROCUL

Momente europene majore

În culisele „războiului industrial“

AWDAGOST
oraşul enigmă

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MAROC

La sosire, șeful statului român este salutat cu căldură de regele Hassan al II-lea

Primire tradițională, cu lapte și curmale, potrivit obiceiului arab

Înaltul oaspete întreținîndu-se cu șefi de misiuni diplomatice

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 50 (382) — 10 decembrie 1970

sumar

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

2 VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MAROC
3 Semnificațiile unui itinerar marocan. *Rodica Georgescu.*
5 În sfera proceselor pozitive. *Radu Pascal.*
6 VARȘOVIA. Semnarea Tratatului polono — vest-german. *Iosif Dumitrașcu.*
7 MÜNCHEN. O întîlnire a tineretului european. *Fred Mahler.*
8 Pentru un colocviu omnieuopean. *Florica Șelmaru.*
10 Belgrad. Europa și perspectiva deschiderii.
12 Procesul de la Burgos. *Rodica Dumitrescu.*
13 Pasionaria la 75 de ani. *Ileana Nicolaescu.*
14 Pakistan. Moment electoral. *Radu Budeanu.*
16 Regiunile Argentinei. *José Ricardo Eliaschev*
18 Spirala discriminărilor comerciale. *Ilie Șerbănescu.*
23 Awdagost, un oraș enigmă sub nisipurile deșertului. *Jacques de Sugny.*

11 Din surse...

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

20 În culisele „războiului industrial"

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

25—30 La Croix, Le Nouvel Observateur, Magyarország, Frankfurter Allgemeine, L'Express, L'Unità

PROFIL

30 JUAN JOSÉ TORRES, președintele Boliviei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

SĂPTĂMÎNA aceasta, bogata activitate diplomatică a României este marcată de vizita în Maroc a președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, vizită care reprezintă un moment semnificativ în evoluția pozitivă a raporturilor de prietenie și cooperare între cele două țări **(pag. 2).** Interesul major cu care a fost așteptat înaltul oaspete român, stima și prestigiul de care se bucură țara noastră și multiplele ei realizări pe calea dezvoltării multilaterale și-au găsit expresia în numeroase manifestări premergătoare vizitei la nivel înalt și în declarațiile unor personalități proeminente ale vieții publice marocane **(pag. 3).**

Viața politică a continentului nostru continuă să înregistreze tendințe pozitive spre dezvoltarea relațiilor de colaborare între state, precum și interesul tot mai puternic față de problema cardinală a înfăptuirii unei reale securități europene **(pag. 8).** O însemnată contribuție în această direcție aduce semnarea Tratatului cu privire la bazele normalizării relațiilor dintre R. P. Polonă și R. F. a Germaniei. **(pag. 5—6).** La München, reprezentanți de diferite orientări ai tineretului din numeroase țări europene s-au întîlnit pentru a dezbate probleme specifice tineretului, pe platforma comună a luptei pentru pace, securitate și progres social **(pag. 7).**

Inscenarea judiciară de la Burgos împotriva a 16 militanți basci a provocat, atît în Spania, unde se desfășoară numeroase acțiuni de protest, cît și în întreaga opinie publică internațională, o vie indignare și dezaprobare **(pag. 12).**

Pentru prima oară de la proclamarea independenței, 60 milioane de pakistanezi s-au prezentat la urne, în vederea alegerilor generale, pentru a-și exprima opțiunile privind viitorul unei țări confruntată cu probleme de o mare complexitate **(pag. 14).**

Proiectul votat recent în Camera Reprezentanților a S.U.A. și luat ulterior în dezbaterea Senatului, proiect privind introducerea de restricții la o gamă largă de produse importate, a provocat din partea partenerilor occidentali ai S.U.A. o replică ce prefigurează un „război comercial" interoccidental **(pag. 18).**

Un eveniment arheologic de talia descoperirii Pompeiului — astfel apreciază specialiștii descoperirea, pe actualul teritoriu al Mauritaniei, a străvechiului oraș Awdagost, opulent centru comercial al Evului Mediu, peste care s-a așternut de-a lungul secolelor nisipul deșertului **(pag. 23).**

Inscenarea judiciară de la Burgos împotriva celor 16 militanți basci a provocat în Spania o amplă mișcare de protest. Imaginea înfățișează o ciocnire între manifestanți și poliție la Barcelona. (În pag. 12 un comentar consacrat acestui subiect)

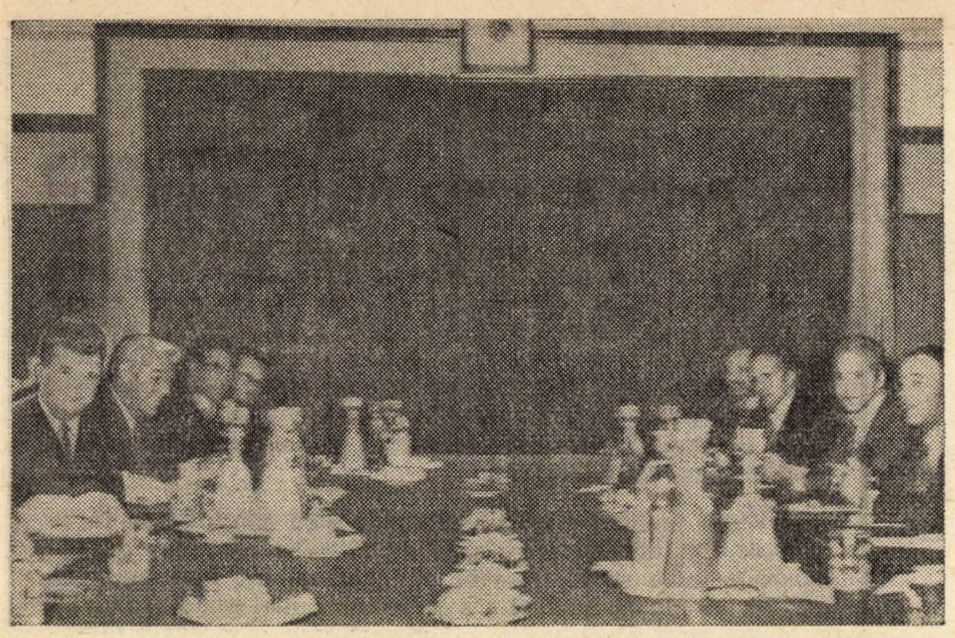

În timpul convorbirilor oficiale

Vizita președintelui NICOLAE CEAUȘESCU în Maroc

Vizita oficială pe care o întreprinde zilele acestea președintele Nicolae Ceaușescu în Regatul Unit al Marocului se înscrie ca un moment deosebit în evoluția relațiilor dintre România și Maroc, constituind totodată o contribuție însemnată în dezvoltarea legăturilor țării noastre cu statele continentului african. Este, de altfel, prima vizită a șefului statului român pe acest continent, eveniment semnificativ pentru politica de colaborare și cooperare cu toate țările lumii pe care o promovează România.

Șeful statului român, însoțit de Ion Pățan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Bujor Almășan, ministrul industriei miniere și geologiei, precum și de consilieri și experți, a sosit luni la prînz pe aeroportul Salé, aflat în apropierea capitalei marocane. Aici, într-o atmosferă sărbătorească deosebită, care caracterizează marile evenimente, în întîmpinarea președintelui Nicolae Ceaușescu a venit regele Marocului, Maiestatea Sa Hassan al II-lea, și prințul Moulay Abdallah. Se aflau prezenți pentru a-l saluta pe înaltul oaspete primul ministru Ahmed Laraki, președintele Camerei reprezentanților, membri ai guvernului și alte personalități ale vieții politice din Maroc.

Încă din prima zi a vizitei, populația capitalei marocane a rezervat înaltului oaspete român o primire călduroasă, aclamîndu-l și salutîndu-l cu o deosebită cordialitate.

„Fiți binevenit, președinte al României", „Yahya el Rais" — „Trăiască președintele", sînt cîteva din urările cu care șeful statului român a fost aclamat de mulțimea aflată de o parte și de cealaltă a străzilor parcurse de cortegiul oficial și care exprimau sentimentele de prețuire de care se bucură țara noastră în Maroc.

Deși relațiile diplomatice dintre cele două țări nu sînt de dată prea veche (1962), între România și Maroc s-au statornicit în acest interval legături de prietenie și colaborare care au cunoscut un curs ascendent, pozitiv. Contactele și schimburile în diverse domenii care au avut loc în această perioadă au reliefat dorința comună de a consolida legăturile existente și de a explora noi posibilități pentru extinderea și diversificarea lor în avantajul reciproc. În acest context, prima vizită oficială a șefului statului român în Maroc se înscrie ca un moment firesc, atestînd dorința celor două țări de a continua dialogul, de a adînci colaborarea dintre ele. Din primele declarații ale celor doi șefi de stat a fost subliniat consensul asupra evoluției favorabile a relațiilor româno-marocane și a realelor posibilități de extindere a lor.

„Îmi este deosebit de plăcut să constat — arăta M. S. regele Hassan al II-lea în toastul rostit la dineul oferit în onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu — **că vizita dumneavoastră reprezintă, în același timp, o consolidare a relațiilor stabilite cu ocazia întîlnirilor ce au avut loc pînă acum între diferite personalități din țările noastre și o încoronare a eforturilor comune care au ca obiectiv întărirea raporturilor noastre în toate domeniile. Dacă, domnule președinte, ne putem felicita pentru rezultatele obținute pînă în prezent, trebuie, de asemenea, să precizăm că noi sîntem hotărîți să acționăm și mai departe pentru a extinde mai mult aria cooperării bilaterale și pentru a asigura ansamblului relațiilor noastre condițiile necesare pentru atingerea unui înalt nivel".**

În răspunsul său, președintele Nicolae Ceaușescu, după ce a mulțumit în modul cel mai cordial pentru invitația de a vizita Marocul, pentru ospitalitatea cu care a fost înconjurat cît și pentru cuvintele prietenești rostite la adresa României de M. S. regele Hassan al II-lea, și-a exprimat profunda satisfacție de a se afla pe pămîntul marocan.

„Această vizită — a declarat șeful statului român — **ne dă prilejul să venim în contact nemijlocit cu viața și preocupările unui popor a cărui luptă eroică și îndelungată pentru emancipare națională și dezvoltare independentă este bine cunoscută și apreciată în țara noastră".** În continuare, președintele Ceaușescu a arătat : **„Ne face plăcere să constatăm că țările noastre, deși au orînduiri sociale diferite, dezvoltă relații prietenești bazate pe egalitate în drepturi și avantaj reciproc. Fără îndoială că discuțiile pe care le vom avea vor evidenția noi căi și posibilități de a intensifica schimburile comerciale, colaborarea economică multilaterală — cooperare în industrie, lucrări publice, prospectări și exploatări miniere și petrolifere, producție agricolă — precum și de a dezvolta raporturile bilaterale în sfera ocrotirii sănătății, învățămîntului și culturii. Sîntem încredințați că concretizarea unor asemenea acțiuni ar întări prietenia româno-marocană, ar sluji intereselor ambelor popoare în efortul lor pentru progres, corespunzînd în același timp cauzei păcii și colaborării internaționale".**

Șeful statului român și suveranul Marocului au subliniat totodată încadrarea relațiilor bilaterale în contextul mai larg al creării unui climat de pace și securitate internațională.

Reafirmînd bazele principiale ale politicii externe a României, președintele Nicolae Ceaușescu a declarat : **„Acționăm consecvent pentru extinderea relațiilor noastre cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea lor socială, în spiritul coexistenței pașnice și în interesul promovării cooperării internaționale. Așezăm în mod consecvent la temelia raporturilor cu alte state principiile independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc — principii care se bucură de o tot mai largă adeziune internațională, afirmîndu-se drept condiția primordială a destinderii și salvgardării păcii".**

În continuare, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că țara noastră acțio-

nează perseverent pentru extinderea relațiilor tradiționale cu țările arabe și și-a manifestat întotdeauna solidaritatea cu lupta dreaptă a popoarelor arabe împotriva imperialismului și neocolonialismului pentru apărarea independenței și suveranității naționale. Arătînd că România este de părere că rezoluția Consiliului de Securitate din 22.XI.1967 și rezoluția Adunării Generale a O.N.U. din 4.XI.1970 oferă o bază rezonabilă pentru rezolvarea pașnică a conflictului din Orientul Apropiat, președintele Ceaușescu a declarat : **„Ne pronunțăm pentru retragerea trupelor israeliene de pe teritoriile arabe ocupate, pentru asigurarea independenței și integrității teritoriale a fiecărui stat din această zonă, pentru soluționarea problemei populației palestiniene în conformitate cu interesele ei naționale, cu dreptul său la autodeterminare, inclusiv la formarea unui stat național independent. Militînd pentru instaurarea păcii în Orientul Apropiat, vom dezvolta și în viitor relații ample, pe planuri multilaterale, cu țările arabe în interesul propășirii popoarelor noastre, al destinderii și colaborării internaționale".**

Arătînd că România, ca țară europeană, acționează consecvent pentru înfăptuirea securității în Europa, întrucît aceasta are o importanță fundamentală pentru pace și destindere, președintele Ceaușescu a subliniat : **„realizarea securității europene trebuie să conducă, în ultimă instanță, la așezarea relațiilor dintre țările continentului pe baza deplinei egalități în drepturi, la intensificarea colaborării reciproc avantajoase dintre state, oferind totodată fiecărui stat garanția deplină de a se afla la adăpost de orice primejdie de agresiune din afară sau de amestec în treburile sale interne".**

Schițînd principiile pe care se bazează politica internă și externă a țării sale, M.S. regele Hassan al II-lea sublinia : **„Pentru a proclama atașamentul nostru ferm la nobilele principii care stau la baza documentelor internaționale, nu am așteptat eliberarea și independența, pentru a căror dobîndire noi am dus o luptă aprigă. Pe de altă parte, imediat după dobîndirea suveranității, am luat măsuri de a sprijini aceste documente și a asigura respectarea lor, convinși fiind că pacea n-ar putea fi instaurată decît dacă națiunile optează pentru calea înțelegerii și cooperării și renunță la folosirea violenței, agresiunii, despotismului și injustiției".**

În legătură cu aceasta, suveranul marocan a expus punctul de vedere al țării sale față de evenimentele din Orientul Apropiat cerînd retragerea trupelor israeliene de pe teritoriile ocupate și recunoașterea dreptului poporului palestinian la autodeterminare. În această ordine de idei, M. S. regele Hassan al II-lea și-a exprimat regretul că rezoluțiile O.N.U. privind situația din această regiune a lumii au rămas fără rezultate pozitive.

Declarînd : **„Dacă documentele internaționale ar face obiectul sprijinului și respectului ce li se cuvin și dacă relațiile internaționale ar avea la bază idealurile de natură să elimine factorii de tensiune, nu am mai asista la ascuțirea crizelor care afectează anumite regiuni ale lumii"**, suveranul Marocului a arătat în continuare : **„Sîntem convinși că națiunile animate de bune intenții și care manifestă voința fermă de a lupta împotriva tiraniei, pentru triumful dreptății, vor vedea curînd realizarea speranțelor lor. Aceasta nu reprezintă decît dreptate, suveranitate și glorie pentru toți care le cer"**, a spus domnia-sa în încheiere.

Marți după-amiază s-au desfășurat la Rabat convorbiri oficiale între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și Maiestatea Sa regele Hassan al II-lea, în cadrul cărora cei doi șefi de stat au examinat stadiul actual al relațiilor dintre cele două țări și posibilitățile de promovare a acestora pe multiple planuri. În acest sens s-a căzut de acord asupra modalităților concrete de dezvoltare și intensificare a relațiilor prietenești româno-marocane, convenindu-se ca organele de resort din cele două țări să acționeze în vederea aplicării măsurilor preconizate pentru adîncirea colaborării și cooperării reciproc avantajoase. În cadrul întîlnirii, care a decurs într-o atmosferă deosebit de cordială, de deplină înțelegere, președintele Nicolae Ceaușescu și regele Hassan al II-lea au abordat și probleme actuale ale situației internaționale. Apoi conducătorii celor două țări au continuat convorbirile în prezența persoanelor oficiale române și marocane. Au avut loc, de asemenea, întrevederi oficiale între persoanele care îl însoțesc pe șeful statului român și membrii guvernului marocan.

Seara, în saloanele hotelului Rabat-Hilton, președintele Nicolae Ceaușescu a oferit un dineu în onoarea M. S. regelui Hassan al II-lea, la care au participat personalități marcante ale vieții politice și culturale marocane, șefii misiunilor diplomatice acreditați la Rabat, precum și persoanele oficiale române care îl însoțesc pe șeful statului român. Cu acest prilej, cei doi șefi de stat au rostit toasturi.

A doua zi a călătoriei în Maroc a președintelui Ceaușescu a prilejuit și vizitarea capitalei marocane, păstrătoare a unor celebre monumente ale artei islamice, vestite în lumea întreagă. A fost un prilej deosebit pentru înalții oaspeți români de a cunoaște arta marocană, îmbogățită de-a lungul unei istorii milenare. Vizita președintelui român și a celorlalte persoane oficiale care îl însoțesc, prin Rabat, a decurs într-o atmosferă festivă, deosebită, care a continuat auspiciile sărbătorești sub care a debutat.

Presa marocană acordă spații largi vizitei președintelui român, dedicîndu-i ample reportaje, comentarii și fotografii. Această vizită este considerată în Maroc evenimentul politic cel mai de seamă al anului și polarizează cel mai viu interes al opiniei publice. În numeroasele pagini consacrate vizitei, ziarele „La Dépêche", „Giaridauk", „Al-Alam", „Al Anba", „Le petit marocain" subliniază importanța pe care o are aceasta pentru dezvoltarea în toate domeniile a legăturilor dintre cele două țări, scoțînd în evidență totodată că, asemenea contacte au un rol de prim ordin în apropierea dintre popoare, în adîncirea colaborării și cunoașterii între state cu orînduiri sociale diferite. Ziarul „La Dépêche", de exemplu, relevînd „primirea grandioasă a președintelui Ceaușescu", subliniază importanța deosebită a vizitei pentru „relațiile bilaterale și în contextul lumii arabe". Presa marocană însoțește relatările cu privire la desfășurarea vizitei cu ample editoriale consacrate României, în care se acordă o înaltă apreciere principiilor politicii externe a țării noastre, eforturilor pe care le întreprinde România pentru edificarea unui climat de înțelegere și prietenie între popoare.

La ora cînd apar aceste rînduri, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Maroc este în plină desfășurare. Fără a devansa concluziile finale, se poate afirma de pe acum că ceea ce o caracterizează este atmosfera de cordialitate, spiritul de înțelegere, precum și dorința sinceră de a contribui la opera nobilă de întărire a prieteniei și de amplificare a colaborării dintre cele două țări și popoare, aducîndu-se astfel, implicit, o contribuție la crearea unui climat de pace și cooperare în relațiile internaționale.

Semnificațiile unui itinerar marocan

Marocul oferă delectări nebănuite vizitatorului european chiar dacă acesta s-a mai întîlnit cu pitorescul oriental. O țară foarte veche și, totodată, foarte tînără, înzestrată cu peisaje uimitoare prin varietatea lor — de la coastele însorite ale Atlanticului și Mediteranei, la piscurile înzăpezite ale Atlașilor înalți și, mai departe, pînă la arzătoarele oaze sahariene —, cu monumente martore ale vestigii a 20 de secole de istorie, în sfîrșit, cu o populație surîzătoare, ospitalieră. Orașele, în spatele zidurilor lor — almoravide, meridine sau alauite — păstrează în secretul contorsionatelor străduțe ale Medinei, în răcoarea moscheelor, sau în umbra grădinilor, un farmec și mister inedit. Rabatul — „perla albă" a Marocului — înundat în verdeață, Marrakechul — care a dat numele său țării — plasat la porțile sudului unde-și dau întîlnire berberii din Atlas, dansatorii sau îmblînzitorii de șerpi sudanezi, nomazii deșertului, acei „oameni albaștri" veniți din străfundurile Saharei. Sau Fèsul, prestigioasa așezare musulmană, datînd din secolul 9, care adăpostește cea mai veche universitate arabă din lume (El Kararwiyn) și care are reputația de a fi păstrat cu rigurozitate tradițiile și obiceiurile Islamului. Mărturii ale fidelității față de o civilizație ce aspiră să supraviețuiască multă vreme după epoca ei de aur, sînt evidente pretutindeni. În curs de construcție la intrarea în capitala țării, mausoleul Mohammed al V-lea este, pînă la ultimele detalii ale mozaicurilor sale, replica a ceea ce arhitectura și artele decorative marocane repetă de secole. Panorama fabuloasă a sukurilor (bazare) nu este mai puțin revelatoare a acestei perenități.

Spectaculosul exoticului și pitorescului, originalitatea tradițiilor, a portului sau folclorului nu pot totuși să pună în umbră însemnele unei evoluții economice, ascendente, procesele economice și sociale ilustrative pentru destinele acestei țări. Interesul reporterului este, în mod legitim, îndreptat spre realitățile noului contemporan, spre eforturile depuse în cei 14 ani de la cucerirea independenței pentru lichidarea sechelelor moștenite de la un trecut nu prea îndepărtat și integrarea țării în circuitul modern al civilizației. Cele cîteva ore petrecute pe șantierul barajului „Moulay

Youssef", lîngă Marrakech, vizitarea orașului Casablanca — o adevărată uzină a comerțului marocan și internațional — ca și a bazinului rîului Sebou, într-un cuvînt această perindare prin cîteva regiuni definitorii pentru întreaga țară, oferă o cunoaștere nemijlocită a peisajului economic și social al Marocului.

Amplasat pe rîul Tessaout, la 80 km de Marrakech, barajul „Moulay Youssef" are o importanță deosebită pentru dezvoltarea regiunii înconjurătoare. Specialiștii șantierului ne dau explicațiile necesare : lucrare impresionantă, construită în numai trei ani, ea va ajuta la punerea în valoare a 30 000 de hectare de terenuri irigate de pe urma cărora se vor putea realiza trei culturi pe an. Barajul mai prezintă și alte avantaje : reținînd apele care se scurgeau inutil spre ocean, el va proteja pămînturile de efectele devastatoare ale inundațiilor, va produce accesoriu energie electrică și va constitui, totodată, o rezervă de ape superficiale, în parte decantate, pentru alimentarea așezărilor din împrejurimi. „Acest baraj — ne spunea într-o convorbire ulterioară, **HASSAN CHAMI, ministrul lucrărilor publice și comunicațiilor** — nu reprezintă, decît unul din elementele unei rețele largi de baraje, aflate în plină construcție sau prevăzute a fi construite în anii ce vin, astfel încît, la sfîrșitul actualului plan cincinal (1968-1972), vor funcționa 22 de mari baraje. Iar cînd ansamblul acestor lucrări va fi complet exploatat, vor fi irigate circa 600 000 de hectare de terenuri". Eforturile desfășurate de statul marocan în acest domeniu sînt explicabile. După cum ne declara dl **AHMED LASKI, ministrul agriculturii,** dezvoltarea agriculturii este vitală pentru o țară ca Marocul, unde 75 la sută din populație lucrează în acest sector care furnizează, în același timp, 31 la sută din producția națională. De aceea, 40 la sută din creditele prevăzute de planul cincinal au fost afectate agriculturii, destinată în optica autorităților marocane să-și diversifice simțitor producția.

Deși nu este plasat între cele trei priorități (agricultura, turismul și formarea de cadre) ale actualului plan, sectorul industrial beneficiază, totuși, de o atenție deosebită din partea statului, în intenția de a valorifica mai eficient toate resursele interne, între care fosfații ocupă locul principal. În fapt, există în prezent cîteva mari proiecte industriale al căror impact asupra economiei nu va fi deloc neglijabil. Am avut prilejul să vizitez, în apropiere de Casablanca, două din cele mai însemnate realizări ale Marocului independent : rafinăria SAMIR de la Mohammedia și uzina de montaj de automobile SOMACA, finanțată în proporție de peste 50 la sută de capitalul național. „Producția rafinăriei SAMIR este de un milion 100 mii tone anual și, alături de cea a rafinăriei de la Sidi Kacem cu o producție de 400 mii tone, acoperă în mare parte nevoile pieței interne marocane", ne spune dl **REMILI ABDERRAHMAN,** de la centrul de informații profesionale, informîndu-ne, totodată, că în 1975 capacitatea rafinăriei va atinge 3 milioane tone anual.

Materiile prime minerale reprezintă principalele produse de export ale țării. În ce privește fosfații, Marocul este primul exportator din lume, cu cele 11 milioane tone vîndute anul trecut. Punerea în valoare a proiectului minier de la Daoui va permite țării, începînd din 1972, să dispună de o producție de fosfați de circa 19 milioane tone. Pe aceeași linie a creșterii ritmului exporturilor „Oficiul șerifian al fosfaților" — organism de stat — a încheiat un acord cu o societate străină pentru studierea posibilităților implantării unei uzine producătoare de acid fosforic. Sînt doar cîteva proiecte, de dată mai recentă, dar menționarea lor este edificatoare pentru a demonstra că politica de industrializare nu este neglijată. De altfel, în discuțiile avute în Maroc cu factori de răspundere din economie s-a impus ca un laitmotiv constatarea că statul marocan acordă o atenție deosebită diversificării economiei, bunei ei gestiuni, care să se adapteze condițiilor specifice, posibilităților existente.

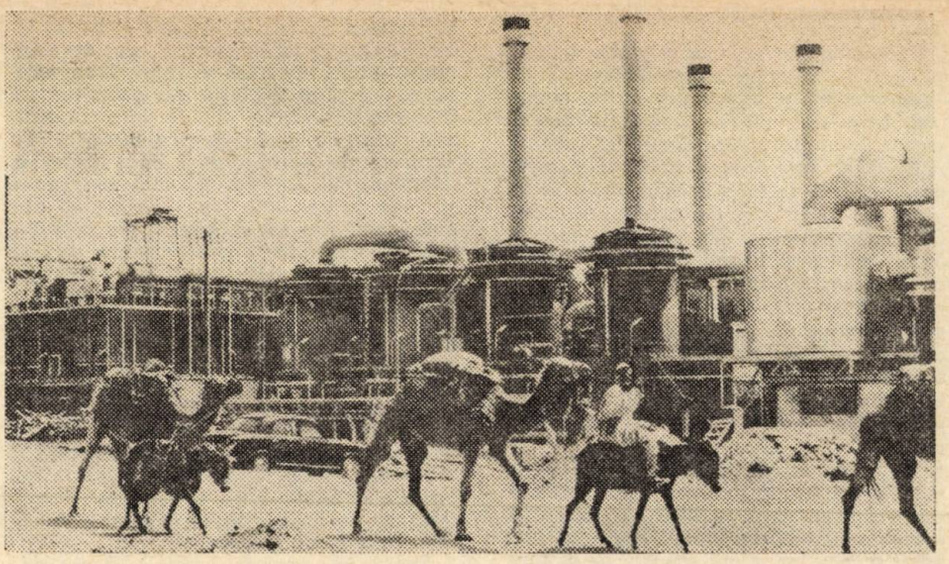

Vechiul și noul în peisajul marocan

Și fiindcă sîntem la acest capitol nu putem să nu semnalăm cititorilor noștri atenția pe care presa o acordă în timpul ședерii noastre în Maroc, dezbaterilor — în plină desfășurare — din parlamentul țării, pe marginea proiectului de politică generală și a bugetului pe anul 1971. „Discuțiile, — ne spunea în legătură cu aceasta **ABDELHADI BOUTALEB, președintele Camerei reprezentanților,** — se poartă sub semnul preocupărilor reale pentru găsirea celor mai adecvate mijloace de realizare a tuturor obiectivelor prevăzute de actualul plan. O garanție în acest sens o constituie și creditele prevăzute de bugetul pe anul 1971 (130 miliarde dirhami). După campania electorală din cursul verii, și sufragiul de la sfîrșitul lunii august, prin care au fost aleși cei 240 de deputați, punîndu-se astfel capăt stării excepționale care dura de cinci ani — ne-a declarat domnia-sa — preocupările de ordin politic au cedat locul preocupărilor cu caracter economic și financiar".

Întrevederile avute de delegația de ziariști români la Rabat, ca și vizitele în unele orașe din provincie, au relevat interesul pentru o mai strînsă cooperare bilaterală româno-marocană precum și aprecierea caldă de care se bucură în rîndul marocanilor România, realizările ei, politica ei externă. În corespondența din numărul precedent am reprodus unele aprecieri de înaltă autoritate cu privire la relațiile de colaborare dintre România și Maroc. Numeroși alți factori de răspundere, colegi de breaslă, oameni de afaceri, sau specialiști din diverse domenii ne-au vorbit cu admirație de succesele înregistrate de economia țării noastre, ne-au exprimat dorința cultivării unor relații mereu mai bune cu România, împărtășindu-ne convingerea că vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Maroc va marca un moment însemnat, de vîrf, în evoluția relațiilor dintre cele două țări. Spicuim cîteva din aceste declarații. „Există largi perspective pe drumul cooperării între Maroc și România. Vizita domnului Nicolae Ceaușescu va contribui, fără îndoială, la întărirea colaborării dintre țările noastre, la crearea unei platforme comune de cooperare în domeniile economic, cultural, uman, va duce la o mai mare apropiere a pozițiilor noastre în problemele internaționale" — **ABDELHADI BOUTALEB, președintele Camerei reprezentanților ;** „Sîntem fericiți că România ne-a oferit experți în agricultură. A fost o experiență care a dat satisfacție deplină Marocului și de aceea vom cere țării dv. să continue colaborarea în acest domeniu" — **AHMED LASKI, ministrul agriculturii ;** „Există posibilități foarte mari de dezvoltare a relațiilor cu România. Știm că țara dv. promovează o politică favorabilă raporturilor și colaborării cu toate statele lumii. În curînd voi face o vizită în România pentru a putea vedea la fața locului care sînt sectoarele în care se poate realiza o extindere a relațiilor economice și comerciale" — **HADJ ABDELMAJID BENGELLOUN, președintele Băncii Marocane de Comerț Exterior ;** „Avem ingineri formați în Franța, Italia, S.U.A. și am dori să avem și cadre formate în România, dată fiind experiența ei atît de bogată în domeniul exploatării petroliere" — **TAHIRI YAHIA, șeful serviciului de informare profesională de la SAMIR ;** „Relațiile Marocului cu România sînt excelente. Ne aflăm în ajunul unei colaborări mult mai largi în domeniile economic, cultural și științific. Credem mult în felul în care România și-a construit viitorul și a învins dificultățile, marcînd pași uriași în dezvoltarea sa multilaterală. Avem multe de învățat de la dv." — **MEHDI BENNOUNA, redactor șef al cotidianului „La Depêche" și președinte-director general al agenției de presă M.A.P.**

În pregătirea vizitei oficiale a președintelui Consiliului de Stat al României, manifestații foarte diverse și numeroase articole de presă sau emisiuni de radio și televiziune au îngăduit unui larg public marocan să ia cunoștință de diferite aspecte ale realităților românești. Trebuie, în primul rînd, să semnalăm interviul tovarășului Nicolae Ceaușescu acordat redactorului șef al Agenției Marocane de Presă al cărui text a fost publicat de cotidiene centrale, transmis de posturile de radio și prezentat la televiziunea din Rabat. La aceasta se adaugă articole apărute în presă despre dezvoltarea economică a României, despre politica ei externă de pace și colaborare. În același timp, marocanii au în momentul de față prilejul de a vizita la Rabat două expoziții românești : una de grafică contemporană, la Galeria Națională de la Bab Rouah și alta de artizanat și fotografie, prezentată în saloanele companiei aeriene „Air Maroc".

Toate acestea ilustrează interesul major față de importantul moment al relațiilor româno-marocane, reprezentat de vizita președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, în Maroc.

Rodica GEORGESCU

În sfera proceselor pozitive

Semnarea, zilele trecute, la Varşovia, a tratatului polono—vest-german de către şefii celor două guverne constituie un act de marcantă rezonanţă politică bilaterală şi internaţională, iar totodată, de adînci semnificaţii morale şi psihologice. Acest document de mare importanţă are calitatea de a soluţiona, în mod corespunzător, o problemă de interes nu numai bilateral, dar, mult mai larg — continental — şi anume, recunoaşterea graniţelor Oder—Neisse de către R.F.G. E un fapt care răspunde cerinţelor naţionale poloneze, ale unui popor marcat profund de experienţa tragică a războiului, ale unui popor pentru care sînt vii în conştiinţa generaţiilor dureroasele amintiri ale agresiunii fasciste. Prin semnarea acestui document se deschide, în mod — am putea spune — programatic, posibilitatea clară a normalizării relaţiilor dintre cele două state, se conturează premise noi pentru o ulterioară evoluţie a unor raporturi destinse, de colaborare polono—vest-germană, în fine, pentru soluţionarea, în continuare, a altor probleme rămase încă în suspensie în relaţiile dintre Polonia şi R.F. a Germaniei.

Aceste evidente virtuţi ale tratatului polono—vest-german îşi găsesc însă o mai cuprinzătoare înţelegere prin raportarea lor la contextul amplu al relaţiilor europene, la procesul de continuă normalizare a raporturilor interstatale de pe continent. Proces început mai demult, el reprezintă rodul unor eforturi destinate să creeze o atmosferă de apropiere şi înţelegere, de natură a înlesni acte diplomatice de mare însemnătate, cum este recentul tratat polono—vest-german. Totodată, acest tratat — alături de alte iniţiative europene inspirate din aceeaşi dorinţă de înţelegere reciprocă şi izvorînd din aceleaşi legităţi ale Europei de azi — este destinat să exercite influenţe pozitive asupra procesului de normalizare a situaţiei pe continent, de destindere şi colaborare. Aşa cum se arată în declaraţia Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Socialiste România, prin care guvernul român salută tratatul polono—vest-german, **„evoluţia pozitivă a relaţiilor intereuropene evidenţiază însemnătatea şi oportunitatea încheierii unor înţelegeri politice bilaterale, în scopul eliminării definitive a oricăror manifestări de folosire a forţei sau de ameninţare cu forţa, al reglementării problemelor existente exclusiv prin mijloace paşnice, al dezvoltării largi a cooperării internaţionale, în interesul păcii generale şi al propăşirii fiecărui popor".**

Într-adevăr, un examen obiectiv al Europei contemporane confirmă preeminenţa tendinţelor sănătoase, constructive ce se manifestă în spaţiul politic al continentului nostru, îndreptate spre statornicirea şi dezvoltarea unor bune raporturi între state cu orînduiri sociale diferite. Demonstrînd largile posibilităţi de înţelegere şi colaborare europene, tratatul sovieto—vest-german a constituit, astfel, unul dintre cele mai de seamă evenimente postbelice, act în concordanţă cu eforturile generale în favoarea securităţii, de natură să stimuleze evoluţia pozitivă a vieţii politice de pe continent. Evenimente internaţionale de valoarea şi semnificaţia tratatelor sovieto—vest-german şi polono—vest-german demonstrează că, în ciuda unor dificultăţi, ceea ce prevalează în evoluţia situaţiei politice pe continent este cursul spre normalizarea raporturilor interstatale, spre reglementarea politică a problemelor internaţionale. În virtutea acestui proces există premise favorabile pentru normalizarea relaţiilor R.F. a Germaniei cu alte ţări socialiste, precum Cehoslovacia, ca şi pentru stabilirea de relaţii pe baza egalităţii în drepturi între Republica Democrată Germană şi Republica Federală a Germaniei, potrivit normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional.

Asemenea evoluţii — care definesc, în fond, realitatea politică europeană — luminează, desigur, încă o dată, valabilitatea negocierilor bilaterale, a contactelor directe, a convorbirilor pe picior de egalitate, ca modalitate eficientă de abordare şi rezolvare a problemelor de interes reciproc, a unor probleme internaţionale ; se dovedeşte astfel că diferenţele de optică politică sau regim social nu pot constitui un obstacol insurmontabil în angajarea dialogului, în explorarea căilor de înţelegere şi a posibilităţilor de acord, atunci cînd părţile sînt animate de dorinţa sinceră de a discuta, de a trata. Este de la sine înţeles că normalizarea şi dezvoltarea unor raporturi între toate statele Europei, inclusiv cu şi între cele două state germane, sînt de natură să stimuleze atmosfera de încredere şi colaborare pe continent, să aducă o contribuţie preţioasă la edificarea securităţii europene.

Constatări de acest fel demonstrează, în esenţă, vigoarea tendinţelor politice pozitive, constructive, care se manifestă cu sporită pregnanţă în Europa şi în lume, evidenţiind modificările din raportul de forţe în favoarea socialismului şi păcii, a tuturor forţelor antiimperialiste. Această realitate contemporană atestă pe deplin justeţea aprecierilor cuprinse în Declaraţia de la Bucureşti, din iulie 1966, a statelor participante la Tratatul de la Varşovia. Este ştiut că, acţionînd neabătut în conformitate cu aceste aprecieri, în direcţia normalizării relaţiilor internaţionale în Europa, România a stabilit, în februarie 1967, relaţii diplomatice cu R.F. a Germaniei. Acest act — aşa cum a demonstrat evoluţia ulterioară a vieţii politice europene — a contribuit concret la stimularea cursului pozitiv al raporturilor intereuropene, la procesul de normalizare a relaţiilor R.F.G. cu statele socialiste.

Asemenea acţiuni promovate de ţara noastră constituie parte integrantă din politica ei externă de colaborare şi destindere, de largă dezvoltare a relaţiilor sale cu toate ţările, fără deosebire de orînduire social-politică.

Totodată, este un fapt de notorietate internaţională că ţara noastră a militat şi militează cu consecvenţă pentru normalizarea relaţiilor tuturor statelor cu Republica Democrată Germană — primul stat socialist german, o realitate de necontestat a Europei contemporane. De asemenea, România se pronunţă pentru primirea R.D. Germane şi R.F. a Germaniei în O.N.U., fiind convinsă că, astfel, cele două state germane îşi vor putea aduce o contribuţie mai eficientă la efortul general pentru soluţionarea problemelor europene şi internaţionale.

Tratatul polono—vest-german este, desigur, un pas pozitiv menit să favorizeze continuarea şi lărgirea negocierilor, să creeze şi să stimuleze acea ambianţă de înţelegere şi conlucrare de care este legată găsirea altor soluţionări realiste, cursul neîntrerupt al eforturilor pe calea înfăptuirii securităţii europene. Acest gen de acţiuni este întîmpinat pozitiv de numeroase cercuri guvernamentale, de presa şi opinia publică europeană. În acelaşi timp însă, forţele ostile destinderii în Europa şi, în primul rînd, opoziţia de dreapta, elementele revanşarde şi neonaziste din R.F. a Germaniei manifestă împotrivire faţă de tratatul polono—vest-german, încearcă să împiedice procesul de normalizare, să bareze căile destinderii. Dar, tocmai de aceea este mai necesar ca oricînd să se intensifice eforturile în slujba păcii şi securităţii, să fie în continuare sprijinite forţele ataşate ideilor de înţelegere şi colaborare internaţională.

Exprimîndu-şi clar adeziunea faţă de realizarea unor acţiuni de natură să stimuleze eficient opera de destindere şi de creare a securităţii europene, România, alături de celelalte ţări socialiste, de toate statele dornice de pace, participă activ, pe aceleaşi coordonate ale politicii sale externe, la eforturile de consolidare şi generalizare a proceselor pozitive în viaţa politică europeană şi în lume.

Radu PASCAL

Corespondență din Varșovia de la Iosif Dumitrașcu

Semnarea Tratatului polono — vest-german

Convorbire între conducătorii polonezi și cancelarul vest-german

Marți la prînz, la centrul de presă de la hotelul Europeiski, plin pînă la refuz de cei peste 300 de ziariști veniți în capitala poloneză pentru a relata vizita cancelarului vest-german Willy Brandt, urma să aibă loc o conferință de presă acordată de șeful guvernului vest-german. Nu mică a fost surpriza ziariștilor în clipa în care, în sală, a apărut și premierul Jozef Cyrankiewicz, însoțindu-l pe cancelarul Brandt. În scurtele declarații făcute cu această ocazie, cei doi oameni de stat au subliniat, încă o dată, dorința reciprocă manifestată în timpul convorbirilor oficiale, de a contribui la procesul amplu de destindere în Europa, de consolidare a păcii și securității pe continentul nostru. **„Tratatul semnat la Varșovia,** a spus Willy Brandt, **înseamnă foarte mult pentru politica europeană. El va crea baze pașnice pentru existența generațiilor viitoare, oferind totodată ambelor țări posibilitatea de a afirma și mai clar politica lor pașnică".**

La rîndul său, premierul Cyrankiewicz a relevat importanța deosebită a tratatului semnat luni, la Varșovia, în contextul relațiilor bilaterale și al situației general-europene. **„El a deschis o nouă etapă în relațiile dintre țările noastre, și aceasta nu în condiții ușoare. Însă a fost necesar, urgent"** — a spus premierul polonez. Acesta a exprimat, în același timp, dorința ca relațiile dintre Polonia și R.F. a Germaniei să se dezvolte favorabil în viitor.

Tratatului cu privire la bazele normalizării relațiilor reciproce dintre R.P. Polonă și R.F. a Germaniei i se atribuie, la Varșovia, o semnificație deosebită, subliniindu-se că este vorba de un moment istoric în viața celor două popoare și țări. „Cu începere de la 7 decembrie — scria «Zycie Warszawy» — a fost rupt definitiv lanțul tragic al istoriei popoarelor noastre. S-a încheiat în acest fel un capitol legat de un trecut ale cărui victime au fost în aceeași măsură cele două popoare. În relațiile dintre Polonia și R.F.G. se deschide, cu începere de la 7 decembrie, o etapă nouă". Referindu-se la momentul istoric al semnării tratatului, „Slowo Powszechne" scria: „Nu poate fi înțeles caracterul complex al acestui eveniment dacă se omite seriozitatea, concentrarea, contrastînd cu un simplu stereotip, ca și încordarea vizibilă de pe fețele semnatarilor. Fostul deținut de la Oswiecim și fostul antifascist, primul lipsit de libertate și siguranța vieții, cel de-al doilea de dreptul de a avea o patrie, și-au dat mîna convinși că gestul respectiv înseamnă începutul unui efort uriaș". „Semnarea Tratatului dintre Republica Populară Polonă și Republica Federală a Germaniei — releva la rîndul său «Kurier Polski» — reprezintă un act de bilanț al epocii postbelice în Europa. Un act care definește, recunoaște actuala situație politică și exercită o influență asupra perspectivei ei avînd, totodată o importanță istorică, morală și psihologică". „Ziua de 7 decembrie poate deveni un punct de cotitură care să creeze șanse în vederea transformării a ceea ce în prezent este considerat insuficient și incomplet în ceva care să prevestească speranțe pentru viitor".

Convorbirile purtate la Varșovia de cancelarul Willy Brandt cu Wladyslaw Gomulka, Jozef Cyrankiewicz, și cu participarea altor personalități ale vieții politice, economice, științifice și culturale poloneze, au avut darul să ducă la cunoașterea reciprocă a problemelor majore care preocupă cele două țări, atît pe planul relațiilor bilaterale cît și în contextul larg al aspectelor internaționale, cu deosebire europene (s-a discutat, printre altele, și tema conferinței general-europene propuse). Observatorii prezenți în capitala poloneză au subliniat că evenimentele petrecute în aceste zile, că relațiile polono—vest-germane au constituit începutul procesului de normalizare și dezvoltare a acestor relații, proces care este, desigur, de lungă durată și cu valențe multiple. În ceea ce privește evoluția, în continuare, a relațiilor reciproce în urma semnării tratatului, la Varșovia a fost făcut un pas deosebit de important. Cele două părți s-au declarat de comun acord să stabilească relații diplomatice după intrarea în vigoare a tratatului, deci, în mod practic, după ratificarea lui de către parlamentele celor două țări.

În acest context, observatorii politici de aici au remarcat ca semnificativă, pentru noua etapă a dialogului polono—vest-german, și componența delegației conduse de cancelarul Brandt. Din ea au făcut parte, printre alții, reprezentanți ai organizațiilor de tineret din R.F. a Germaniei, care în convorbirile purtate cu colegii lor polonezi au exprimat adeziunea și sprijinul față de tratatul semnat și față de perspectiva evoluției în continuare a relațiilor dintre cele două țări. În cadrul unei scurte conferințe de presă, reprezentanții mișcărilor de tineret din Polonia și R.F. a Germaniei au subliniat importanța istorică a semnării tratatului în contextul larg al intereselor întregii Europe. În paralel, au avut loc convorbiri în domeniul cultural și al activității organizațiilor sindicale. Partea poloneză a apreciat pozitiv modul în care cancelarul Brandt a alcătuit delegația, ca o expresie a dorinței părții vest-germane de a crea baze trainice în vederea realizării unui dialog amplu și realist, menit să ducă la o mai bună cunoaștere reciprocă între cele două țări și popoare.

Vizita la Varșovia a delegației vest-germane conduse de Willy Brandt a permis celor două părți să constate că există domenii largi de colaborare fructuoasă și reciproc avantajoasă pe plan economic, științific, tehnic și cultural. Comunicatul comun, dat publicității marți după amiază, subliniază, printre altele, faptul că convorbirile purtate la Varșovia s-au desfășurat într-o atmosferă de lucru, s-au dovedit utile și fructuoase, ambele părți prezentîndu-și în mod deschis pozițiile. Proce-